

.....
'Zoekt eerst het rijk Gods en Zijn Gerechtigheid, en alle dingen zullen u toegeworpen worden.' (Mattheüs 6:33).

TWEEDE DEEL

GENESIS – TWINTIGSTE HOOFDSTUK

2495. Dat er in het woord een innerlijke zin is, die niet in de letter verschijnt, is al eerder op vele plaatsen gezegd en aangetoond en van welke aard deze zin is, blijkt duidelijk uit hetgeen van het eerste hoofdstuk van Genesis tot hiertoe is uitgelegd; niettemin is het vergund hetzelfde nog eens te bevestigen, aangezien de weinigen die heden ten dage in het Woord geloven, toch niet weten, dat deze zin van dien aard is.

De Heer beschrijft de 'voleinding der eeuw', dat wil zeggen de laatste tijd van de Kerk als volgt: *'Terstond na de verdrukking in die dagen zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven en de sterren zullen van de hemel vallen en de krachten der hemelen zullen bewogen worden'*, (Mattheüs 24:29; Markus 13:24) dat de zon hier niet de zon betekent, de maan niet de maan en ook niet de sterren de sterren, maar de zon de liefde tot de Heer en de liefde jegens de naaste, de maan het geloof van de liefde en naastenliefde en de sterren de erkenningen van het goede en ware, werd aangetoond in de nrs. 31, 32, 1053, 1521, 1529-1531, 2120, 2441; zo wordt door deze woorden van de Heer aangeduid dat er in de voleinding der eeuw of in de laatste tijd, geen liefde meer zal zijn en geen naastenliefde, dus geen geloof.

Dat dit de zin is, blijkt duidelijk uit soortgelijke woorden van de Heer bij de profeten, zoals bij Jesaja: *'Ziet, de dag van Jehovah komt, om het land te stellen tot verlaten en Hij zal haar zondaars daaruit verdelgen; want de sterren der hemelen en haar gesternten zullen haar licht niet laten lichten; de zon zal verduisterd worden in haar opgang en de maan zal haar licht niet laten schijnen'*, (Jesaja 13:9,10) waar eveneens wordt gehandeld over de laatste tijd van de Kerk, of wat hetzelfde is, over de voleinding der eeuw.

Bij Joël: *'Een dag van duisternis en donkerheid, een dag van wolk en dikke donkerheid; de aarde is beroerd voor Hem, de hemelen beefden; de zon en maan werden zwart en de sterren trokken haar glans in'*, (Joël 2:2,10) evenzo.

Elders bij dezelfde: *'De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, eer dat de grote en vreselijke dag van Jehovah komt'*, (Joël 2:31) verder nog bij dezelfde: *'De dag van Jehovah is nabij; de zon en maan zijn zwart geworden en de sterren hebben haar glans ingetrokken'*, (Joël 3:14,15).

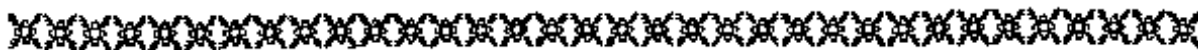
Bij Ezechiël: *'Wanneer Ik u zal uitblussen, zal Ik de hemelen bedekken en hun sterren zwart maken; Ik zal de zon met een wolk bedekken en de maan zal haar licht niet laten lichten, alle lichtende lichten in de hemelen zal Ik zwart maken en Ik zal een duisternis over uw land maken'*, (Ezechiël 32:7,8).

Evenzo bij Johannes: *'Ik zag, toen het zesde zegel geopend had, en ziet, er werd een grote aardbeving en de zon werd zwart als een haren zak en de ganse maan werd als bloed en de sterren vielen op de aarde'*, (Openbaring 6:12,13).

Bij dezelfde: *'De vierde engel heeft gebazuind, zodat het derde deel van de zon werd geslagen en het derde deel van de maan en het derde deel van de sterren en het derde deel ervan werd verduisterd'*, (Openbaring 8:12).

Uit deze plaatsen kan blijken, dat de woorden van de Heer bij de evangelisten iets dergelijks bevatten als de woorden van de Heer bij de profeten, namelijk, dat er in de laatste tijden geen naastenliefde of geloof zal zijn; en dat dit de innerlijke zin is, zoals ook nog blijkt bij Jesaja: *'De maan zal schaamrood worden en de zon zal beschaamd worden, want Jehovah Zebaoth zal regeren op de berg Zion en in Jeruzalem'*, (Jesaja 24:23) dat wil zeggen, dat het geloof,

dat de maan is, schaamrood zal worden en de naastenliefde, die de zon is, beschaamd, omdat zij van dien aard zijn; van de maan en de zon kan niet gezegd worden dat zij schaamrood en beschaamd zullen worden; en bij Daniël: *'De hoorn van de geitenbok groeide tegen het zuiden en tegen het oosten, en groeide tot aan het heir der hemelen, en hij wierp van het heir en van de sterren ter aarde neer en hij vertrad ze'*, (Daniël 8:8,10) waar het eenieder duidelijk kan zijn, dat het heir der hemelen niet een leger betekent, noch de sterren.

GENESIS 20 : 1 – 18

1. *En Abraham reisde van daar naar het land van het zuiden en woonde tussen Kadesh en tussen Schur, en hij verkeerde als vreemdeling in Gerar.*
2. *En Abraham zei tot Sarah, zijn echtgenote: Zij is mijn zuster; en Abimelech, koning van Gerar, zond en nam Sarah.*
3. *En God kwam tot Abimelech in de droom des nachts en zei tot hem: Zie, gij zult sterven om der vrouwe wil, die gij genomen hebt en zij is met de echtgenoot getrouwd.*
4. *En Abimelech was tot haar niet genaderd en hij zei: Heer, zult Gij dan ook een gerechte natie doden.*
5. *Heeft hij zelf mij niet gezegd: Zij is mijn zuster en zij, ook zij zelf heeft gezegd: Hij is mijn broeder; in oprechtheid van mijn hart en in ongereptheid van mijn handen heb ik dit gedaan.*
6. *En God zei tot hem in de droom: Ik heb ook geweten, dat gij dit in oprechtheid van uw hart gedaan hebt, en Ik heb u ook belet van tegen Mij te zondigen; daarom heb Ik u niet toegelaten, haar aan te roeren.*
7. *En geef dan nu des mans echtgenote weder, want hij is een profeet en hij zal voor u bidden en gij zult leven; en zo gij haar niet wedergeeft, weet, dat gij stervende zult sterven, en eenieder die uwe is.*
8. *En Abimelech stond 's morgens vroeg op en riep al zijn knechten en sprak al deze woorden voor hun oren; en de mannen vreesden zeer.*
9. *En Abimelech riep Abraham en zei tot hem: Wat hebt gij ons gedaan en wat heb ik tegen u gezondigd, dat gij over mij en over mijn koninkrijk een grote zonde gebracht hebt; gij hebt daden met mij gedaan die niet zouden gedaan worden.*
10. *En Abimelech zei tot Abraham: Wat hebt gij gezien, dat gij dit woord gedaan hebt.*
11. *En Abraham zei: Want ik zei: Hoewel de vreze Gods in deze plaats niet is, en zij mij doden zullen om het woord van mijn echtgenote.*
12. *En ook is zij waarlijk mijn zuster, zij is mijn vaders dochter, hoewel niet mijn moeders dochter en zij is mij tot echtgenote geworden.*
13. *En het is geschied, toen God mij uit mijn vaders huis deden vertrekken en ik zei tot haar: Dit is uw goedheid, die gij mij doen zult: aan elke plaats, waar wij komen zullen, zeg van mij: Hij is mijn broeder.*
14. *En Abimelech nam een kudde van kleinvee en een kudde van grootvee en dienstknechten en dienstmaagden en gaf deze aan Abraham en hij gaf hem Sarah, zijn echtgenote, weder.*
15. *En Abimelech zei: Zie, mijn land is voor u; woon, waar het goed is in uw ogen.*
16. *En tot Sarah zei hij: Zie, ik heb uw broeder duizend zilverlingen gegeven; zie het zij u een bedekking van de ogen, allen, die met u zijn, en met allen; en zij was bevrijd.*
17. *En Abraham bad tot God; en God genas Abimelech en zijn echtgenote en zijn dienstmaagden en zij baarden.*

18. Want toesluitende had Jehovah daarom alle baarmoeder van het huis van Abimelech toegesloten, ter oorzake van het woord van Sarah, Abrahams echtgenote.

INHOUD

2496. Eerder, in het twaalfde hoofdstuk, werd gehandeld over het verblijf als vreemdeling van Abraham in Egypte, waardoor werd aangeduid het onderricht van de Heer in wetenschappelijke dingen, toen Hij nog een knaap was; hier wordt nu gehandeld over Abrahams verblijf als vreemdeling in Gerar, waar Abimelech was, waarmee eveneens het onderricht van de Heer wordt aangeduid, maar in de leerstellige dingen van de naastenliefde en geloof.

Voornamelijk wordt hier gehandeld over de leer van de naastenliefde en geloof ten aanzien van haar oorsprong, namelijk dat zij geestelijk is uit hemelse oorsprong, maar niet vanuit het redelijke .

2497. Er wordt gehandeld over de staat van de Heer, waarin Hij was, toen Hij Zichzelf eerst onderrichtte in de leerstellige dingen van de naastenliefde en het geloof; de staat zelf wordt aangeduid door Kadesh en Schur; de leer van het geloof door Abimelech, koning van Gerar, vers 1, 2.

Dat Hij eerst dacht over het redelijke, dat het geraadpleegd moest worden, vers 2.

Dat het toch niet geraadpleegd werd, vers 3, 4, 8, 9.

De reden, waarom Hij zo dacht, vers 5, 6, 10 -13.

Dat de leer van de naastenliefde en het geloof geestelijk is uit hemelse oorsprong, vers 7.

Dat Hij zo dus was onderricht; en dat toen alle redelijke dingen, alsmede alle wetenschappelijke Hem dienden als een bedekking of kleed, vers 14 – 16.

En dat op deze wijze de leer volmaakt was, vers 17.

Dat het anders zou gegaan zijn, wanneer de leer uit het redelijke was voortgekomen, vers 18.

DE INNERLIJKE ZIN

2498. Dat deze historische vermeldingen, evenals alle andere dingen die tot het Woord behoren, Goddelijke verborgenheden bevatten, kan hieruit blijken, dat Abraham nu opnieuw zei, dat zijn echtgenote zijn zuster was; want iets dergelijks was gebeurd toen hij in Egypte aankwam, want toen zei hij tot Sarah: ‘Zeg, ik bid u, gij zijt mijn zuster’, (Genesis 12:13) en ook niet alleen Abraham, maar eveneens zei Izaäk, toen hij in Gerar kwam, dat zijn echtgenote Rebecca zijn zuster was: ‘*De mannen der plaats vroegen hem van zijn echtgenote en hij zei: Zij is mijn zuster*’, (Genesis 25:6,7) in welk hoofdstuk ook meer van dergelijke dingen voorkomen; zodat driemaal dergelijke historische dingen werden vermeld, hetgeen zonder een verborgen reden in de innerlijke zin nooit zou zijn gebeurd.

2499. *vers 1. En Abraham reisde van daar naar het land van het zuiden en woonde tussen Kadesh en tussen Schur, en hij verkeerde als vreemdeling in Gerar.*

Abraham reisde van daar naar het land van het zuiden, betekent het voortschrijden van de Heer in de goedheden en waarheden van het geloof; Abraham is de Heer in die staat; en woonde tussen Kadesh en tussen Schur, betekent Zijn staat in het bijzonder; Kadesh in de

aandoening van het innerlijk ware, uitgaande van de redelijke dingen; Schur is de aandoening van het uiterlijk ware, uitgaande van de wetenschappelijke dingen; en hij verkeerde als vreemdeling in Gerar, betekent het daaruit voortvloeiende onderricht in de geestelijke dingen van het geloof.

2500. Dat de woorden ‘Abraham reisde van daar naar het land van het zuiden’ het voortschrijden van de Heer in de goedheden en waarheden van het geloof betekenen, blijkt uit de betekenis van reizen, namelijk voortschrijden, waarover in nr. 1457; en uit de betekenis van het land van het zuiden, namelijk het goede en ware van het geloof, waarover in nr. 1458. Eerder, in het twaalfde hoofdstuk, werd van Abraham gezegd, dat hij ‘vertrok, gaande en trekkende naar het zuiden’ toen hij naar Egypte toog, (Genesis vers 9 en 10) waarmee in de innerlijke zin werd aangeduid, dat de Heer als knaap voortschreed in de goedheden en waarheden ten aanzien van de wetenschap van de erkentnissen, nrs. 1456, 1459; hier nu wordt gezegd, dat hij reisde naar het land van het zuiden, waarmee een verder en innerlijker voortschrijden wordt aangeduid, namelijk in de goedheden en waarheden ten aanzien van de leer van het geloof, waarom hier gezegd wordt ‘het land van het zuiden’, daar het land in de eigenlijke zin de Kerk betekent, waarvoor de leer dient, nrs. 566, 662, 1066, 2117, 2118. Wat het onderricht van de Heer in het algemeen betreft, in dit hoofdstuk komt in de innerlijke zin duidelijk uit, van welke aard het was, namelijk dat het plaatsvond door voortdurende openbaringen en dus door Goddelijke gewaarwordingen en gedachten van Hemzelf, dat wil zeggen, van Zijn Goddelijke, welke gewaarwordingen en gedachten Hij in het Goddelijk inzicht en in de Goddelijke wijsheid plantte en dit tot aan de volmaakte vereniging van Zijn Menselijke met Zijn Goddelijke, toe.

Deze weg tot wijs worden is nooit bij enig mens mogelijk, want dit vloeide in vanuit het Goddelijke zelf, dat Zijn binnenste was, namelijk van de Vader, van wie Hij ontvangen was, dus van de Goddelijke Liefde zelf, die de Heer alleen had en die daarin bestond, dat Hij het gehele menselijke geslacht wilde zalig maken.

Het is een verborgenheid, nauwelijks aan iemand bekend, dat in de liefde zelf, wijsheid en inzicht woont, maar zoals de liefde is, zijn zij.

Dat in de liefde wijsheid en liefde woont, komt omdat alle invloeiing in de liefde plaatsvindt, of wat hetzelfde is, in het goede, dus in het leven zelf van de mens; vandaar de wijsheid en het inzicht van de engelen, welke onuitsprekelijk zijn; vandaar ook de wijsheid en het inzicht van de mensen die in de liefde tot de Heer en in de liefde jegens de naaste zijn; dezen komen - hoewel zij zolang zij in het lichaam leven, bij zichzelf de wijsheid en het inzicht niet gewaar worden - daarin niettemin na de dood, omdat beide in de liefde zelf en in de naastenliefde zelf wonen, zie nr. 2494.

Wat echter de liefde van de Heer betreft, deze was oneindig ver boven de liefde verheven, waarin de engelen zijn, want zij was de Goddelijke Liefde zelf en daarom had Hij in zichzelf het alleruitnemendste van alle wijsheid en inzicht, waarin Hij evenwel - omdat Hij als mens was geboren en als mens overeenkomstig de Goddelijke orde moest voortschrijden - geleidelijk Zichzelf inleidde, opdat Hij zo Zijn Menselijke met het Goddelijke zou verenigen en Goddelijk maken en dit uit eigen macht.

2501. Dat Abraham de Heer is in die staat, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer, hier de Heer in die staat, zoals ook eerder in de nrs. 1893, 1965, 1989, 2011, 2172, 2198.

2502. Dat de woorden ‘en woonde tussen Kadesh en tussen Schur’ Zijn staat in het bijzonder betekenen, blijkt uit de betekenis van wonen, namelijk leven, waarover in nr. 1293; hetgeen voorafgaat wijst dit ook aan, namelijk dat Abraham van daar reisde naar het land van het zuiden, waarmee het voortschrijden van de goedheden en waarheden van het geloof van de

Heer wordt aangeduid en daar nu gezegd wordt, dat hij woonde tussen Kadesh en tussen Schur, volgt hieruit, dat daarmee niets anders wordt aangeduid dan de staat van de Heer in het bijzonder, beschreven door Kadesh en Schur, waarover in het volgende.

2503. Dat Kadesh de aandoening van het innerlijk ware is, uitgaande van de redelijke dingen en Schur de aandoening van het uiterlijk ware, uitgaande van de wetenschappelijke dingen, kan blijken uit de betekenis van Kadesh en Schur.

Dat Kadesh het ware betekent waarover getwist wordt, is in nr. 1678 aangetoond, dus de twist over het ware inzake de oorsprong ervan, namelijk of het uit het redelijke voortkomt, zoals duidelijk blijkt uit hetgeen volgt, maar daar bij de Heer al het ware van hemelse oorsprong was, betekent Kadesh hier de aandoening van het ware.

Bij ieder mens van de Kerk bevinden zich redelijke waarheden en wetenschappelijke waarheden: de redelijke waarheden zijn innerlijk, maar de wetenschappelijke waarheden zijn uiterlijk; deze zijn van elkaar onderscheiden, geheel en al zoals de beide geheugens van de mens, waarover de nrs. 2469 tot 2473 en vervolg.

Hieruit volgt, dat de aandoeningen van het ware er ook twee zijn: de ene innerlijk en behorend tot de redelijke dingen, de andere uiterlijk, behorend tot de wetenschappelijke dingen.

De aandoening van het innerlijk ware, uitgaande van de redelijke dingen, wordt hier aangeduid door Kadesh, maar de aandoening van het uiterlijk ware, uitgaande van wetenschappelijke dingen, door Schur; dat Schur dit ware betekent, zie men in nr. 1928.

Dat namen in het Woord nooit iets anders dan dingen betekenen, is eerder in de nrs. 1224, 1264, 1876, 1888 en herhaaldelijk elders aangetoond.

2504. Dat de woorden ‘en hij verkeerde als vreemdeling in Gerar’ het daaruit voortvloeiende onderricht in de geestelijke dingen van het geloof betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘als vreemdeling verkeren’, namelijk onderricht worden, waarover de nrs. 1463, 2025; en uit de betekenis van Gerar, namelijk het geestelijke van het geloof.

Gerar wordt op verschillende plaatsen in Genesis genoemd, zoals in Genesis 10:19; 26:1,6,17,20,26, en in deze plaatsen betekent dit het geloof en wel om deze reden, dat Gerar in Filistea lag en door Filistea wordt de wetenschap van de erkenningen van het geloof aangeduid, men zie de nrs. 1197, 1198; en het was Gerar, waar de koning zelf van de Filistijnen woonde; daarom wordt door Gerar het geloof zelf aangeduid, nr. 1209; en door de koning van Gerar het ware van het geloof zelf, want de koning is in de innerlijke zin het ware, zie nrs. 1672, 2015, 2069; zo wordt dus door Abimelech de leer van het geloof aangeduid, waarover in hetgeen volgt.

In het algemeen zijn er verstandelijke dingen, redelijke dingen en wetenschappelijke dingen van het geloof; deze gaan dus voort in hun orde vanuit de innerlijke dingen tot de uiterlijke. De dingen van het geloof die het binnenste zijn, worden verstandelijk genoemd; die welke daaruit of daarvan voortgaan, zijn de redelijke dingen van het geloof en die welke daar weer uit voortkomen, zijn de wetenschappelijke dingen van het geloof.

Deze verhouden zich, om met de geleerden te spreken, als dat wat voorafgaat tot dat wat volgt, of wat hetzelfde is, als het hogere tot het lagere, dat wil zeggen, als het meer innerlijke tot het meer uiterlijke.

Het schijnt de mens weliswaar toe, alsof het wetenschappelijke van het geloof het eerste was en daaruit dan het redelijke ontstond en tenslotte het verstandelijke en wel om deze reden, dat de mens op deze wijze vanaf de knapen jaren voortgaat, maar toch vloeit het verstandelijke voortdurend in het redelijke en dit in het wetenschappelijke, hetgeen de mens niet weet; maar in de knapen jaren donker, in de meer volwassen leeftijd duidelijker en tenslotte wanneer de mens is wederverwekt ten volle; bij laatstgenoemde komt het duidelijk uit dat de orde van dien aard is en nog vollediger in het andere leven’, zie nr. 1495.

Al deze dingen worden geestelijke dingen genoemd, die op deze wijze worden onderscheiden in graden en op elkaar volgen in een dergelijke orde.

De geestelijke dingen van het geloof zijn alle waarheden die uit het goede voortkomen, dat wil zeggen, uit hemelse oorsprong; al wat uit het hemelse is afgeleid, is een geestelijk iets van het geloof.

2505. *vers 2. En Abraham zei tot Sarah, zijn echtgenote: Zij is mijn zuster; en Abimelech, koning van Gerar, zond en nam Sarah.*

Abraham zei, betekent het denken van de Heer; tot Sarah zijn echtgenote, betekent het met het hemelse verbonden geestelijk ware; zij is mijn zuster, betekent het redelijk ware; en Abimelech, koning van Gerar zond, betekent de leer van het geloof, gericht op de redelijke dingen; en nam Sarah, betekent de neiging om het redelijke te raadplegen.

2506. Dat de woorden ‘Abraham zei’ het denken van de Heer betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen in de historische gedeelten, namelijk innerlijk gewaarworden, en ook denken, waarover de nrs. 1898, 1919, 2061, 2080, 2238, 2260, 2271, 2287.

2507. Dat de woorden ‘tot Sarah zijn echtgenote’ het met het hemelse verbonden geestelijk ware betekenen, blijkt uit de betekenis van Sarah, de echtgenote, namelijk het aan het Goddelijk goede verbonden verstandelijk ware, of wat hetzelfde, het aan het hemelse verbonden geestelijk ware, waarover in de nrs. 1468, 1901, 2063, 2065, 2172, 2173, 2198. Wat het geestelijke en wat het hemelse is, werd eerder herhaaldelijk gezegd, men zie de nrs. 1155, 1577, 1824, 2048, 2088.

Datgene wordt hemels genoemd, wat tot het goede behoort, dat wil zeggen, tot de liefde tot de Heer en tot de liefde jegens de naaste; en geestelijk is, wat tot het ware behoort, dat wil zeggen, tot het daaruit voortvloeiende geloof.

2508. Dat de woorden ‘Zij is mijn zuster’ het redelijk ware betekenen, blijkt uit de betekenis van de zuster, namelijk het redelijk verstandelijk ware, waarover in nr. 1495.

Dat het redelijk ware een zuster is, kan nergens anders uit blijken dan uit het hemels huwelijk; want de dingen die daaruit neerdalen, staan met elkaar in nauwe verwantschap, zoals de bloedverwantschappen en aanverwantschappen op aarde; zie de nrs. 685, 917 en dit met een onbegrensde verscheidenheid.

Het hemels huwelijk zelf bestaat alleen tussen het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware; hieruit wordt bij de mens het verstandelijke, het redelijke en het wetenschappelijke ontvangen, want zonder ontvangen uit het hemels huwelijk kan de mens nooit vervuld worden met verstand, noch met rede, noch met wetenschap en kan hij bijgevolg geen mens zijn; voor zoveel hij dus uit het hemels huwelijk ontvangt, is hij mens.

Het hemels huwelijk is in de Heer Zelf, zodat de Heer dit huwelijk zelf is, want Hij is het Goddelijk Goede Zelf en tevens het Goddelijk Ware.

De engelen en de mensen zijn in het hemels huwelijk voor zoveel zij in de liefde tot de Heer en in de liefde jegens de naaste zijn, en vandaar voor zoveel in het geloof, dat wil zeggen, voor zoveel in het goede van de Heer en vandaar in het ware; en als dat het geval is worden zij dochters en zonen genoemd en onder elkaar zusters en broeders, maar dit met verschil. Dat het redelijk ware zuster wordt genoemd, komt omdat het ontvangen wordt door de invloeiing van het Goddelijk Goede in de aandoening van de redelijke waarheden; het daaruit voortvloeiende goede in het redelijke wordt ‘broeder’ genoemd en het daaruit voortvloeiende ware ‘zuster’; maar dit zal duidelijker blijken uit hetgeen in vers 12 van dit hoofdstuk door Abraham gezegd wordt: ‘En ook is zij waarlijk mijn zuster, zij is mijn vaders dochter, hoewel niet mijn moeders dochter en zij is mij tot echtgenote geworden.’

2509. Dat de woorden ‘en Abimelech, koning van Gerar, zond’ de leer van het geloof betekent, blijkt uit hetgeen eerder in nr. 2504 is gezegd, namelijk dat door Filistea de wetenschappen van de erkenningen van het geloof wordt aangeduid, nrs. 1197, 1198; door Gerar, dat in Filistea lag, het geloof, nrs. 1209, 2504; door de koning het ware van het geloof zelf, nrs. 1672, 2015, 2069; vandaar wordt door Abimelech de leer van het geloof aangeduid, maar de leer van het geloof, gericht op de redelijke dingen, zoals uit hetgeen nu volgt zal blijken.

2510. Dat Abimelech de op de redelijke dingen gerichte leer van het geloof is, kan hieruit blijken dat hij naar Sarah zag, niet als Abrahams echtgenote, maar als zuster; en door Sarah als zuster wordt het redelijk ware aangeduid, nr. 2508.

Hetzelfde blijkt eveneens duidelijk uit wat volgt, want er wordt daar gehandeld over de leer van het geloof, namelijk of die de oorsprong ontleent aan het redelijke dan wel aan het hemelse; vandaar betekent Abimelech de op de redelijke dingen gerichte leer van het geloof. Van de leer wordt gezegd, dat die op de redelijke dingen is gericht, wanneer niets anders als het ware van de leer erkend wordt dan hetgeen met de rede kan worden gevat, zodat de beschouwing van alle dingen die tot de leer behoren, uit het redelijke voortkomt; maar dat de leer van het geloof niet uit redelijke maar uit hemelse oorsprong voortkomt, wordt in hetgeen volgt in de innerlijke zin geleerd.

2511. Dat de woorden ‘en nam Sarah’ de neiging betekenen om het redelijke te raadplegen, blijkt uit de betekenis van Sarah als zuster, namelijk het redelijk ware, waarover in nr. 2508; en verder uit de betekenis van ‘haar nemen’ namelijk de neiging tot haar, dus in de innerlijke zin de neiging om het redelijke te raadplegen.

De dingen die in dit hoofdstuk staan, omvatten het eerste denken van de Heer over de leer van het geloof, namelijk of het dienstig zou zijn, het redelijke al dan niet te raadplegen.

De reden waarom de eerste gedachte van dien aard was, is deze dat de Heer overeenkomstig alle Goddelijke orde voortschreed en al wat menselijk was, waarin Hij geboren was en dat Hij aan de moeder ontleende, moest afleggen, opdat Hij het Goddelijke zou aantrekken; dus ook dit menselijke of het redelijke geraadpleegd moest worden in de leerstellige dingen van het geloof.

2512. *vers 3. En God kwam tot Abimelech in de droom des nachts en zei tot hem: Zie, gij zult sterven om der vrouwe wil, die gij genomen hebt en zij is met de echtgenoot getrouwd.*

God kwam tot Abimelech, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer over de leer van het geloof; in de droom ’s nachts, betekent een donkere waarneming en zei tot hem, betekent de daaruit voortvloeiende gedachte; zie, gij zult sterven om der vrouwe wil, betekent dat de leer van het geloof geen leer van het geloof zou zijn, wanneer het redelijke, ten aanzien van de dingen die daarin zijn, werd geraadpleegd; en zij is met de echtgenoot getrouwd, betekent dat de leer van het ware geloof geestelijk is en dat de dingen die daarin zijn, verbonden zijn met het hemelse.

2513. Dat de woorden ‘God kwam tot Abimelech’ de innerlijke gewaarwording van de Heer over de leer van het geloof betekenen, blijkt uit de betekenis van het ‘komen van God’ en uit de betekenis van Abimelech.

Dat het komen van God gewaarworden betekent is duidelijk, want de innerlijke gewaarwording is niets anders dan de Goddelijk komst of invloeiing in het verstandelijk vermogen.

Dat Abimelech de leer van het geloof betekent, werd eerder in de nrs. 2504, 2509, 2510 aangetoond.

2514. Dat ‘in de droom des nachts’ een donkere waarneming betekent, namelijk een donkere gewaarwording kan blijken uit de betekenis van de droom en tevens van de nacht.

De droom betekent, wanneer er gehandeld wordt over de innerlijke gewaarwording, iets donkers ten opzichte van het wakker zijn en nog meer, wanneer er gezegd wordt ‘droom des nachts’.

Dat de eerste innerlijke gewaarwording van de Heer donker wordt genoemd, komt omdat die plaatsvond in het menselijke dat Hij zou uittrekken en waarvan Hij de schaduwen zou verdrijven.

De innerlijke gewaarwording van de Heer was, hoewel uit het Goddelijke, toch in het menselijke en was van dien aard dat het niet onmiddellijk het licht zelf ontvangt, maar geleidelijk, naarmate de schaduwen die daar zijn, uiteengedreven worden; dat Hij zichzelf ten aanzien van de leer van het geloof in een geringer duister bracht, wordt daarmee aangeduid, dat God wederom tot Abimelech kwam in de droom, in vers 6, waar geen melding wordt gemaakt van de nacht; en dat Hij daarna in een heldere gewaarwording kwam, wordt aangeduid door de woorden dat Abimelech ’s morgens opstond, vers 8.

2515. Dat de woorden ‘en zei tot hem’ de daaruit voortvloeiende gedachte betekenen, namelijk uit de innerlijke gewaarwording, blijkt uit de betekenis van zeggen, namelijk gewaarworden en tevens denken, waarover eerder in nr. 2506.

Daar hier gezegd wordt, dat daaruit een gedachte voortkwam, mag in het kort gezegd worden, hoe het met het denken is gesteld.

Er zijn gedachten uit innerlijke gewaarwording, gedachten uit het geweten en gedachten uit geen geweten.

Gedachten uit innerlijke gewaarwording bestaan alleen bij de hemelsen, dat wil zeggen, bij hen die in de liefde tot de Heer zijn; en dit is de binnenste gedachte die bij een mens bestaat en die is bij de hemelse engelen in de hemel, dit is de innerlijke gewaarwording uit de Heer, waardoor en waaruit hun denken bestaat; denken tegen de innerlijke gewaarwording in is onmogelijk.

Gedachten uit het geweten zijn van lagere aard en bestaan bij de geestelijken, dat wil zeggen, bij hen die in het goede van de naastenliefde en van het geloof zijn ten aanzien van het leven en ten aanzien van de leer; denken tegen het geweten in is voor hen ook onmogelijk, want dit zou zijn tegen het goede en ware, dat hun door de Heer wordt gedicteerd door het geweten.

Gedachten echter uit geen geweten zijn bij hen die zich van binnen niet laten regeren door het goede en ware, maar door het boze en valse, dat wil zeggen, niet door de Heer, maar door zichzelf.

Zulke mensen geloven, dat zij evenzeer binnen in zich denken als zij die uit geweten en uit innerlijke gewaarwording denken, omdat zij niet weten wat geweten en nog minder wat innerlijke gewaarwording is; maar het verschil is zo groot als tussen hemel en hel.

Degenen die zonder geweten denken, denken uit alle mogelijke begeerten en fantasieën, dus door de hel; wanneer het echter anders lijkt, komt dit voort uit uiterlijk vertoon ter wille van het aanzien.

Zij die echter door het geweten denken, denken uit de aandoeningen van het goede en ware, dus door de hemel.

Wat echter het denken van de Heer betreft, dit gaat alle menselijke verstand te boven, want het was rechtstreeks uit het Goddelijke.

2516. Dat de woorden ‘Zie, gij zult sterven om der vrouwe wil’ betekenen, dat de leer van het geloof geen leer van het geloof zou zijn, wanneer het redelijke ten aanzien van de dingen die daarin zijn, werd geraadpleegd, blijkt uit de betekenis van Abimelech, die hier ‘gij’ is,

namelijk de leer van het geloof; uit de betekenis van sterven, namelijk tenietgaan; en uit de betekenis van de zuster, hier vrouw genoemd, namelijk het redelijke, waarover nr. 2508. Vandaar nu wordt daarmee, dat Abimelech zou sterven om der vrouwe wil, aangeduid, dat de leer van het geloof geen leer van het geloof zou zijn, als het redelijke werd geraadpleegd. De reden waarom er geen leer van het geloof uit het redelijke kan bestaan, is deze, dat het redelijke in de schijnbaarheden van het goede en ware is, en die schijnbaarheden zijn in zichzelf geen waarheden, zoals eerder is aangetoond in de nrs. 2053, 2196, 2203, 2209; bovendien lopen onder het redelijke begoochelingen door, die voortkomen uit uiterlijke zinnelijke dingen, bevestigd door wetenschappelijke dingen, die deze schijnbaarheden van het ware met een schaduw bedekken.

Het redelijke is voor het merendeel louter menselijk, zoals ook uit zijn geboorte kan blijken; dit nu is de reden waarom niets leerstelligs van het geloof uit het redelijke een aanvang kan nemen en nog minder gegrondvest kan worden; maar het moet zijn uit het Goddelijke zelf en het Goddelijk Menselijke van de Heer; daaraan ontleent het zijn oorsprong en wel zozeer, dat de Heer de leer zelf is, waarom Hij in het Woord dan ook wordt genoemd: de Waarheid, het Licht, het Leven, de Deur; en – wat een verborgenheid is – al het leerstellige komt uit het Goddelijk goede en het Goddelijk ware voort en heeft het hemels huwelijk in zich.

Het leerstellige dat dit niet in zich heeft, is het echte leerstellige van het geloof niet; dit is de reden, waarom in alle bijzonderheden van het Woord, waaruit de leer komt, de gelijkenis van een huwelijk is, zie de nrs. 683, 793, 801.

In de letterlijke of uiterlijke zin van het Woord lijkt het weliswaar, alsof de leer van het geloof veel ontleent aan het redelijke, ja zelfs aan het natuurlijke, maar dit komt omdat het Woord voor de mens is en op deze wijze aan hem werd aangepast, niettemin is de leer in zichzelf geestelijk, uit hemelse oorsprong, dat wil zeggen, uit het met het Goddelijk Goede verbonden Goddelijk Ware.

Dat de leer geen leer zou zijn, wanneer ten aanzien van de dingen die daarin zijn, het redelijke werd geraadpleegd, zal door voorbeelden in hetgeen volgt verduidelijkt worden.

2517. Dat de woorden ‘zij is met de echtgenoot getrouwd’ betekenen, dat de leer van het ware geloof geestelijk is en dat de dingen die daarin zijn, met het hemelse verbonden zijn, blijkt uit de betekenis van ‘met de echtgenoot getrouwd zijn’.

Wanneer in het Woord gesproken wordt van echtgenoot, betekent hij het goede en de echtgenote dan het ware; anders is het, wanneer de echtgenoot ‘man’ genoemd wordt; dan betekent de man het ware en de echtgenote het goede, zie nr. 915 en elders.

Daarom betekent hier ‘met de echtgenoot getrouwd zijn’ dat het ware met het goede verbonden is en wel zo, dat ook het ware goed is.

Dit blijkt ook uit de betekenis van Sarah als echtgenote, namelijk het geestelijk ware, en van Abraham het geestelijk goede, beide Goddelijk, waarover de nrs. 2501, 2507; en daar Sarah het Goddelijk geestelijk ware betekent, wordt de leer zelf van het ware geloof ook door Sarah als echtgenote bedoeld, want de leer is vanuit de waarheden.

Hieruit blijkt duidelijk dat de woorden ‘zij is met de echtgenoot getrouwd’ betekenen, dat de leer van het ware geloof geestelijk is en dat de dingen die daarin zijn, met het hemelse verbonden zijn.

2518. *vers 4. En Abimelech was tot haar niet genaderd en hij zei: Heer, zult Gij ook een gerechte natie doden’.*

Abimelech was tot haar niet genaderd, betekent, dat in de leer van het geloof het redelijk ware op geen enkele wijze was geraadpleegd; en hij zei: Heer, zult Gij ook een gerechte natie doden, betekent, of het goede en ware van de leer zou worden uitgeblust.

2519. Dat de woorden ‘Abimelech was tot haar niet genaderd’ betekenen, dat in de leer van het geloof het redelijk ware op geen enkele wijze was geraadpleegd, blijkt uit de betekenis van Abimelech, namelijk de leer van het geloof, waarover in de nrs. 2504, 2509, 2510; en uit de betekenis van ‘tot haar naderen’, namelijk tot Sarah als zuster, namelijk aanraken of op enige wijze het redelijk ware raadplegen, dat de zuster is, nrs. 1495, 2508.

De reden, waarom het redelijke op geen enkele wijze was geraadpleegd, is, als eerder gezegd, deze, dat de leerstellige dingen van het geloof alle uit het Goddelijke zijn, dat oneindig ver boven het menselijk redelijke is verheven.

Uit het Goddelijke ontvangt het redelijke zijn goede en ware; het Goddelijke kan in het redelijke treden, maar niet omgekeerd; zoals de ziel in het lichaam kan treden en dit vormen, maar niet het lichaam in de ziel; of zoals het licht in de schaduw kan dringen en deze op verschillende wijze in kleuren veranderen, niet echter de schaduw in het licht.

Maar daar het eerst zo schijnt alsof het redelijke tegenwoordig moet zijn, omdat dit eigenlijk datgene is wat ontvangt, was hier de eerste gedachte deze: of het ook niet tevens geraadpleegd zou worden; maar de Heer openbaarde en antwoordde aan Zichzelf, dat de leer op deze wijze geen leer zou zijn; en daarom werd het redelijke ook niet geraadpleegd, hetgeen hier wordt aangeduid door deze woorden, dat Abimelech niet tot haar genaderd was.

2520. Dat de woorden ‘en hij zei: Heer, zult Gij ook een gerechte natie doden’ betekenen, of het goede en ware uitgeblust zou worden, blijkt uit de betekenis van de natie, namelijk het goede, waarover in de nrs. 1259, 1260, 1416; en daar het betrekking heeft op de natie van Abimelech – door wie de leer van het geloof wordt aangeduid – wordt hier door de gerechte natie zowel het goede als het ware verstaan, want beide behoren tot de leer.

Dat dit gezegd werd uit de ijver van een neiging of liefde tot het gehele menselijke geslacht, blijkt duidelijk.

Deze liefde bestuurde de gedachten van de Heer, toen Hij nog in het moederlijk menselijke was; en ofschoon hij uit het Goddelijke gewaarwerd, dat de leer van het geloof niet dan uit hemelse oorsprong is, wordt er, opdat er voor het menselijk geslacht zorggedragen zou worden, dat niets opneemt, waarvan het niet enige voorstelling uit zijn redelijke hebben kan, daarom gezegd, ‘zult Gij ook een gerechte natie doden’ waarmee werd aangeduid, of het goede en ware van de leer uitgeblust zou worden.

Dat de mens niets ontvangt, waarvan hij niet enige voorstelling uit zijn redelijke kan hebben, kan blijken uit de voorstellingen die de mens koestert over de Goddelijke verborgenheden; altijd kleeft daaraan de een of andere voorstelling uit wereldse of daarmee overeenkomende dingen, waardoor die in het geheugen wordt vastgehouden en in de gedachte wordt weergegeven, want de mens kan zonder een voorstelling uit wereldse dingen nooit iets denken.

Wanneer daarom de waarheden uit Goddelijke oorsprong naakt werden voorgelegd, zouden zij nooit ontvangen worden, maar zouden al zijn bevattingvermogen te boven gaan, dus ook zijn geloof, het allermeest dat van hen die in een uiterlijke eredienst zijn.

Ter verduidelijking de volgende voorbeelden: het Goddelijke Zelf kan in niets anders zijn dan in het Goddelijke, dus in niets anders dan in het Goddelijk Menselijke van de Heer en door dit bij de mens.

Wanneer het redelijke werd geraadpleegd, zou het zeggen, dat het Goddelijke zelf in het menselijke van eenieder kan zijn.

Verder, niets is heilig, wat niet van de Heer uitgaat, dus van het Goddelijke dat één is; werd het redelijke geraadpleegd, dan zou het zeggen, dat het ook ergens anders vandaan zou kunnen komen.

En ook: de mens leeft niet uit zichzelf, doet het goede niet uit zichzelf, gelooft het ware niet uit zichzelf, ja zelfs, hij denkt niet uit zichzelf, maar het goede en ware is uit de Heer, het boze en valse echter van de hel; en wat meer is, de hel, dat wil zeggen, zij die in de hel zijn, denken

ook niet uit zichzelf, maar ontvangen op deze wijze het goede en ware van de Heer; wanneer het redelijke werd geraadpleegd, zou het dit verwerpen omdat het dit niet zou begrijpen. Verder zou het ook verwerpen, dat niemand beloond wordt vanwege dat hij het goede doet en het ware onderwijst en dat het uiterlijke er niets toe doet, maar alleen het innerlijke, voor zoveel er aandoening van het goede aanwezig is in het doen van het goede en vandaar voor zoveel er aandoening van het ware is in het onderwijzen van het ware en dit voor zoveel het niet uit hemzelf komt; evenzo in duizend andere dingen.

Daar het menselijk redelijke van dien aard is, wordt in het Woord gesproken overeenkomstig het bevattingsvermogen van de mens en ook overeenkomstig zijn natuur; daarom is het, dat de innerlijke zin van het Woord een andere zin is dan de letterlijke zin; dit kan meer dan genoeg blijken uit het Woord van het Oude Testament, waar de meeste dingen gezegd zijn overeenkomstig het bevattingsvermogen en het karakter van het volk dat toen leefde; daarom is er zo weinig of zo goed als niets gezegd over het leven na de dood, over de eeuwige zaligheid en over de innerlijke mens.

Want het Joodse en Israëlitische volk, waarbij de Kerk toen was, was van dien aard, dat zij, wanneer deze dingen onthuld waren, ze die niet alleen niet begrepen hadden, maar ook bespot.

Dit zou eveneens het geval zijn geweest, wanneer het hun was onthuld, dat de Messias of Christus zou komen om hun zielen tot in eeuwigheid zalig te maken; ook dit zouden zij als niets hebben verworpen, zoals ook uit dezelfde natie heden ten dage nog kan blijken; wanneer in hun tegenwoordigheid, ook heden nog, het innerlijke of geestelijke wordt genoemd, en gezegd, dat de Messias niet de grootste koning op aarde zal zijn, lachen zij er om.

Dit was de reden, waarom de Heer soms evenzo sprak als de profeten en het overige door gelijkenissen, zoals Hijzelf zegt bij Mattheüs: *‘Jezus zei: Ik spreek tot hen door gelijkenissen, omdat zij ziende niet zien en horende niet horen, noch ook verstaan’*, (Mattheüs 13:13) zienden en horenden zijn degenen die binnen de Kerk zijn en die, hoewel zij zien en horen, toch niet verstaan; en bij Johannes: *‘Hij heeft hun ogen verblind en hun hart verhard; opdat zij met hun ogen niet zien en met het hart verstaan en zich bekeren en Ik hen geneze’*, (Johannes 12:40) dat zij bekeerd en geheeld zouden worden, sluit in, dat zij het naderhand toch zouden verwerpen en zo dus ontwijden; hetgeen de eeuwige verdoemenis met zich meebrengt; zie de nrs. 301-303, 582, 1008, 1010, 1059, 1327, 1328, 2051, 2426.

Niettemin heeft de Heer de innerlijke dingen van het Woord op vele plaatsen onthuld, maar alleen voor de wijzen.

2521. vers 5.

Heeft hij zelf mij niet gezegd: Zij is mijn zuster; en zij, ook zijzelf heeft gezegd: Hij is mijn broeder; in oprechtheid van mijn hart en in ongereptheid van mijn handen heb ik dit gedaan.

Heeft hij zelf mij niet gezegd, betekent de verontschuldiging, dat Hij zo had gedacht; zij is mijn zuster, betekent, dat het het redelijke was, dat geraadpleegd zou worden; en zij, ook zijzelf heeft gezegd: Hij is mijn broeder, betekent dat het redelijke zelf het zo had ingegeven, dat het hemels goede daaraan zou worden toegevoegd; in oprechtheid van mijn hart betekent, dat het zo gedacht was uit onschuld en uit het eenvoudig goede; en in ongereptheid van mijn handen heb ik dit gedaan, betekent uit de aandoening van het ware en zo dus uit alle vermogen.

2522. Dat de woorden ‘Heeft hijzelf mij niet gezegd’ de verontschuldiging betekenen, dat Hij zo had gedacht, blijkt uit de bijzonderheden in dit vers, en verder uit de betekenis van zeggen, namelijk denken, waarover in nr. 2506.

2523. Dat de woorden ‘zij is mijn zuster’ betekenen, dat het het redelijke was dat geraadpleegd zou worden, namelijk dat Hij zo gedacht had, blijkt uit de betekenis van de zuster in dit hoofdstuk, namelijk het redelijk ware, waarover de nrs. 1495, 2508.

In de innerlijke zin van het Woord wordt het gehele leven van de Heer, zoals het in de wereld zou zijn, beschreven, ook naar de innerlijke gewaarwordingen en gedachten, want deze waren voorzien en daarin was voorzien, omdat zij uit het Goddelijke waren en ook om deze reden, opdat deze dingen toen aan de engelen, die het Woord naar de innerlijke zin gewaarworden, als tegenwoordig zouden worden vertoond en dat de Heer zo vóór hen zou zijn en tevens hoe Hij geleidelijk het menselijke aflegde en het Goddelijke aantrok.

Wanneer deze dingen niet door het Woord en ook door alle riten in de Joodse Kerk, als het ware tegenwoordig geweest waren voor de engelen, zou de Heer in de wereld hebben moeten komen onmiddellijk na de val van de Oudste Kerk, welke mens of Adam wordt genoemd, want er was toen al dadelijk een profetie over de komst van de Heer, (Genesis 3:15) en wat meer is, het menselijk geslacht dat er toen was, had niet gered kunnen worden.

Wat het leven van de Heer zelf betreft, dit was een voortdurende voortschrijding van het menselijke tot het Goddelijke, tot aan de volstreckte vereniging toe, zoals herhaaldelijk eerder is gezegd; want om met de hellen te strijden en deze te overwinnen, moest Hij dit doen vanuit het menselijk, want er is geen strijd met de hellen uit het Goddelijke.

Daarom behaagde het Hem, het menselijke aan te trekken evenals een ander mens, een klein kind te zijn als een ander, op te groeien in wetenschappen en erkentissen, wat werd uitgebeeld en aangeduid door de vreemdelingschappen van Abraham in Egypte, (Genesis 12) en nu in Gerar; zo behaagde het Hem, evenals een ander mens het redelijke te ontwikkelen en op deze wijze de schaduw daarvan te verdrijven en het in het licht te brengen en dit uit eigen macht.

Dat het voortschrijden van de Heer van het menselijke tot het Goddelijke van dien aard was, kan door niemand worden betwijfeld, wanneer hij alleen maar in overweging neemt, dat Hij een klein kind was en zoals een klein kind leerde spreken en zo verder; maar er was dit onderscheid, dat het Goddelijk zelf in Hem was, daar Hij van Jehovah was ontvangen.

2524. Dat de woorden ‘zij, ook zichzelf heeft gezegd: Hij is mijn broeder’ betekenen, dat het redelijke zelf het zo had ingegeven, dat het hemelse goede daaraan zou worden toegevoegd, blijkt duidelijk uit de betekenis van de zuster, die hier ‘zijzelf’ is, namelijk het redelijke, nrs. 1495, 2508; en uit de betekenis van de broeder, namelijk het goede van het ware, nrs. 367, 2508.

Want het is hiermee als volgt gesteld: het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware zijn met elkaar als door een huwelijk verenigd, want daaruit komt het hemels huwelijk voort en daaruit ook de echtelijke liefde tot aan de lagere natuur toe; maar het goede en het ware van het redelijke zijn niet als door een huwelijk met elkaar verbonden, maar door bloedverwantschap, zoals broeder en zuster, omdat het redelijke ten aanzien van het ware ontvangen wordt vanuit de invloeiing van het Goddelijk goede in de aandoening van wetenschappen en erkentissen, zie de nrs. 1895, 1902, 1910, maar het goede van het redelijke door de invloeiing van het Goddelijk Goede in dat ware, hetgeen daar het goede van de naastenliefde zelf wordt, hetgeen de broeder van het geloof is, of wat hetzelfde is, van het ware, nr. 367.

Maar met het goede en het ware van het redelijke is het zo gesteld, dat het goede daarvan uit het Goddelijk Goede voortkomt, het ware echter niet uit het Goddelijk Ware, want het ware van het redelijke wordt door wetenschappen en erkentissen verworven, die worden ingebracht door uiterlijke en innerlijke zinnelijke dingen, dus door een uitwendige weg; vandaar kleven aan die waarheden uit de zinnelijke dingen veel begoochelingen, die maken dat de waarheden geen waarheden zijn.

Niettemin verschijnen zij wanneer het Goddelijk Goede daarin vloeit en ze ontvangt als waarheden en worden zij als waarheden erkend, hoewel zij niets dan schijnbaarheden van het

ware zijn; dan wordt het goede zelf in deze waarheden overeenkomstig de schaduwen daar gewijzigd en wordt zo'n goede als het ware is.

Dit is de ene verborgenheid, in deze woorden verscholen, namelijk dat het redelijke het zo had ingegeven dat het hemels goede daaraan zou worden toegevoegd.

2525. Dat de woorden 'in oprechtheid des harten' betekenen, dat het zo gedacht was uit onschuld en het eenvoudig goede, kan blijken uit de betekenis van de oprechtheid en verder van het hart.

De oprechtheid wordt in de oorspronkelijke taal uitgedrukt door een woord dat ook rechtschapenheid en volmaaktheid uitdrukt, alsmede eenvoud; het hart betekent echter liefde en naastenliefde, die tot het goede behoren, zoals bekend is; vandaar wil 'uit oprechtheid des harten' zeggen: uit onschuld en uit het eenvoudig goede.

2526. Dat de woorden 'en in ongereptheid van mijn handen heb ik dit gedaan' betekenen, uit de aandoening van het ware en dus uit alle vermogen, blijkt uit de betekenis van ongereptheid en van handen.

In de oorspronkelijke taal wordt de ongereptheid uitgedrukt door een woord dat ook reinheid en zuiverheid betekent; de handen betreffen het ware en betekenen de macht, dus het vermogen, nr. 878.

Dat de woorden 'uit oprechtheid des harten en ongereptheid van de handen heb ik dit gedaan' dus betekenen, dat het werd gedacht uit onschuld en uit het eenvoudig goede en uit de aandoening van het ware, dus uit alle vermogen, komt omdat het goede goed is uit onschuld en het ware waar is uit het goede en wanneer deze in hun orde aanwezig zijn, is er alle vermogen.

Dat deze woorden deze dingen bevatten, blijkt duidelijk, want er is geen oprecht of rechtschapen of volmaakt hart – waarmee het goede wordt aangeduid – wanneer er, zoals gezegd, geen onschuld in het goede is; daardoor wordt het een eenvoudig goede.

En er zijn geen ongerepte of reine of zuivere handen – die betrekking hebben op de waarheden – wanneer er, zoals eveneens gezegd is, geen goeds in de waarheden is, dat wil zeggen, geen aandoening van het ware.

Wanneer het denken hieruit is, is het ook uit alle vermogen of macht, hetgeen eveneens door de handen wordt aangeduid, nr. 878.

2527. *vers 6. En God zei tot hem in de droom: Ik heb ook geweten, dat gij dit in oprechtheid uws harten gedaan hebt, en Ik heb u ook belet van tegen Mij te zondigen; daarom heb Ik u niet toegelaten, haar aan te roeren.*

God zei tot hem in de droom, betekent een minder duistere innerlijke gewaarwording; Ik heb ook geweten, dat gij dit in oprechtheid uws harten gedaan hebt, betekent, hier als eerder, dat het zo gedacht was uit onschuld en uit het eenvoudig goede, dus dat er geen schuld was; en Ik heb u ook belet, van tegen Mij te zondigen, betekent, dat er geen schade uit voortkwam; daarom heb Ik u niet toegelaten, haar aan te roeren, betekent, dat het redelijke in het geheel niet geraadpleegd was.

2528. Dat de woorden 'God zei tot hem in de droom' een minder duistere innerlijke gewaarwording betekenen, blijkt uit wat eerder in nr. 2514 is gezegd en uitgelegd.

Dat in dit hoofdstuk God wordt gezegd, maar niet Jehovah, dan alleen in het laatste vers, komt omdat hier gehandeld wordt over geestelijke dingen, dat wil zeggen, de leerstellige dingen van het geloof, want dan wordt er gezegd 'God'; wanneer er echter gehandeld wordt over hemelse dingen of over de liefde en de naastenliefde, dan wordt er gezegd 'Jehovah'; men zie de nrs. 709, 732, 2001.

2529. Dat de woorden ‘Ik heb ook geweten, dat gij dit in oprechtheid des harten gedaan hebt’ betekenen, dat het zo gedacht was uit onschuld en uit het eenvoudig goede, blijkt uit hetgeen eerder in de nrs. 2525, 2526 is gezegd, waar dezelfde woorden voorkomen.

Dat hier niet ook, zoals eerder, gezegd wordt ‘uit ongereptheid van de handen’ heeft deze verborgen reden, dat er in de aandoening van het ware – aangeduid door ‘de ongereptheid van de handen’ – iets menselijks was; want het ware was ook in de Heer gelegd door het menselijke van Zijn geboorte, maar het goede door het Goddelijke alleen, zoals blijken kan uit het ontstaan van het redelijke ten aanzien van het goede en ten aanzien van het ware, nr. 2524.

2530. Dat de woorden ‘Ik heb u ook belet van tegen Mij te zondigen’ betekenen, dat er geen schade uit voortkwam, namelijk dat in de leer van het geloof het redelijke niet was geraadpleegd – zoals vlak hierna volgt – kan zonder verklaring blijken.

2531. Dat de woorden ‘daarom heb Ik u niet toegelaten, haar aan te roeren’ betekenen, dat het redelijke in het geheel niet geraadpleegd was, blijkt uit de betekenis van ‘toelaten aan te roeren’, namelijk raadplegen, zoals eveneens het ‘tot haar naderen’ eerder in vers 4, nr. 2519; en uit de betekenis van Sarah als zuster, die hier met ‘haar’ is aangeduid, namelijk het redelijke, waarover in de nrs. 1495, 2508.

Om verder te weten hoe het met de leer van het geloof gesteld is, namelijk dat dit geestelijk is uit hemelse oorsprong, dient men te weten, dat dit het Goddelijk ware uit het Goddelijk Goede is en dus geheel en al Goddelijk.

Wat Goddelijk is, is onbegrijpelijk, omdat het alle bevattingsvermogen, ook dat van de engelen, te boven gaat.

Maar toch kan dit Goddelijke, dat in zichzelf onbegrijpelijk is, door het Goddelijk Menselijke van de Heer invloeden in het redelijke van de mens; en wanneer het in zijn redelijke invloeit, wordt het daar ontvangen overeenkomstig de waarheden die daar zijn, dus op verschillende wijze en bij de een anders dan bij de ander; voor zoveel dus de waarheden die bij de mens zijn, meer echt zijn, wordt het Goddelijke dat invloeit, ook volmaakter ontvangen en wordt het verstandelijke van de mens verlicht.

In het Woord van de Heer zijn de waarheden zelf, maar in de letterlijke zin zijn waarheden die aangepast zijn bij het bevattingsvermogen van hen die in een uiterlijke eredienst zijn, terwijl in de innerlijke zin ervan waarheden zijn, aangepast bij hen die innerlijke mensen zijn, namelijk bij hen, die naar de leer en tevens naar het leven gelijk aan de engelen zijn; hun redelijke wordt vandaar tot zo’n graad verlicht, dat hun verlichting wordt vergeleken met de glans van de sterren en de zon, (Daniël 12:3; Mattheüs 13:43).

Hieruit blijkt duidelijk, van hoeveel belang het is, dat men de innerlijke waarheden weet en ontvangt.

Deze waarheden kan men wel weten, maar niemand kan ze ooit ontvangen dan alleen degenen die in de liefde tot of in het geloof in de Heer zijn; want zoals de Heer het Goddelijk Goede is, evenzo is Hij het Goddelijk ware; dus is Hij de Leer zelf, want al wat in de leer van het ware geloof is, betreft de Heer en betreft ook het hemelse rijk en de Kerk en alle dingen die daarbij behoren; maar al deze dingen zijn van Hem en zijn bemiddelende einddoelen, waardoor het laatste einddoel, dat wil zeggen, de Heer, wordt beoogd.

Dat de Heer de Leer zelf is ten aanzien van het ware en het goede en dat Hij het dus is, die alleen in de leer wordt beoogd, leert Hijzelf bij Johannes: *‘Jezus zei: Ik ben de weg, de waarheid en het leven’*, (Johannes 14:6,7) waar de weg de leer is; de waarheid al wat tot de leer behoort; het leven het goede zelf, dat het leven van het ware is.

En dat het de liefde tot of het geloof in Hem is, die ontvangen, bij Johannes:

‘De zijnen hebben Hem niet aangenomen, maar zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven, zonen Gods te wezen, die in Zijn naam geloven; welke niet uit de bloede,

.....
noch uit de wil van het vlees, noch uit de wil van de man, maar uit God geboren zijn,
(Johannes 1:11-13) de uit God geboren en zijn zij die in de liefde en vandaar in het geloof zijn.

2532. *vers 7. En geef dan nu des mans echtgenote weder, want hij is een profeet en hij zal voor u bidden, en gij zult leven; en zo gij haar niet wedergeeft, weet dat gij stervende zult sterven en eenieder die de uwe is.*

Geef dan nu des mans echtgenote weder, betekent dat hij het geestelijk ware van de leer ongerept van het redelijke zou teruggeven; want hij is een profeet, betekent dat het zo geleerd zou worden; en hij zal voor u bidden, betekent, dat het dus zo geopenbaard zal worden; en gij zult leven, betekent dat zo de leer dus leven zal hebben; en zo gij haar niet wedergeeft, betekent hier als eerder, wanneer hij het geestelijk ware van de leer niet ongerept van het redelijke zou teruggeven; weet, dat gij stervende zult sterven, betekent dat er geen leer van het ware en goede zou zijn; en eenieder die de uwe is, betekent alle dingen die daartoe behoren tezamen.

2533. Dat de woorden ‘Geef dan nu des mans echtgenote weder’ betekenen, dat hij het geestelijk ware van de leer ongerept van het redelijke terug zou geven, blijkt uit de betekenis van de echtgenote, namelijk het geestelijk ware, waarover de nrs. 2509, 2510; en uit de betekenis van de man, namelijk de leer zelf; want Abraham, door wie de Heer in die staat wordt uitgebeeld, betekent, wanneer hij man genoemd wordt, het hemels ware, wat hetzelfde is als de leer uit hemelse oorsprong, want de man is in de innerlijke zin het verstandelijke, zie de nrs. 158, 265, 749, 915, 1007, 2517.

Hieruit blijkt duidelijk dat ‘des mans echtgenote wedergeven’ wil zeggen het geestelijk ware van de leer ongerept teruggeven.

Dat het wil zeggen ‘ongerept van het redelijke’ komt omdat Abimelech die haar moest teruggeven, de op de redelijke dingen gerichte leer betekent, of wat hetzelfde is, de redelijke dingen van de leer, nr. 2510.

Het werd al eerder gezegd, dat hoewel de leer van het geloof in zichzelf Goddelijk is en dus alle menselijk bevattingsvermogen te boven gaat, ook dat van de engelen, dit niettemin in het Woord overeenkomstig het bevattingsvermogen van de mens op redelijke wijze is neergelegd; het is daarmee gesteld als met een ouder, die zijn kleine jongens en meisjes onderwijst; wanneer hij hen onderwijst, legt hij alles tot in bijzonderheden overeenkomstig hun inborst uit, hoewel hij zelf uit hetgeen meer innerlijk of hoger is denkt; anders zou het een onderwijzen zijn dat niet werd opgenomen of als zaad werpen op een steenrots.

Evenzo is het ook met de engelen, die in het andere leven de eenvoudigen van hart onderrichten; hoewel de engelen in hemelse en geestelijke wijsheid zijn, verheffen zij zich niet boven het bevattingsvermogen van degenen die zij onderwijzen, maar spreken op eenvoudige wijze met hen, maar stijgen geleidelijk hoger naarmate dezen onderricht worden; want wanneer zij uit engelenwijsheid zouden spreken, zouden de eenvoudigen er hoegenaamd niets van begrijpen en dus ook niet tot de waarheden en goedheden van het geloof geleid worden.

Evenzo zou het geweest zijn, wanneer de Heer in het Woord niet onderwezen had op redelijke wijze overeenkomstig het bevattingsvermogen van de mens; niettemin is het Woord in zijn innerlijke zin verheven tot het verstand van de engelen; desalniettemin is het in zijn allerhoogste opheffing waarin het voor de engelen staat, oneindig beneden het Goddelijke. Hieruit blijkt van welke aard het Woord in zijn oorsprong is en dus in zichzelf en dat het dus overall meer dingen bevat, dan de gehele hemel in staat is ook maar voor een klein deel te begrijpen, hoewel het in de letter zo gering en zo grof schijnt.

Dat de Heer het Woord is, omdat van Hem het Woord is en Hij in het Woord is, blijkt bij Johannes: *‘In den beginne was het Woord en het Woord was bij God en God was het Woord;*

in Hem was het leven en het leven was het licht der mensen; het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond; en wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als van de Eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid, (Johannes 1:1,4,14; Openbaring 19:11,13,16) en daar de Heer het Woord is, is Hij ook de Leer, want een andere Leer, die in zichzelf Goddelijk is, bestaat er niet.

2534. Dat de woorden ‘want hij is een profeet’ betekenen, dat het zo geleerd zou worden, blijkt uit de betekenis van de profeet.

In het Woord wordt herhaalde malen van een profeet gelezen en in de zin van de letter betekent hij diegenen aan wie openbaring gegeven werd en verder, abstract genomen, de openbaring zelf, maar in de innerlijke zin betekent profeet degene die onderwijst, en verder, abstract genomen, de leer zelf of het Woord dat leert, wordt Hij de profeet genoemd, zoals ook bij Mozes: *‘Een profeet uit het midden van u, uit uw broeders, als mij, zal u Jehovah, uw God verwekken; Hem zult gij gehoorzamen’*, (Deuteronomium 18:15,18).

Er wordt gezegd ‘als mij’ omdat de Heer door Mozes wordt uitgebeeld, evenzo als door Abraham, Izaäk, Jakob, David en vele anderen en daar zij Hem verwachtten, wordt bij Johannes gezegd: *‘De mensen, gezien hebbende het teken dat Jezus gedaan had, zeiden: Deze is waarlijk de profeet die in de wereld zou komen’*, (Johannes 6:14).

Daar de Heer in de hoogste zin de profeet is en de getuigenis van Jezus de geest der profetie is, (Openbaring 19:10) betekent de profeet in de innerlijke zin van het Woord, hij die leert en verder ook, abstract genomen, de leer, wat ook uit de volgende plaatsen duidelijk kan blijken; bij Lukas: *‘Gij, knaap, zult een profeet des Allerhoogsten genaamd worden’*, (Lukas 1:76) dit werd gezegd door Zacharias over zijn zoon Johannes de Doper, die zelf zei, dat hij niet de profeet was, maar een die de weg bereidde door te leren en te prediken over de Komst van de Heer: *‘Zij vroegen Hem: Wat zijt gij? Zijt gij Elias? Maar hij zei: Ik ben het niet. Zijt gij de profeet? Hij antwoordde: Neen. Daarom zeiden zij tot hem: Wie zijt gij? Hij zei: Ik ben het niet. Zijt gij de profeet? Hij antwoordde: Maakt de weg des Heren recht’*, (Johannes 1:21-23).

Bij Mattheüs: *‘Velen zullen te dien dage zeggen: Heer, Heer, hebben wij niet in Uw naam geprofeteerd?’*, (Mattheüs 7:22) waar duidelijk blijkt, dat profeteren wil zeggen onderwijzen. Bij Johannes: *‘Gij moet wederom profeteren voor vele volken en natiën en talen en koningen’*, (Openbaring 1:11) profeteren voor leren; wat volken, natiën, talen en koningen zijn, werd herhaaldelijk eerder gezegd en aangetoond.

Bij dezelfde: *‘De natiën zullen de heilige stad vertreden twee en veertig maanden, maar Ik zal Mijn twee getuigen geven, dat zij zullen profeteren duizend twee honderd zestig dagen, met zakken bekleed’*, (Openbaring 11:2,3) waar profeteren eveneens voor leren staat.

Bij Mozes: *‘Jehovah zei tot Mozes: Zie, Ik heb u een god gezet voor farao en Aharon, uw broeder, zal uw profeet zijn’*, (Exodus 7:1) waar de profeet staat voor hem die zou leren of zeggen, wat Mozes zou zeggen.

Bij Joël: *‘Ik zal Mijn geest uitgieten over alle vlees en uw zonen en uw dochteren zullen profeteren’*, (Joël 2:28) ‘zij zullen profeteren’ staat voor: zij zullen leren.

Bij Jesaja: *‘Jehovah heeft over ulieden een geest des diepen slaaps uitgegoten en Hij heeft uw ogen toegesloten; de profeten en uw hoofden, de zieners heeft Hij bedekt; het gezicht van allen is ulieden geworden als de woorden van een verzegeld boek, hetgeen zij geven aan iemand, die de letters weet, zeggende: Lees dit, ik bid u; en hij zegt: Ik kan niet, want het is verzegeld’*, (Jesaja 29:10,11) waar onder de profeten diegenen worden verstaan die het ware leren en onder de zieners die het ware zien en die bedekt worden genoemd, wanneer zij niets van het ware weten en niets van het ware zien.

Daar in de oude tijden diegenen profeten werden genoemd die onderwezen, werden zij ook zieners genoemd, omdat ‘zien’ betekende verstaan, nrs. 2150, 2325; dat zij zieners werden genoemd, zie 1 Samuël 9:9 en 2 Samuël 24:11, en ook ‘man Gods’ vanwege de betekenis van

de man, nrs. 158, 265, 749, 915, 1007, 2517; dat zij mannen Gods werden genoemd, zie 2 Koningen 1:9-16; 4:7,9,16,21,22,25,27,40,42; 5:8,14,20; 13:19; 23:16,17.

Dat door de profeten in de innerlijke zin degenen die leren worden aangeduid, blijkt bij Jeremia in het gehele 23ste hoofdstuk en bij Ezechiël in het gehele 13de hoofdstuk, waar in het bijzonder over profeten wordt gehandeld; ook in vele plaatsen elders, waar zij genoemd worden.

Vandaar worden ook door pseudoprofeten diegenen aangeduid, die valsheden onderwijzen, zoals bij Mattheüs: *'In de voleinding der eeuw zullen vele pseudoprofeten opstaan en zullen er velen verleiden; er zullen valse Christussen en valse profeten opstaan, en zullen grote tekenen doen, en zullen, indien het mogelijk ware, ook de uitverkorenen verleiden'*, (Mattheüs 24:11,24) waar door de pseudoprofeten en de valse profeten geen anderen worden aangeduid; eveneens door de pseudoprofeet in, (Openbaring 16:13; 19:20; 20:10).

Hoezeer de innerlijke zin van het Woord verduisterd wordt door de voorstellingen die gevormd werden uit de dingen van uitbeeldende aard van de Joodse Kerk, kan ook hieruit blijken, dat zo vaak wanneer een profeet in het Woord genoemd wordt, terstond de voorstelling van profeten, zoals zij in die tijd waren, oprijst, maar deze voorstelling is een groot beletsel om gewaar te worden, wat door hen wordt aangeduid; maar hoe wijzer iemand is, des te gemakkelijker wordt de aan die uitbeeldingen ontleende voorstelling verwijderd; zo bijvoorbeeld waar de tempel wordt vermeld, worden zij die wijzer denken, niet de tempel van Jeruzalem gewaar, maar de tempel van de Heer; waar de berg Zions of Zion, niet die bij Jeruzalem, maar het rijk van de Heer en waar Jeruzalem wordt genoemd, niet de stad, die was in de stammen van Benjamin en Jehudah, maar het heilige en hemelse Jeruzalem.

2535. Dat de woorden 'hij zal voor u bidden' betekenen, dat het zo geopenbaard zal worden, blijkt uit de betekenis van bidden.

Op zichzelf beschouwd is bidden een gesprek met God en dan daarbij enige innerlijke ziening op de dingen die tot het gebed behoren, waarmee iets als een invloeiing in de gewaarwording of de gedachte van het gemoed overeenstemt, zodat er een zekere opening van de innerlijke dingen van de mens tot God plaatsvindt; maar dit met een verschil al naar de staat van de mens en al naar het wezen van het onderwerp van het gebed.

Wanneer het gebed uit liefde en geloof gebeurt en het alleen hemelse en geestelijke dingen zijn, waarover en waarvoor gebeden wordt, ontstaat in het gebed iets als een openbaring, dat zich in de aandoening van de biddende mens uit als hoop, vertroosting of een zekere innerlijke vreugde; dit is de reden, dat bidden in de innerlijke zin betekent geopenbaard worden; hier is dit nog meer het geval, daar het bidden betrekking heeft op de profeet en door de profeet de Heer wordt bedoeld, wiens gebed niets anders was dan een innerlijk spreken met het Goddelijke en dan tevens een openbaring.

Dat het openbaring was, blijkt duidelijk bij Lukas: *'Het geschiedde, toen Jezus gedoopt was, en bad, dat de hemel geopend werd'*, (Lukas 3:21).

Bij dezelfde: *'Het geschiedde, toen Jezus Petrus, Jacobus en Johannes meenam en krom op de berg, om te bidden; toen Hij bad, werd de gedaante van Zijn aangezicht veranderd en Zijn kleding wit, zeer blinkend'*, (Lukas 9:28,29).

Bij Johannes: *'Toen Hij bad, zeggende: Vader, verheerlijk Uw naam, kwam er een stem uit de hemel; en Ik heb verheerlijkt, en Ik zal wederom verheerlijken'*, (Johannes 12:27,28) waar duidelijk blijkt, dat het gebed van de Heer een spreken met het Goddelijke was en dan een openbaring.

2536. Dat de woorden 'en gij zult leven' betekenen, dat zo de leer leven zal hebben, kan zonder verklaring blijken.

2537. Dat de woorden ‘en zo gij haar niet wedergeeft’ betekenen, wanneer hij het geestelijk ware niet ongerept van het redelijke zou teruggeven, blijkt uit hetgeen kort te voren in nr. 2533 is gezegd, waar dezelfde woorden staan.

2538. Dat de woorden ‘weet, dat hij stervende zult sterven’ betekenen, dat er geen leer van het ware en goede zou zijn, kan ook blijken uit hetgeen eerder in nr. 2516 is gezegd, waar eveneens soortgelijke woorden staan.

Evenzo, dat ‘eenieder, die de uwe is’ betekent: alle dingen die daartoe behoren, namelijk tot de leer, tezamen.

Dat ‘eenieder’ in de innerlijke zin betekent elk ding of alle dingen, komt omdat personen in het Woord dingen betekenen, dus ‘eenieder die tot Abimelech behoort’ betekent elk ding of alle dingen die tot de leer behoren.

Hieruit blijkt nu duidelijk, wat de innerlijke zin is van de woorden in dit vers, namelijk dat Hij het geestelijk ware ongerept van het redelijke zou teruggeven en dat zij dus zo geleerd en aan Hem geopenbaard zou worden en de leer dus zo leven zou hebben, maar dat, als Hij het geestelijk ware niet ongerept van het redelijke zou teruggeven, de leer van het ware en goede naar het geheel en naar elk van de bijzonderheden ervan geen leer van het ware en goede zou zijn.

Het is met de leer als volgt gesteld: voor zoveel er menselijks, dat wil zeggen, zinnelijks, wetenschappelijks en redelijks aanwezig is, waaruit geloofd wordt dat het zo is, is de leer geen leer; maar voor zoveel het zinnelijke, wetenschappelijke en redelijke verwijderd wordt, dat wil zeggen, de leer geloofd wordt zonder deze dingen, leeft de leer, want voor even zoveel vloeit het Goddelijke in; het is het eigene van het menselijke, dat de invloed en de ontvangst verhindert.

Maar iets anders is te geloven, of deze menselijke dingen te raadplegen om tot geloof te komen en iets anders, datgene wat geloofd wordt te bevestigen en versterken door redelijke, wetenschappelijke en zinnelijke dingen; wat het verschil is, zal duidelijk uitkomen in hetgeen volgt, want over deze dingen wordt ook in de innerlijke zin in dit hoofdstuk gehandeld.

2539. *vers 8. En Abimelech stond des morgens vroeg op en riep al zijn knechten en sprak al deze woorden voor hun oren; en de mannen vreesden zeer.*

Abimelech stond des morgens vroeg op, betekent een heldere innerlijke gewaarwording en het licht van de bevestiging uit het hemels goede; en riep al zijn knechten, betekent de redelijk en wetenschappelijke dingen; en sprak al deze woorden voor hun oren, betekent de aanmaning tot de daaruit voortvloeiende bevestigende dingen, totdat zij gehoorzaamden; en de mannen vreesden zeer, betekent, totdat zij ook afkerig werden.

2540. Dat de woorden ‘Abimelech stond des morgens vroeg op’ een heldere innerlijke gewaarwording betekenen en het licht van de bevestiging uit het hemels goede, blijkt uit de betekenis van des morgens opstaan; en ook van Abimelech en ook van ‘vroeg’.

Wat de morgen betekent, is aangetoond in de nrs. 2333, 2405; dat het hier een heldere innerlijke gewaarwording betekent, blijkt er duidelijk uit, alsmede uit het verband, namelijk dat de gewaarwording eerst donker was, nrs. 2513, 2514 en dat zij daarna minder donker was, nr. 2528.

Dat Abimelech de op de redelijke dingen gerichte leer van het geloof betekent, zie men eerder in de nrs. 2509, 2510; en wat ‘vroeg’ is blijkt duidelijk uit de betekenis van de morgen.

Dat hier gezegd wordt ‘hij stond des morgens vroeg op’ betekent het niet alleen een heldere innerlijke gewaarwording, maar ook het licht van de bevestiging uit het hemels goede, want het is het hemels goede, waaruit het bevestigende licht van de waarheid voortkomt; hieruit kan nu blijken, dat dit wordt aangeduid.

Dat er in de innerlijke zin zoveel gehandeld wordt over de innerlijke gewaarwording die de Heer had, toen Hij in het menselijke was en over Zijn denken over het redelijke in de leer van het geloof, komt ook door de eerder aangegeven redenen en tevens omdat het tot het wezen van de engelen behoort met onderscheid verschillende dingen te denken over het leven van de Heer in de wereld en hoe Hij het menselijk redelijke uittrok en dit Goddelijk maakte uit eigen macht; en tevens over de leer van de naastenliefde en van het geloof, zoals deze is wanneer het redelijke zich daarin mengt, behalve nog meer dingen die tot de innerlijke dingen van de Kerk en van de mens behoren en daarvan afhangen.

De mens die zijn zorg en hart aan wereldse en lichamelijke dingen geeft, komen deze dingen als van geen gewicht voor en misschien wel als van hoegenaamd geen belang voor hem; maar voor de engelen, die hun zorg en hart geven aan hemelse en geestelijke dingen, zijn deze zelfde dingen kostbaarheden en hun desbetreffende voorstellingen en gewaarwordingen zijn onuitsprekelijk.

Hieruit blijkt duidelijk dat zeer vele dingen die de mens van geen gewicht toeschijnen, omdat die zijn begrip te boven gaan, bij de engelen in de allerhoogste achting staan, omdat zij treden in het licht van hun wijsheid en omgekeerd, dat dingen die bij de mens het hoogst in achting staan, omdat die werelds zijn en dus in zijn begrip vallen, van geen belang zijn voor de engelen, want zij vallen buiten het licht van hun wijsheid.

Dienovereenkomstig is het met de innerlijke zin van het Woord op vele plaatsen eveneens zo gesteld.

2541. Dat de woorden ‘en riep zijn knechten’ de redelijke en wetenschappelijke dingen betekenen, blijkt uit de betekenis van de knechten in het Woord, waarover in hetgeen volgt bij vers 14, nr. 2567.

Er zijn in de mens die in het rijk van de Heer of die het rijk van de Heer is, hemelse, geestelijke, redelijke, wetenschappelijke en zinnelijke dingen en deze zijn aan elkaar ondergeschikt.

De hemelse en geestelijke dingen houden de eerste plaats en zijn van de Heer; de redelijke dingen zijn daaraan ondergeschikt en dienen ze; de wetenschappelijke dingen zijn weer aan deze ondergeschikt en dienstbaar, tenslotte de zinnelijke dingen aan deze of de wetenschappelijke dingen.

De dingen die dienen of dienstbaar zijn, zijn vergelijkenderwijze knechten en worden in het Woord knechten genoemd.

Dat er zo’n onderschikking bestaat, weet de mens niet, die alleen uit zinnelijke en wetenschappelijke dingen denkt en wie er wel iets van weet, heeft toch een hoogst duistere voorstelling, omdat hij nog in lichamelijke dingen is; maar de engelen hebben daarover een allerscherpst onderscheiden voorstelling, want duizenden, ja zelfs myriaden duidelijk onderscheiden voorstellingen bij de engelen vertonen zich niet anders dan als één enkele duistere voorstelling bij de mensen, zo bijvoorbeeld nemen de engelen ten aanzien van deze woorden ‘dat Abimelech zijn knechten riep en alle woorden voor hun oren sprak en dat de mannen zeer vreesden’ dieper verborgenheden waar, dan de mens ooit kan vatten, ja zelfs geloven kan, namelijk op welke wijze de Heer de redelijke en wetenschappelijke dingen tot gehoorzaamheid bracht, en wel zo, dat Hij niet de redelijke en wetenschappelijke dingen zelf daartoe bracht, maar de aandoeningen die opstonden tegen de hemelse en geestelijke dingen van de leer, want door de onderwerping hiervan werden de redelijke en wetenschappelijke dingen tot gehoorzaamheid gebracht en dan tevens in de orde; deze zaken behoren voor de engelen tot de meest gewone, en die misschien voor de mens behoren tot de voor hem meest duistere of onbegrijpelijke zaken.

2542. Dat de woorden ‘en sprak al deze woorden voor hun oren’ de aanmaning betekenen tot de daaruit voortvloeiende bevestigende dingen, totdat die gehoorzaamden, kan blijken uit het verband in de innerlijke zin en uit de betekenis van de oren.

Uit het verband: er zijn vele bevestigende dingen die zich schikken naar alles wat het redelijke erkent, want de erkenning komt nergens anders vandaan dan van de bevestigende dingen, en dit is de reden dat, wanneer de redelijke dingen tot gehoorzaamheid worden gebracht, de aanmaning plaatsvindt tot de dingen die bevestigen, want deze dringen zich voortdurend overal op en rijzen als het ware op.

Uit de betekenis van de oren: de oren betekenen in de innerlijke zin van het Woord, de gehoorzaamheid, ook vanwege de overeenstemming die bestaat tussen horen en gehoorzamen, welke overeenstemming ook verborgen is in het woord horen zelf en nog meer in het woord luisteren; de oorsprong van deze overeenstemming komt uit het andere leven, waar degenen die gehoorzaam en gewillig zijn, tot de streek van het oor behoren, ja zelfs met het gehoor zelf overeenstemmen, wat een verborgenheid is die tot dusver aan niemand bekend is,

Maar deze dingen zullen nog beter uitkomen daar, waar in wat volgt, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, gehandeld zal worden over de overeenstemming.

Dat de oren deze betekenis hebben, kan uit vele plaatsen in het Woord blijken; voor het ogenblik mag alleen worden aangehaald wat bij Jesaja staat: *‘Maak het hart van dit volk vet en maak hun oren zwaar en sluit hun ogen, opdat het niet zie met zijn ogen, noch hore met zijn oren en zijn hart versta’*, (Jesaja 6:10) hier is met de ogen zien: verstaan en met de oren horen: met aandoening gewaarworden, dus gehoorzamen; en niets anders wordt aangeduid, waar de Heer zegt: *‘Wie oren heeft om te horen, die hore’*, (Mattheüs 11:15; 13:9,43; Lukas 8:8; 14:35).

2543. Dat de woorden ‘de mannen vreesden zeer’ betekenen, totdat zij afkerig werden, blijkt uit de betekenis hier van vrezen en uit de betekenis van de mannen.

Vrezen of vrees, hoewel in schijn enkelvoudig, sluit evenals alle andere ontroeringen, vele dingen in zich, namelijk het verlies van leven, roem, eer en gewin in wereldse dingen, maar in hemelse dingen het verlies van het goede en ware en het leven daaruit; en daar vrees deze dingen bevat, bevat zij ook de afkeer van die dingen die deze dingen proberen te vernietigen en dit des te meer, naarmate de mens in de aandoening van het goede en ware is; aan de aandoening zelf is de afkeer tegenovergesteld en daarom wordt hier door vrezen het afkerig worden aangeduid.

Hoe groot de afkeer van de Heer was, blijkt uit de ijver, waarmee de dingen in het nu volgende vers worden gezegd, welke ijver de leer gold, opdat die onbezoedeld zou zijn van al het redelijke en wetenschappelijke.

Dat de mannen de redelijke en wetenschappelijke, of alle mogelijke verstandelijke dingen betekenen, werd aangetoond in de nrs. 158, 265, 749, 915, 1007.

2544. *vers 9. En Abimelech riep Abraham en zei tot hen: Wat hebt gij ons gedaan en wat heb ik tegen u gezondigd, dat gij over mij en over mijn koninkrijk een grote zonde gebracht hebt; gij hebt daden met mij gedaan, die niet zouden gedaan worden.*

Abimelech riep Abraham en zei tot hem, betekent het denken van de Heer uit de leer van het geloof; wat hebt gij ons gedaan, en wat heb ik tegen u gezondigd, betekent het zelfverwijt, dat Hij zo gedacht had; dat gij over mij en over mijn koninkrijk een grote zonde gebracht hebt, betekent dat zo dus de leer van het geloof en alle leerstellige dingen in gevaar zouden zijn; gij hebt daden met mij gedaan die niet zouden gedaan worden, betekent het afgrijzen.

2545. Dat de woorden ‘Abimelech riep Abraham en zei tot hem’ het denken van de Heer uit de leer van het geloof betekenen, kan blijken uit de uitbeelding van Abimelech en verder ook van Abraham en uit de betekenis van zeggen, waarover herhaaldelijk eerder.

Wat denken uit de leer van het geloof is, kan niet begrijpelijk worden uitgelegd, want de innerlijke gewaarwording hiervan kan alleen in de voorstellingen van de engelen vallen, aan wie dit zich in zo’n groot licht, gepaard met hemelse uitbeeldingen, vertoont, dat er nauwelijks iets van kan worden beschreven, zoals blijken kan wanneer gezegd wordt, dat het denken van de Heer uit het verstandelijk ware was, dat verheven was boven het redelijke, waarop Hij van daaruit neerzag, maar dat de innerlijke gewaarwording, waaruit Hij dacht, uit het Goddelijk Ware was.

2546. Dat de woorden ‘wat hebt gij ons gedaan en wat heb ik tegen u gezondigd’ het zelfverwijt betekent, dat Hij zo gedacht had, kan blijken uit de ontroering en de ijver in deze woorden, waarover kort hiervoor in nr. 2543.

De oorzaak hiervan was dat het redelijke en wetenschappelijke wilde opstaan en binnendringen en zo dus iets gemeen hebben met de leer van het geloof, welke Goddelijk is.

2547. Dat de woorden ‘dat gij over mij en over mijn koninkrijk een grote zonde gebracht hebt’ betekenen, dat dus de leer van het geloof en alle leerstellige dingen in gevaar zouden zijn, blijkt uit de betekenis van Abimelech, die hier ‘mij’ is, namelijk de leer van het geloof; en uit de betekenis van het koninkrijk, namelijk het ware van de leer of leerstellige.

Dat het koninkrijk in de innerlijke zin de waarheden van de leer betekent en in de tegenovergestelde zin de valsheden van de leer, blijkt uit het Woord, zoals bij Jeremia: *‘Hij is de Formeerder van alle dingen en de roede van Zijn erfenis, Jehovah Zebaoth is Zijn naam; gij zijt Mij een voorhamer, krijgswapenen en in u zal Ik natiën verstrooien en in u zal Ik koninkrijken verderven’*, (Jeremia 51:19,20) waar gehandeld wordt over de Heer en het is duidelijk, dat Hij geen natiën zal verstrooien, noch koninkrijken verderven, maar de dingen die door natiën en koninkrijken worden aangeduid, namelijk de boosheden en valsheden van de leer.

Bij Ezechiël: *‘Ziet, Ik zal de zonen Israëls halen uit het midden van de natiën, waarheen zij getogen zijn, en zal ze vergaderen van rondom en brengen hen in hun land; Ik zal ze maken tot een enkele natie in het land, op de bergen Israëls en zij zullen allen tezamen een enige koning tot koning hebben, en zij zullen niet meer tot twee natiën zijn, noch voortaan meer in twee koninkrijken verdeeld worden’*, (Ezechiël 37:21,22); Israël staat voor de geestelijke Kerk, de natie voor het goede van die Kerk of leer; dat de natiën de goedheden zijn, zie men in de nrs. 1259,1260,1416,1849; het koninkrijk staat voor de waarheden ervan.

Het blijkt duidelijk dat door natiën en koninkrijken iets anders dan natiën en koninkrijken wordt aangeduid, want er wordt van de zonen Israëls gezegd, dat zij vergaderd moeten worden en gebracht in het land, terwijl zij, toen zij verspreid waren onder de natiën, tot de natiën waren overgegaan.

Bij Jesaja: *‘Ik zal Egypte tegen Egypte verwarren en zij zullen strijden, de man tegen zijn broeder, en de man tegen zijn metgezel, stad tegen stad, koninkrijk tegen koninkrijk’*, (Jesaja 19:2) waar Egypte staat voor de redenering uit wetenschappelijkheden over de waarheden van het geloof, nrs. 1164, 1165, 1186; de stad voor het leerstellige, hier het ketterse, nrs. 402, 2268, 2450; het koninkrijk voor het valse van het leerstellige, vandaar wil ‘stad tegen stad en koninkrijk tegen koninkrijk’ zeggen, dat de ketterijen en valsheden onder elkaar zullen strijden; evenzo als wat wordt aangeduid door wat de Heer over de voleinding der eeuw gesproken heeft bij Mattheüs: *‘Natie zal tegen natie opstaan, koninkrijk tegen koninkrijk’*, (Mattheüs 24:7) hetgeen wil zeggen: boosheden tegen boosheden en valsheden tegen valsheden.

Geen andere betekenis heeft ook dat, wat Daniël profeteerde over de vier koninkrijken, (Daniël 2:37–46; 7:17 tot einde) en over de koninkrijken van Medië en Perzië, (Daniël 8:20 tot einde) en over de koninkrijken van de koning van het zuiden en van de koning van het noorden, (Daniël hoofdstuk 11) en hetgeen Johannes in de Openbaring ook over koningen en koninkrijken profeteerde; en onder koninkrijken worden daar alleen de staten van de Kerk verstaan ten aanzien van de waarheden en valsheden.

De monarchale staten en die van de koninkrijken van de aarde in de zin van de letter, zijn in de innerlijke zin de staten van de Kerk en van het rijk van de Heer, in welke zin niets anders dan geestelijke en hemelse dingen zijn, want het Woord van de Heer is in zichzelf beschouwd niets anders dan geestelijk en hemels; maar opdat het door elk mens gelezen en begrepen zal worden, worden de dingen die van de hemel zijn, vertolkt door dergelijke dingen zoals op aarde zijn.

2548. Dat de woorden ‘gij hebt daden met mij gedaan, die niet zouden gedaan worden’ het afgrijzen beteken, blijkt uit de ontroering in deze woorden, alsmede uit het verband, namelijk dat de Heer afkerig was, nr. 2543; en verder dat Hij zichzelf uit ijver een verwijt maakte, nr. 2546; hier nu, dat Hij afgrijzen koesterde.

2549. *vers 10, 11.*

En Abimelech zei tot Abraham: Wat hebt gij gezien, dat gij dit woord gedaan hebt.

En Abraham zei: Want ik zei: Hoewel de vreze Gods in deze plaats niet is, en zij mij doden zullen om het woord van mijn echtgenote.

Abimelech zei tot Abraham, betekent het verdere denken vanuit de leer van het geloof; wat hebt gij gezien, dat gij dit woord gedaan hebt, betekent het inzicht in de oorzaak; Abraham zei, betekent een innerlijke gewaarwording, die een antwoord is; want ik zei: Hoewel de vreze Gods in deze plaats niet is, betekent de daaruit voortvloeiende gedachte, dat zij geen eerbied zouden hebben voor het geestelijk ware in deze staat, waarin zij waren; en zij mij doden zullen om het woord van mijn echtgenote, betekent, dat zo de hemelse dingen van het geloof ook te gronde zouden gaan, wanneer zij zouden denken, dat alleen het geestelijk ware verbonden kon worden met het hemels goede.

2550. Dat de woorden ‘Abimelech zei tot Abraham’ het verdere denken beteken vanuit de leer van het geloof, blijkt uit hetgeen eerder in nr. 2545 is gezegd, waar bijna dezelfde woorden staan; daar het hier nogmaals gezegd wordt, betekent dit een verder enken en wel over de oorzaak; wat het denken vanuit de leer van het geloof is, zie men eveneens daar.

2551. Dat de woorden ‘Wat hebt gij gezien, dat gij dit woord deed’ het inzicht in de oorzaak beteken, blijkt zonder verklaring en ook uit hetgeen volgt, waar de oorzaak wordt genoemd. Dat het zich zo volgens de orde in de innerlijke zin vertoont, hoe de Heer innerlijke gewaarwording had en dacht over de leer van het geloof en over het redelijke of het geraadpleegd moest worden, komt omdat het tot het wezen van de engelen behoort, over deze dingen in een dergelijke volgorde te denken.

De innerlijke zin van het Woord is bovenal voor de engelen en dus aangepast aan hun innerlijke gewaarwordingen en gedachten.

Zij zijn in hun verrukkingen, ja zelfs in hun zaligheden en staten van geluk, wanneer zij over de Heer, Zijn Goddelijke en Zijn Menselijke, en over de wijze waarop dit Menselijke Goddelijk werd gemaakt, denken; want zij worden omringd door een hemelse en geestelijke sfeer, die vol is van de Heer, zodat gezegd kan worden, dat zij in de Heer zijn; vandaar is er niets zaliger en gelukkiger voor hen, dan te denken overeenkomstig de dingen, die tot de sfeer behoren en tot de aandoeningen ervan; zij worden dan ook tevens onderricht en vervolmaakt,

bovenal hierin: hoe de Heer bij graden, toen Hij opgroeide, het menselijke, waarin Hij geboren was, uit eigen macht Goddelijk maakte en zo dus hoe Hij door wetenschappen en erkenningen die Hij aan Zichzelf openbaarde, Zijn redelijke vervolmaakte, geleidelijk de schaduwen daarvan uiteendreef en het in het Goddelijk licht binnenleidde.

Deze en ontelbare andere dingen vertonen zich voor de engelen op een hemelse en geestelijke wijze, met duizend en nog eens duizend uitbeeldingen in het licht van het leven, wanneer het Woord gelezen wordt.

Maar deze dingen, die voor de engelen zo kostbaar zijn, zijn voor de mensen als van geen waarde, want die zijn boven hun begrip en dus in de schaduw van hun verstand; en omgekeerd de dingen die voor de mensen kostbaar zijn, zoals die dingen waarin wereldse zaken zijn, zijn voor de engelen van geen gewicht, want die zijn beneden hun staat en dus in de schaduw van hun wijsheid.

Dus – hetgeen wonderbaarlijk is – de dingen die in de schaduw van de mens komen en bijna in zijn verachting, gaan over in het licht van de engelen en in hun aandoening, zoals het geval is met vele dingen die tot de innerlijke zin van het Woord behoren.

2552. Dat de woorden ‘Abraham zei’ een innerlijke gewaarwording betekenen, die een antwoord is, blijkt uit de betekenis van zeggen in de historische gedeelten van het Woord, waarover herhaaldelijk eerder, zoals in de nrs. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2061, 2080, 2238, 2260, 2271, 2287.

Dat het denken van de Heer uit de leer van het geloof wordt aangeduid door de woorden ‘Abimelech zei tot Abraham’, maar de innerlijke gewaarwording, die het antwoord is, door de woorden ‘Abraham zei’, daarmee is het als volgt gesteld: de innerlijke gewaarwording staat hoger en de Heer had haar uit het Goddelijke zelf; maar de gedachte staat lager en de Heer had die uit het verstandelijke zelf en daar het de innerlijke gewaarwording was, waaruit Hij de gedachte had, was dus het antwoord van de gedachte vanuit de innerlijke gewaarwording. Dit kan verduidelijkt worden door iets dergelijks bij de mens; de hemelse mens kan niet dan uit innerlijke gewaarwording denken en de geestelijke mens niet dan uit geweten, nr. 2515; de innerlijke gewaarwording van eerstgenoemde, maar ook het geweten van laatstgenoemde is uit de Heer, het openbaart zich niet aan de mens zelf, vanwaar het komt, maar zijn gedachte is uit het redelijke en doet zich aan hem voor als uit hemzelf; evenzo komt, wanneer de mens over iets uit het redelijke denkt, de gevolgtrekking van de gedachte of het antwoord uit de innerlijke gewaarwording of het geweten; dus wordt hem een antwoord gegeven door de Heer overeenkomstig zijn staat van leven, zijn aandoening en het ware van de leer, ingeplant of ingeprent in overeenstemming daarmee.

2553. Dat de woorden ‘want ik zei: Hoewel de vreze Gods in deze plaats niet is’ de daaruit voortvloeiende gedachte betekenen, dat zij geen eerbied zouden hebben voor het geestelijk ware in deze staat, waarin zij waren, blijkt uit de betekenis van ‘de vreze Gods’, namelijk de eerbied voor het Goddelijke of geestelijk ware; en uit de betekenis van de plaats, namelijk de staat, waarover de nrs. 1273-1275, 1377.

Met deze zaak is het als volgt gesteld: de mens kan iets leerstelligs, dat zuiver geestelijk en hemels, dat wil zeggen, Goddelijk is, niet begrijpen, omdat het zijn begrip oneindig ver te boven gaat, dus ook zijn geloof.

Alle gedachten van de mens vinden de begrenzing in de natuurlijke dingen die tot zijn zinnen behoren; al wat niet hieruit en overeenkomstig eraan wordt gezegd, wordt niet begrepen, maar vergaat, zoals een door niets begrensde blik over zee of in het heelal; wanneer de leerstellige dingen daarom op andere wijze de mens zouden worden voorgezet, zouden die in het geheel niet ontvangen worden en zou hij er dus geen eerbied voor hebben; hetgeen duidelijk kan blijken uit elk ding in het Woord, waar de zuiver Goddelijke dingen zelf om deze zelfde reden op natuurlijke, ja zelfs zinnelijke wijze zijn neergelegd, zoals bijvoorbeeld dat Jehovah oren,

ogen en aangezichten en aandoeningen heeft zoals een mens, toorn koestert en meer dingen; dit nog meer in de tijd, toen de Heer in de wereld kwam en de mensen zelfs niet eens wisten wat het hemelse en geestelijke was, noch zelfs dat er een innerlijke bestond; alleen aardse en wereldse en dus uiterlijke dingen hielden alle dingen van het gemoed gevangen, zoals het geval was met de apostelen zelf, die meenden, dat het rijk van de Heer zou zijn als een koninkrijk van de wereld, en daarom verzochten, dat de een mocht zitten aan Zijn rechterhand en de ander aan Zijn linkerhand en lange tijd in de mening verkeerden, dat zij zitten zouden op twaalf tronen om te oordelen de twaalf stammen Israëls, nog niet wetende, dat zij in het andere leven zelfs niet de allerkleinste gebeurtenis van een enkel mens zouden kunnen oordelen, nr. 2129 aan het einde.

Het inzicht in deze staat van het menselijk geslacht was oorzaak dat er door de Heer eerst over gedacht werd of het redelijke geraadpleegd zou worden in de leer van het geloof en dit uit liefde, die daarin bestond dat er in de zaligheid van allen zou worden voorzien en dat het Woord niet verloren zou gaan.

2554. Dat de woorden ‘zij mij doden zullen om het woord van mijn echtgenote’ betekenen, dat zo de hemelse dingen ook te gronde zouden gaan, wanneer zij zouden denken, dat alleen het geestelijk ware verbonden zou worden met het hemels goede, blijkt uit de betekenis van doden, namelijk te gronde gaan; en uit de betekenis van de echtgenote, namelijk het aan het hemels goede verbonden geestelijk ware, waarover in nr. 2507.

Dit is een andere reden, waarom de Heer zo dacht en daarmee is het als volgt gesteld: het Goddelijk Goede, hier het hemels goede genoemd, is met het Goddelijk Ware, hier het geestelijk ware genoemd, als door een huwelijk verbonden, nr. 2508, en hoewel het Goddelijk Goede op deze wijze met het Goddelijk Ware alleen verenigd is, vloeit het niettemin in de lagere waarheden en verbindt zich daarmee, maar niet op de wijze van een huwelijk, want het vloeit in de redelijke waarheden, die slechts schijnbaarheden van het ware zijn en verbindt zich daarmee; ja zelfs vloeit het ook in de wetenschappelijke en zinnelijke waarheden, die nauwelijks iets anders zijn dan begoochelingen en verbindt zich daarmee; wanneer dit niet zo was, zou nooit enig mens behouden kunnen worden; men zie hierover in het eerste deel de nrs. 1831, 1832.

Dat het Goddelijk Goede met beide verbonden mocht worden en de mens zo dus behouden, was mede de reden van de komst van de Heer in de wereld, want zonder het Goddelijk gemaakte Menselijke van de Heer kan nooit enige verbinding plaatsvinden, maar door Hem is er verbinding.

Behalve deze verborgenheid zijn er ook nog andere verborgenheden in deze woorden ‘zij zullen mij doden om het woord van mijn echtgenote’, hiermee wordt aangeduid dat dus de hemelse dingen van het geloof zo te gronde zouden gaan, wanneer zij zouden denken, dat alleen het geestelijk ware verbonden kon worden met het hemels goede.

Een andere verborgenheid is deze: dat wanneer de mensen geen eerbied zouden hebben voor het geestelijk ware, het hemels goede dan ook te gronde zou gaan, want wanneer het eerste verworpen is, vergaat het laatste; en ook deze verborgenheid, dat wanneer het niet gezegd werd, dat zij de Vader zouden aanbidden – hoewel er geen toegang tot Hem is dan door de Zoon, en wie de Zoon ziet, de Vader ziet, (Johannes 14:8-12) – het ook niet ontvangen zou worden; behalve nog andere verborgenheden.

2555. *vers 12,13. En ook is zij waarlijk mijn zuster, zij is mijns vaders dochter, hoewel niet mijn moeders dochter, en zij is mij ter echtgenote geworden.*

En het is geschied, toen God mij uit het huis van mijn vader deden vertrekken, en ik zei haar: Dit is uw goedheid, die gij mij doen zult; aan elke plaats, waar wij komen zullen, zeg van mij: Hij is mijn broeder.

En ook is zij waarlijk mijn zuster, betekent dat het redelijk ware zo'n verwantschap had; zij is de dochter van mijn vader, hoewel niet mijn moeders dochter, betekent dat het redelijke ontvangen was uit het hemels goede als van een vader, niet echter als het geestelijk ware als van een moeder; en zij is mij ter echtgenote geworden, betekent dat het geestelijk ware verbonden was met het hemelse door middel van de redelijkheid; en het is geschied, toen God mij uit het huis van mijn vader deden vetrekken, betekent toen Hij het wetenschappelijke en de schijnbaarheden daarvan verliet, met de bekoringen ervan, die hier 'het huis van zijn vader' zijn; en ik zei haar, betekent de toenmalige gedachte; dit is uw goedheid, die gij mij doen zult, betekent dat hij dan daarvan deze troost zou hebben; aan elke plaats, waar wij komen zullen, betekent alle dingen die Hij later zou besluiten uit het redelijk ware; zeg van mij: Hij is mijn broeder, betekent, dat gezegd zou worden, dat het redelijk ware aan het hemels goede was toegevoegd.

2556. Dat de woorden 'ook is zij waarlijk mijn zuster' betekenen, dat het redelijk ware zo'n verwantschap had, blijkt uit de uitbeelding van Sarah als zuster, namelijk het redelijk ware, waarover in nr. 2508 en verder uit hetgeen nu volgt, namelijk dat gehandeld wordt over de geboorte van het redelijke en de daarop volgende verwantschap ervan.

In het algemeen moet het zo worden opgevat dat alle dingen tot in bijzonderheden bij een waarlijk redelijke, dat wil zeggen, een wederverwekt mens, alle dingen van zijn aandoeningen, van zijn innerlijke gewaarwordingen en van zijn gedachte, onderling verbonden zijn als het ware door bloedverwantschap en aanverwantschap, want zij zijn zo gerangschikt, dat zij elkaar wederkerig beschouwen als familie van een zelfde huis en dit op streng onderscheiden wijze en vandaar worden zij overeenkomstig de verwantschappen waarin zij zijn, weergegeven; dit ontleen zij aan de hemelse invloeiing, dat wil zeggen aan de Heer door de hemel.

Bij de waarlijk redelijke mens, dat wil zeggen de wederverwekte mens, zijn alle dingen in de orde gesteld, zoals deze in de hemel is en dit komt door de invloeiing; vandaar heeft de mens het vermogen tot denken, besluiten, oordelen en overdenken, dat zo wonderbaarlijk is, dat het alle menselijke wetenschap en wijsheid te boven gaat en onbegrensd uitreikt boven de analyses die het menselijk vernuft daaraan ontleende.

Dat deze dingen tot dusver onbekend zijn, komt omdat er geen geloof aan werd geschonken, dat alle dingen van de aandoeningen, van de gewaarwordingen en van de gedachten invloeiën – de boze ervan van de hel en de rechtschapene ervan uit de hemel - dus dat zij in verband staan met dingen die daarbuiten staan, terwijl het toch zo gesteld is, dat de mens naar zijn geest zodanig verbonden is met de dingen buiten hem, dat wanneer hij van dit verband daarmee beroofd werd, hij zelfs niet een enkel ogenblik zou leven; dit kan men ook hieruit weten dat er nooit iets onverbonden kan bestaan en dat iets dat onverbonden is meteen te gronde gaat.

2557. Dat de woorden 'zij is mijns vaders dochter, hoewel niet mijn moeders dochter' betekenen, dat het redelijke ontvangen was uit het hemels goede als van een vader, niet echter uit het geestelijk ware als van een moeder, kan blijken uit de ontvangenis van het redelijke, namelijk dat die geschiedt door de invloeiing van het Goddelijk hemels goede in de neiging tot de wetenschappen, waarover de nrs. 1895, 1902, 1910.

Hier liggen twee verborgenheden: de ene is deze, dat het redelijke van de mens van het Goddelijk hemels goede als van een vader ontvangen wordt en dat er op een andere wijze geen redelijke bestaat; de tweede is deze, dat het redelijke niet ontvangen wordt door het geestelijk ware als door een moeder.

Wat het eerste betreft, namelijk dat het redelijke van de mens wordt ontvangen van het Goddelijk hemels goede als van een vader en dat er op een andere wijze geen redelijke

bestaat, dit kan blijken uit wat eerder is gezegd in de nrs. 1895, 1902, 1910 en verder ook hieruit, dat het ieder mens bekend kan zijn, als hij er maar over nadenkt.

Want het is bekend, dat de mens in geen wetenschap en ook in niets redelijks wordt geboren, maar slechts in het vermogen om ze te ontvangen; verder dat hij daarna geleidelijk alle dingen leert en opneemt en dit voornamelijk door de zinnelijke dingen van het gehoor en gezicht en al lerende en opnemende redelijk wordt.

Het is duidelijk dat deze dingen plaatsvinden langs de weg van het lichaam, dat wil zeggen, langs uitwendige weg, want het vindt plaats door het gehoor en het gezicht.

Dat echter de mens dit niet weet, omdat hij er niet over nadenkt, komt omdat er voortdurend iets van binnenuit invloeit dat de dingen opneemt, die zo binnendringen en worden ingegeven en ze in orde stelt.

Hetgeen invloeit en opneemt en ordent, is het Goddelijk hemels goede dat van de Heer komt; vandaar het leven van die dingen, vandaar de orde en vandaar, zoals eerder is gezegd, de bloedverwantschappen en aanverwantschappen onder hen elk afzonderlijk.

Hieruit kan blijken dat het redelijke van de mens afstamt van het Goddelijk hemels goede als van een vader, overeenkomstig de woorden in dit vers ‘zij is mijns vaders dochter’.

Wat de tweede verborgenheid betreft, namelijk dat het redelijke niet ontvangen wordt uit het geestelijk ware als door een moeder, kan blijken uit wat gezegd is in nr. 1902; want als het geestelijk ware van binnenuit zou invloeien zoals het goede doet, zou de mens geboren worden in al het redelijke en tevens in al het wetenschappelijke, zodat hij het niet nodig zou hebben om iets te leren.

Maar daar de mens van dien aard is, dat hij uit overerving in al het boze is en vandaar in al het valse en hij daarom, wanneer de waarheden zelf zouden invloeien, ze zou schenden en vervalsen en de mens dan zo tot in eeuwigheid te gronde zou gaan; daarom is er door de Heer in voorzien, dat niets van het ware invloeit door het innerlijke van de mens, maar alleen door het uiterlijke van hem.

Hieruit kan blijken dat het redelijke van de mens niet afstamt van het geestelijk ware, als van een moeder, overeenkomstig de woorden in dit vers ‘hoewel niet mijn moeders dochter’.

Het behaagde de Heer dat ook Zijn redelijke overeenkomstig dezelfde orde gevormd zou worden, teneinde uit eigen macht het Menselijke bij zich Goddelijk te maken en het Goddelijk geestelijk ware te planten in en te verenigen met het Goddelijk hemels goede en het Goddelijk hemels goede te planten in en te verenigen met het Goddelijk geestelijk ware.

2558. Dat de woorden ‘zij is mij ter echtgenote geworden’ betekenen, dat het geestelijk ware verbonden was met het hemelse door middel van de redelijkheid, blijkt uit de uitbeelding van Sarah als Abrahams echtgenote, namelijk het met het hemels goede verbonden ware, waarover in nr. 2507 en uit de uitbeelding van dezelfde als zuster, namelijk het redelijk ware, waarover in nr. 2508; vandaar wordt daarmee aangeduid dat zij van zuster tot echtgenote werd, dat door middel van de redelijkheid het geestelijk ware verbonden werd met het hemelse; hoe het hiermee gesteld, kan blijken uit wat eerder net hiervoor in nr. 2557 is gezegd.

2559. Dat de woorden ‘het is geschied, toen God mij uit mijns vaders huis deden vertrekken’ betekenen, toen Hij het wetenschappelijke en de schijnbaarheden daarvan verliet, met de bekoringen ervan, die hier ‘des vaders huis’ zijn, lijkt uit de betekenis van vertrekken, namelijk verlaten; en uit de betekenis van het huis, namelijk het goede, nrs. 2233, 2234; hier het goede van de bekoring uit de schijnbaarheden van wetenschappelijke en redelijke dingen, want alle bekoring verschijnt als het goede.

Dat hier door ‘des vaders huis’ bekoringen van de wetenschappelijke en redelijke dingen, dus van de schijnbaarheden daarvan worden aangeduid, komt hier vandaan, dat zij betrekking

hebben op Abraham, toen hij uit het huis van zijn vader vertrok, want toen vereerde Abraham met zijn vaders huis andere goden; men zie de nrs. 1356, 1992.

Dit is de reden, dat er in het meervoud gezegd wordt ‘God deden mij vertrekken’; er zou, hetgeen ook overeenkomstig de oorspronkelijke taal is, gezegd moeten worden ‘God deden mij zwerven’, maar daar de Heer door Abraham wordt uitgebeeld, wordt er gezegd ‘God deden mij vertrekken’.

Daar de eerste wetenschappelijke en de daaruit voortvloeiende redelijke dingen bij de Heer menselijk waren, doortrokken van het overgeërfde van de moeder, dus niet zuiver Goddelijk, worden zij daarom uitgebeeld door de eerste staat van Abraham; maar hoever uitbeeldingen gaan, zie men in de nrs. 665, 1097 aan het einde, 1361, 1992.

2560. Dat de woorden ‘en ik zei haar’ de toenmalige gedachte betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen, namelijk denken, waarover herhaaldelijk eerder.

2561. Dat de woorden ‘dit is uw goedheid, die gij mij doen zult’ betekenen, dat Hij dan daarvan deze troost zou hebben, kan blijken uit hetgeen voorafgaat en uit hetgeen volgt, dus zonder nadere verklaring.

2562. Dat de woorden ‘aan elke plaats, waar wij komen zullen’ alle dingen betekenen, die Hij later zou besluiten uit het redelijk ware, blijkt uit de betekenis van de plaats, namelijk de staat, waarover de nrs. 1273-1275, 1377.

De staat van de zaak waarover hier wordt gehandeld, is de staat van de gevolgtrekking ten aanzien van het redelijk ware, namelijk dat gezegd zou worden, dat het redelijk ware was toegevoegd aan het hemels goede, zoals volgt.

2563. Dat de woorden ‘zeg van mij: Hij is mijn broeder’ betekenen, dat gezegd zou worden, dat het redelijk ware aan het hemels goede was toegevoegd, kan blijken uit wat eerder in nr. 2524 is gezegd, waar bijna dezelfde woorden staan.

2564. *vers 14. En Abimelech nam een kudde van kleinvee en een kudde van grootvee en dienstknechten en dienstmaagden en gaf dezelve aan Abraham; en hij gaf hem Sarah, zijn echtgenote, weder.*

Abimelech nam, betekent de leer van het geloof; een kudde van kleinvee en een kudde van grootvee, betekent dat zij werd verrijkt met redelijke goedheden en natuurlijke goedheden; en dienstknechten en dienstmaagden, betekent eveneens met redelijke waarheden en natuurlijke waarheden, alsmede met de aandoeningen daarvan; en gaf dezelve aan Abraham, betekent aan de Heer; en hij gaf hem Sarah, zijn echtgenote, weder, betekent, toen het Goddelijk geestelijke aan het Goddelijk hemelse was toegevoegd.

2565. Dat de woorden ‘Abimelech nam’ de leer van het geloof betekenen, blijkt uit de betekenis van Abimelech, namelijk de leer van het geloof, waarover de nrs. 2504, 2509, 2510.

2566. Dat de woorden ‘een kudde van kleinvee en een kudde van grootvee’ betekenen, dat zij werd verrijkt met redelijke goedheden en natuurlijke goedheden, blijkt uit de betekenis van de kudde kleinvee en van de kudde van grootvee.

Kudde van kleinvee worden diegenen binnen de Kerk genoemd die waarlijk redelijk zijn, dat wil zeggen, innerlijke mensen; dit is de reden dat door kudde van kleinvee, abstract genomen, ook de redelijke of innerlijke goedheden zelf worden aangeduid; men zie over de betekenis van de kudde van kleinvee de nrs. 343, 415, 1565.

Kudde van grootvee worden echter diegenen binnen de Kerk genoemd die natuurlijk zijn, dat wil zeggen, uiterlijke mensen; vandaar ook worden door kudde van grootvee, abstract genomen, eveneens de natuurlijk of uiterlijke goedheden aangeduid; over deze betekenis van de kudde van grootvee, zie men nr. 2180; dat door beesten dergelijke dingen werden aangeduid is aangetoond in de nrs. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 776, 1823, 2179. Dat Abimelech nam en gaf, betekent dat de leer van het geloof verrijkt werd, want door Abimelech wordt, zoals gezegd, de leer van het geloof aangeduid.

2567. Dat de woorden ‘dienstknechten en dienstmaagden’ betekenen, eveneens met redelijke waarheden en natuurlijke waarheden en tevens met de aandoeningen daarvan, blijkt uit de betekenis van dienstknechten en dienstmaagden.

Dienstknechten en dienstmaagden worden herhaaldelijk in het Woord genoemd en door hen worden in de innerlijke zin die dingen aangeduid, die betrekkelijk lager en geringer zijn, zoals de redelijke en natuurlijke dingen in verhouding tot de geestelijke en hemelse.

Onder natuurlijke waarheden worden de wetenschappelijke dingen van allerlei aard verstaan, want deze zijn natuurlijk.

Dat door dienstknechten en dienstmaagden in het Woord deze dingen worden aangeduid, blijkt duidelijk uit de innerlijke zin van de woorden, waar die genoemd worden, zoals bij Jesaja: *‘Jehovah zal zich over Jakob ontfermen en Hij zal Israël nog verkiezen en Hij zal hen op hun aardbodem zetten, en de vreemdeling zal hen aanhangen en zij zullen zich tot het huis van Jakob vervoegen; en de volken zullen hen aannemen en hen in hun plaats brengen; en het huis Israëls zal hen voor zichzelf erfelijk bezitten op de aardbodem van Jehovah tot knechten en tot maagden’*, (Jesaja 14:1,2) hier staat Jakob voor de uiterlijke Kerk, Israël voor de innerlijke Kerk, de vreemdeling voor degenen die onderricht worden in de waarheden en de goedheden, nrs. 1463, 2025; knechten en maagden staan voor de natuurlijke en redelijke waarheden met de aandoeningen ervan, die de met Jakob en Israël bedoelde Kerk moeten dienen.

Dat hier niet Jakob en Israël of de Joden en Israëlieten worden bedoeld, komt duidelijk uit, want dezen werden, toen zij onder de heidenen werden verstrooid, tot heidenen.

De Joden koesteren nog steeds met zorg deze profetie en verwachten de vervulling ervan en wel volgens de letter, namelijk dat de vreemdelingen hen zullen aanhangen, dat de volken hen naar hun plaats zullen brengen en hun zullen zijn tot dienstknechten en dienstmaagden, terwijl er toch zelfs niet het allerminste ten aanzien van de Joden en Israëlieten wordt bedoeld in de profetieën in het Woord, waar zij vermeld worden; hetgeen aan hen ook duidelijk kan zijn, dat van Israël, evenzeer als van Jehudah, hier en daar wordt gezegd, dat zij teruggebracht zullen worden.

Bij dezelfde: *‘Ziet, Jehovah maakt de aarde ledig, en ledigt haar uit en Hij zal haar aangezichten misvormen en haar inwoners verstrooien; en gelijk het volk, alzo zal de priester wezen, gelijk de knecht, alzo zijn heer, gelijk de dienstmaagd, alzo haar meesteres’*, (Jesaja 24:1,2) hier staat de aarde voor de Kerk, nrs. 662, 1066, 1067, 1850, die ledig gemaakt en uitgeledigd wordt en waarvan de aangezichten misvormd en waarvan de inwoners verstrooid worden, wanneer er geen innerlijke waarheden en goedheden meer zijn, die het volk en de priester zijn en ook geen uiterlijke waarheden, die de knecht en de dienstmaagd zijn; wat plaatsvindt, wanneer de uiterlijke dingen over de innerlijke heersen.

Bij dezelfde: *‘Ik zal zaad uit Jakob voortbrengen en uit Jehudah een erfgenaam van Mijne bergen en Mijn uitverkorenen zullen het bezitten en Mijn knechten zullen aldaar wonen’*, (Jesaja 65:9) hier staat Jakob voor de uiterlijke Kerk, Jehudah voor de innerlijke hemelse Kerk, de uitverkorenen voor haar goedheden, de knechten voor haar waarheden.

Bij Joël: *‘Ik zal Mijn geest uitgieten over alle vlees en uw zonen en uw dochters zullen profeteren; ook over de dienstknechten en over de dienstmaagden zal Ik in die dagen Mijn geest uitgieten’*, (Joël 2:28,29) waar sprake is van het rijk van de Heer; profeteren staat voor

onderwijzen, nr. 2534; de zonen voor de waarheden zelf, nrs. 489, 491, 533, 1147; dochters voor de goedheden zelf, nrs. 489, 490, 491; dienstknechten en dienstmaagden voor de lagere waarheden en goedheden, waarover de geest uitgegoten wordt genoemd, wanneer zij toetreden en bevestigen.

Dat dergelijke dingen hier en elders door dienstknechten en dienstmaagden worden aangeduid, komt niet zozeer uit, zowel vanwege de algemene voorstelling van dienstknechten en dienstmaagden, als vanwege het schijnbare historische begrip.

Bij Johannes: *'Ik zag een engel, staande in de zon en hij riep met een grote stem, zeggende tot de vogelen, die in het midden des hemels vlogen: Eet het vlees der koningen en het vlees der oversten over duizend en het vlees der sterken en het vlees der paarden en van degenen die daarop zitten en het vlees van alle vrijen en dienstknechten en kleinen en groten'*,

(Openbaring 19:17,18) het is duidelijk, dat het niet het vlees van koningen, oversten, sterken, paarden, van daarop zittenden, vrijen en dienstknechten is, dat zij eten zouden, maar dat het de innerlijke en uiterlijke waarheden van de Kerk waren, die hun tot vlees werden.

Dat de dienstknechten waarheden betekenen en de dienstmaagden goedheden, die dienen en dus aan de geestelijke en hemelse waarheden en goedheden dienstbaar zijn, blijkt duidelijk genoeg uit de wetten in de uitbeeldende Kerk ten aanzien van de dienstknechten en dienstmaagden, welke wetten alle de staat van de Kerk en het rijk van de Heer in het algemeen en in het bijzonder betreffen en hoe de lagere waarheden en goedheden die de natuurlijke en redelijke zijn, de geestelijke en hemelse en dus de Goddelijke moeten dienen; zo bijvoorbeeld dat de Hebreeuwse dienstknecht en de Hebreeuwse dienstmaagd in het zevende jaar vrij zou zijn en dat hem dan gegeven zou worden van de kudde van kleinvee, van de dorsvloer en van de wijnpers, (Exodus 21:2,6; Deuteronomium 15:12-15; Jeremia 34:9-14).

Dat 'de echtgenote vrij zal zijn, indien zij met hem in dienst was getreden, maar indien hem de heer een echtgenote gegeven heeft, zo zal de echtgenote en de kinderen van de heer zijn; (Exodus 21:3,4) dat *'een arme broeder die verkocht is, niet zal dienen de dienst van een slaaf, maar als een dagloner en als een bijwoner, in het jubeljaar uit zal gaan tezamen met zijn kinderen'*, (Leviticus 25:39-43).

Als een broeder verkocht was aan een vreemdeling bijwoner, kon hij gelost worden en vrij uitgaan in het jubeljaar, (Leviticus 25:47 e.v.) dienstmaagden en dienstknechten mochten gekocht worden van de natiën die rondom zijn en van de zonen van de vreemdelingen bijwoners en zij zouden hun tot een voortdurende bezitting zijn, waarover zij heersen zouden, maar niet over de zonen Israëls, (Leviticus 25:44-46) indien een dienstknecht niet uit de dienst wilde gaan, moest zijn oor met een priem doorboord worden, aan de deur, en moest hij voor altijd dienstknecht zijn; evenzo met de dienstmaagd, (Exodus 21:6; Deuteronomium 15:16,17).

Indien iemand zijn dienstknecht of zijn dienstmaagd met een stok sloeg, zodat hij stierf, moest hij gewroken worden; maar zo hij een dag of twee dagen overleefde, zou hij vrij zijn, want hij was zijn zilver, (Exodus 21:20,21).

Indien iemand het oog of een tand van zijn dienstknecht uitsloeg, zou hij vrij uitgaan, (Exodus 21:26,27).

Indien een os een knecht of een dienstmaagd gestoten had, zodat hij stierf, moest de eigenaar zijn heer dertig sikkels geven en de os gestenigd worden, (Exodus 21:32).

Een knecht die van zijn heer ontkomen was, mocht niet opgesloten worden, maar zou wonen in de plaats die hij verkoos en ook niet verdrukt worden, (Deuteronomium 23:15,16).

Een knecht, voor zilver gekocht en besneden, zou het Pascha eten, (Exodus 12:44,45).

Iemands dochter, die gekocht was, zou niet uitgaan tot de dienst, gelijk de dienstknechten; indien zij boos was, mocht hij haar niet aan een vreemdeling verkopen; indien zij aan zijn zoon werd ondertrouwd, zou zij zijn als een dochter; indien hij een andere nam, zo zou hij

haar spijs, haar deksel en haar huwelijksplicht niet verminderen; als hij deze dingen niet deed, zou zij om niet uitgaan uit de dienst, (Exodus 21:7-12).

Al deze wetten leiden de oorsprong af van de wetten van het ware en goede in de hemel en in de innerlijke zin hebben ze daarop betrekking, maar deels door overeenstemming, deels door uitbeeldingen en deels door aanduidingen.

Maar nadat de uitbeeldingen en aanduidingen van de Kerk, die de buitenste en laagste dingen van de eredienst waren, waren opgeheven, hield ook de noodzakelijkheid van deze wetten op; wanneer nu deze wetten zouden worden ontvouwd naar de wetten van de orde van het ware en goede en naar de uitbeeldingen en aanduidingen, zou het duidelijk blijken, dat door de dienstknechten niets anders wordt aangeduid dan redelijke en wetenschappelijke waarheden, die lagere waarheden zijn en daarom de geestelijke waarheden moeten dienen; en dat door de dienstmaagden de goedheden daarvan worden aangeduid, die, omdat zij ook lager zijn, weliswaar moeten dienen, maar op andere wijze, en daarom verschilden sommige wetten ten aanzien van de dienstmaagden van de wetten ten aanzien van de dienstknechten; want de waarheden zijn op zichzelf beschouwd meer dienstknecht dan haar goedheden.

Door 'het recht der koningen' bij Samuël wordt in de innerlijke zin niets anders aangeduid dan het recht van het ware en ook het recht van het valse, wanneer het begint te heersen over het ware en over het goede, wat blijken kan uit de verklaring van de woorden, waarmee het beschreven werd: *'Dit zal het recht van de koning zijn, die over u regeren zal: hij zal uw zonen nemen en zal hen zich stellen tot zijn wagens en tot zijn ruiters, en zij zullen voor zijn wagens heen lopen; hij zal uw dochters nemen tot geurbereidsters en tot kokkinnen en tot baksters; hij zal uw knechten en uw dienstmaagden en uw beste jongelingen en uw ezels nemen en hij zal zijn werk daarmee doen; hij zal uw kudde van kleinvee vertienden; tenslotte zult gij tot knechten zijn; en gij zult te dien dage roepen, vanwege uw koning, die gij u verkoren hebt en Jehovah zal u te dien dage niet antwoorden'*, (1 Samuël 8:11,13,16-18).

Dat door de koning het ware wordt aangeduid, zie men in de nrs. 1672, 2015, 2069; dus in de tegenovergestelde zin, dingen die niet waar zijn, dat wil zeggen, valsheden.

Door de zonen, die hij zich stellen zal tot zijn wagens en tot zijn ruiters, worden de waarheden van de leer aangeduid, die dienstbaar zouden zijn aan de beginselen van het valse, welke de wagens en de ruiters zijn; door de dochters die hij nemen zal als geurbereidsters, kokkinnen en baksters, worden de goedheden van de leer aangeduid, waarmee hij deze valsheden zou veraangename en die hij de valsheden zou laten begunstigen; door de knechten en de dienstmaagden, de jongelingen en de ezels, waarmee hij zijn werk zal doen, worden de redelijke en wetenschappelijke dingen aangeduid, waarmee hij deze valsheden zou bevestigen.

Door de kudde van kleinvee die hij zal vertienden, worden de overblijfselen van het goede aangeduid die hij zou schenden; en door de woorden 'dat zij tot knechten zouden zijn' wordt aangeduid, dat het zou geschieden, dat de hemelse en geestelijke dingen van het Woord en van de leer, in plaats van te heersen, dienstbaar zouden zijn aan de bevestiging van de valsheden van de beginselen ervan en van de boosheden van de begeerten ervan; want er is niets dat niet gegoten wordt in de beginselen van het valse om te bevestigen, door vals toe te passen, slinks uit te leggen, te verdraaien en die dingen te verwerpen die niet begunstigen; daarom wordt er aan toegevoegd, 'als gij te dien dage zult roepen vanwege uw koning, die gij u verkoren hebt, Jehovah zal u te doen dage niet antwoorden'.

2568. Eerder in dit hoofdstuk werd gezegd, dat de leer geen leer zou zijn, wanneer het redelijke werd geraadpleegd, nrs. 2516, 2538; en dat het ook niet geraadpleegd werd, nrs. 2519, 2531.

Hier wordt echter gezegd, dat de leer van het geloof werd verrijkt met zowel redelijke als natuurlijke goedheden en waarheden; dit lijkt op het eerste gezicht, alsof deze dingen elkaar tegenspreken en tegen elkaar indruisen, maar toch is dat niet zo.

Hoe het bij de Heer was, werd gezegd; maar hoe het bij de mens is, zal nu worden gezegd.

Bij de mens is het geheel iets anders, uit de redelijke dingen de leer van het geloof te beschouwen en geheel iets anders, vanuit de leer van het geloof de redelijke dingen te beschouwen.

Uit de redelijke dingen de leer van het geloof te beschouwen, is niet eerder het Woord of de daaruit voortvloeiende leer geloven, dan wanneer men door de redelijke dingen wordt overtuigd dat het zo is; maar uit de leer van het geloof de redelijke dingen te beschouwen, is eerst het Woord of de daaruit voortvloeiende leer geloven en daarna dit bevestigen door redelijke dingen.

Het eerstgenoemde is de omgekeerde orde en maakt dat men niets gelooft, maar het laatstgenoemde is de echte orde en maakt dat men des te beter gelooft.

Het is het eerstgenoemde, dat bedoeld is met de woorden ‘dat Abimelech zou sterven om der vrouwe wil’ waarmee wordt aangeduid, dat de leer van het geloof geen leer zou zijn, wanneer het redelijke werd geraadpleegd, nrs. 2516, 2538; hier wordt echter het laatstgenoemde bedoeld met de woorden ‘dat Abimelech een kudde van kleinvee en een kudde van grootvee gaf en dienstknechten en dienstmaagden’ waarmee wordt aangeduid, dat de leer van het geloof verrijkt werd met redelijke en natuurlijke goedheden en waarheden.

Over deze dingen wordt veel gehandeld in het Woord in de innerlijke zin ervan, vooral waar sprake is van Aschur en Egypte, omdat, wanneer de leer van het geloof vanuit redelijke dingen wordt beschouwd – dat wil zeggen, niet eerder wordt geloofd dan wanneer de mens daardoor wordt overtuigd dat het zo is – zij dan niet alleen geen leer, maar ook al wat daarin is, geloofend wordt.

Wanneer echter vanuit de leer van het geloof de redelijke dingen worden beschouwd, dat wil zeggen, wanneer het Woord geloofd wordt en daarna dezelfde dingen door redelijke dingen worden bevestigd, leeft de leer en wordt al wat daarin is bevestigd.

Er zijn bijgevolg twee beginselen: het ene leidt tot alle onverstand en razernij, het andere leidt tot alle inzicht en wijsheid.

Het ene beginsel komt hierop neer, dat men alles loochent of in zijn hart zegt, dat men deze dingen niet kan geloven, vooraleer men overtuigd is door hetgeen men kan vatten of voelen; dit is het beginsel dat tot alle onverstand en razernij leidt en men kan dit het ontkennende beginsel noemen.

Het andere beginsel komt hierop neer, dat men de dingen bevestigt die tot de leer vanuit het Woord behoren, of dat men bij zichzelf denkt en gelooft, dat zij waar zijn, omdat de Heer het gezegd heeft; dit is het beginsel, dat tot alle inzicht en wijsheid leidt en het is het bevestigende beginsel te noemen.

Hoe meer degenen die uit het ontkennende beginsel denken, de redelijke dingen raadplegen, hoe meer de wetenschappelijke dingen en hoe meer de filosofische, des te meer werpen en storten zij zich in duisternis, totdat zij tenslotte alles loochenen; de redenen hiervan zijn deze, dat niemand vanuit lagere dingen hogere dingen kan begrijpen, dat wil zeggen, vanuit die lagere dingen de geestelijke en hemelse, nog minder de Goddelijke, daar zij alle verstand te boven gaan en bovendien worden dan alle dingen afzonderlijk gewikkeld in ontkenningen vanuit dat beginsel.

Omgekeerd echter kunnen degenen die vanuit een bevestigend beginsel denken, zich bevestigen door alle mogelijke redelijke en alle mogelijke wetenschappelijke, ja zelfs door filosofische dingen, die hun maar ten dienste staan, want al deze dingen zijn voor hen bevestigingen en geven hun een vollediger voorstelling van de zaak.

Verder zijn er ook die in twijfel zijn voordat zij ontkennen en er zijn er die in twijfel zijn voordat zij toestemmen.

Zij die in twijfel zijn voordat zij ontkennen, zijn diegenen die overhellen tot een leven van het boze en wanneer dit leven hen wegvoert, loochenen zij deze dingen, voor zoveel zij er over denken.

Zij die echter in twijfel zijn voordat zij toestemmen, zijn degenen die overhellen tot een leven van het goede en wanneer zij zich daarheen laten ombuigen door de Heer, bevestigen zij deze dingen, voor zoveel zij er over denken.

Daar hierover verder gehandeld wordt in de verzen die volgen, mag dit, door de Goddelijk barmhartigheid van de Heer, daar ter plaatse vollediger worden toegelicht, zie nr. 2588.

2569. Dat de woorden ‘gaf aan Abraham’ betekenen, aan de Heer, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer, waarover herhaaldelijk eerder.

Dat de woorden ‘En hij gaf hem Sarah, zijn echtgenote, weder’ betekenen, toen het Goddelijk geestelijke aan het Goddelijk hemelse was toegevoegd, blijkt uit de betekenis van Sarah, de echtgenote, namelijk het aan het hemels goede toegevoegde ware, waarover nr. 2507.

De innerlijke zin van de woorden in dit vers blijkt duidelijk uit wat gezegd is, namelijk dat de Heer, toen het Menselijke in Hem met het Goddelijke verenigd was en het Goddelijke met het Menselijke, alwetendheid bezat, niet alleen van de Goddelijk hemelse en geestelijke dingen, maar ook van de dingen beneden de hemelse en beneden de geestelijke dingen, dat wil zeggen, van de redelijke en natuurlijke dingen; want uit het Goddelijke, als uit de Zon van alle licht, worden alle dingen elk afzonderlijk als tegenwoordig gezien.

2570. *vers 15. En Abimelech zei: Zie, mijn land is voor u; woon, waar het goed is in uw ogen.*

Abimelech zei: Zie, mijn land is voor u, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer ten aanzien van de liefde en de naastenliefde; woon, waar het goed is in uw ogen, betekent dat Hij in alles was, waar het goede was.

2571. Dat de woorden ‘Abimelech zei: Zie mijn land is voor u’ de innerlijke gewaarwording van de Heer ten aanzien van de leer van de liefde en naastenliefde betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen, namelijk denken, waarover in nr. 2506; en uit de betekenis van het land, namelijk hier de leer van de liefde en van de naastenliefde.

Land betekent in de innerlijke zin verschillende dingen, nrs. 620, 636, 1066, maar wat het betekent, blijkt uit het verband, want het betekent de uiterlijke mens van de Kerk, wanneer de hemel de innerlijke betekent, nrs. 82, 913, 1411, 1733; ook betekent het het gebied waar de Kerk is, nrs. 622, 1066; het betekent de Kerk zelf en eveneens in universele zin het rijk van de Heer in de hemelen en op aarde, aangezien het land Kanaän of het heilige land dit uitbeeldde, nrs. 1437, 1585, 1607; hetzelfde wordt ook aangeduid door de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, nrs. 1733, 1850, 2117, 2118; en daar het land de mens van de Kerk, de Kerk en het rijk van de Heer betekent, betekent het ook wat daarvan het wezenlijke is, namelijk de liefde tot de Heer en de liefde jegens de naaste, want zij hangen daarvan af, nrs. 537, 540, 547, 553, 2130.

Zo betekent het dus de leer van de liefde en van de naastenliefde, welke van de Kerk is en die hier het land van Abimelech is, want door Abimelech als koning wordt, zoals aangetoond, de leer van het geloof aangeduid; door zijn land echter, vanwaar en waar hij dus was, de leer van de liefde en van de naastenliefde, vanwaar en dus waar het geloof is.

Dat het denken van de Heer tot dusver de leer van het geloof betrof, nu echter de leer van de liefde en de naastenliefde, komt omdat de Heer het Menselijke had toegevoegd aan het Goddelijke door middel van waarheden die van het geloof zijn – hoewel tevens door middel van Goddelijke goedheden, die van de liefde zijn, in de waarheden – overeenkomstig de orde, waardoor ook de mens geestelijk en hemels wordt, maar niet Goddelijk, zodat hij het leven in zichzelf heeft, zoals de Heer.

Maar toen in de Heer het Goddelijk huwelijk van het ware en het goede, en van het goede en het ware tot stand was gekomen – daarmee aangeduid dat Abimelech aan Abraham Sarah de echtgenote wedergaf, nr. 2569 – toen gold het denken van de Heer over de leer van de liefde

en de naastenliefde en dit eveneens overeenkomstig de orde, want wanneer de mens geestelijk en hemels is geworden, denkt hij niet langer uit het ware maar uit het goede, maar niet uit het met het Goddelijk ware verenigde goede, zoals dit het geval was bij de Heer.

Dit is de reden dat nu voor het eerst de leer van de liefde en de naastenliefde wordt genoemd, hoewel de leer van het geloof in zichzelf beschouwd, hetzelfde is en de innerlijke gewaarwording en het denken van de Heer altijd in elk ding van het geloof vanuit de Goddelijk Liefde was.

Vandaar is het, dat de leer van de liefde en van de naastenliefde de Goddelijke Leer zelf is en dat het deze is, welke in de Oudste Kerken werd beoefend en daar zij één uitmaakte met de leer van het geloof, verwierpen zij degenen die deze leren scheidde, zie nr. 4217.

2572. Dat de woorden ‘woon, waar het goed is in uw ogen’ betekenen, dat Hij in alles was, waar het goede was – in de naastgelegen zin, dat Hij in het goede van de leer was – kan blijken uit de betekenis van de ogen die het verstandelijke betekenen, dat tot de leer behoort; en uit de betekenis van wonen, namelijk leven, nr. 1293, hier ‘zijn’, daar het betrekking heeft op de Heer.

Zijn in alles waar het goede is, wil zeggen: in alwetendheid zijn omtrent alle Goddelijke, hemelse, geestelijke, redelijke en natuurlijke dingen, en dit vanuit Goddelijke liefde, want in de Goddelijke liefde is alwetendheid van al deze dingen, nr. 2500.

Bovendien bestaat er het goede en het ware van de leer; het goede van de leer is liefde en naastenliefde, het ware van de leer is het geloof.

Maar iets anders is het, in het goede te zijn of in de liefde en naastenliefde, en iets anders, in het goede van de leer te zijn; kleine kinderen, die in de liefde jegens hun ouders en in de naastenliefde jegens andere kleine kinderen zijn, zijn in het goede, maar niet in het goede van de leer, en dus niet in het ware van de leer of het geloof.

Maar in het goede van de leer zijn degenen die door de waarheden van het geloof werden wederverwekt; voor zoveel dezen in het goede zijn, zijn zij in waarheden, dat wil zeggen, voor zoveel in liefde en naastenliefde, voor even zoveel in het geloof en dus ook in wijsheid en inzicht.

Daar de engelen in de liefde tot de Heer en in wederkerige liefde zijn, zijn zij ook in al het ware, dus in alle wijsheid en inzicht, niet alleen omtrent hemelse en geestelijke, maar ook omtrent redelijke en natuurlijke dingen; want uit de liefde, die van de Heer is, zijn zij in de beginselen of bronnen van de dingen zelf, dat wil zeggen in de einddoelen en oorzaken; vanuit de beginselen of einddoelen en oorzaken zien, is uit de hemel alle dingen zien die beneden zijn, ook die op aarde.

Het is daar vergelijkenderwijs mee gesteld als met iemand op een hoge berg en op een uitkijktoren daar bovenop; hij kan zien naar de dingen die beneden zijn, vele mijlen in het rond, terwijl degenen die beneden zijn en meer nog diegenen die in een dal of in een woud zijn, nauwelijks evenveel stappen in het rond kunnen zien.

Zo is het ook gesteld met hen die in het goede van de leer zijn, vergeleken bij hen, die in het van het goede gescheiden ware van de leer zijn, hoewel dezen menen dat zij verder zien dan eerstgenoemden, toch zien zij niets van het goede en evenmin iets van het ware dan alleen heel licht aan de oppervlakte en dit bezoedeld door valsheden.

Niettemin is de wijsheid en het inzicht van de engelen eindig en in verhouding tot de Goddelijke wijsheid van de Heer in hoogste mate eindig en nauwelijks iets; zoals hieruit blijken kan, dat het oneindige tot het eindige in geen verhouding staat, maar dat er toch een verkeer bestaat uit de Goddelijke almacht; en hieruit, dat de Heer het Goede zelf en de Liefde zelf is, dus het Zijn zelf van het goede en het Zijn zelf van de liefde, die bij de engelen is, dus het Zijn zelf van hun wijsheid en inzicht.

Hieruit blijkt ook duidelijk, dat de Heer in de hemel en op aarde in alles is waar het goede is.

Zij die menen, dat de Heer in het van het goede gescheiden ware is, dwalen zeer; Hij is nergens anders dan in het goede en vandaar in het ware, dat wil zeggen, in de liefde en naastenliefde en vandaar in het geloof.

2573. *vers 16. En tot Sarah zei hij: Zie, ik heb uw broeder duizend zilverlingen gegeven; zie, het zij u een bedekking van de ogen, allen, die met u zijn, en met allen; en zij was bevrijd.*

En tot Sarah zei hij, betekent de innerlijke gewaarwording vanuit het geestelijk ware; zie, ik heb uw broeder duizend zilverlingen gegeven, betekent een overvloed van het aan het hemels goede toegevoegde redelijk ware; zie, het zij u een bedekking van de ogen, allen, die met u zijn, betekent dat de redelijke waarheden zijn als een bedekking of bekleding van de geestelijke waarheden; en met allen, betekent dat de waarheden die daaruit voortvloeien evenzo zo zijn; en zij was bevrijd, betekent dat er zo dus geen schuld en geen schade was.

2574. Dat de woorden ‘En tot Sarah zei hij’ de innerlijke gewaarwording vanuit het geestelijk ware betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Sarah als echtgenote, namelijk het Goddelijk geestelijk ware, waarover in nr. 2507 en van dezelfde als zuster, namelijk het redelijk ware, waarover in nr. 2508; en uit de betekenis van zeggen, namelijk gewaarworden, waarover in nr. 2506.

Hier wordt Sarah genoemd als echtgenote, daarna als zuster; als echtgenote, daar zij wordt teruggegeven, nr. 2569; als zuster, daar er gezegd wordt ‘ik heb uw broeder duizend zilverlingen gegeven’ en wat gezegd werd door Abimelech, werd door Sarah waargenomen in die staat; daarom wordt ‘door het zeggen tot Sarah’ het gewaarworden vanuit het geestelijk ware aangeduid.

Dat deze dingen dieper verborgenheden in zich sluiten dan bevattelijk kan worden uitgelegd, blijkt duidelijk; en wanneer zij ook maar slechts enigermate werden uitgelegd, zou het noodzakelijk zijn, eerst vele dingen te verklaren die tot dusver nog onbekend zijn; zo bijvoorbeeld wat het geestelijk ware is; wat innerlijke gewaarwording vanuit het geestelijk ware; dat de Heer alleen innerlijke gewaarwording uit het geestelijk ware had; dat de Heer evenals Hij het redelijk ware in het redelijk goede plantte, zo ook het geestelijk ware in het hemels goede, en zo dus voortdurend het Menselijke in het Goddelijke, opdat er in elk ding afzonderlijk een huwelijk zou zijn van het Menselijke met het Goddelijke en van het Goddelijke met het Menselijke.

Deze dingen en nog veel meer moeten hieraan voorafgaan, alvorens de dingen die in dit vers zijn, begrijpelijk kunnen worden verklaard.

Deze dingen liggen voornamelijk binnen het bereik van het gemoed van de engelen, die in het inzicht van dergelijke dingen zijn en voor wie de innerlijke zin van het Woord bestemd is.

Deze dingen worden voor hen uitgebeeld op hemelse wijze, en hierdoor, en ook door de dingen die in dit hoofdstuk voorkomen, wordt het ingegeven, hoe de Heer het menselijke, dat Hij van de moeder had, geleidelijk afwierp, totdat Hij tenslotte niet langer haar zoon was – dat Hij haar ook niet als moeder erkende, blijkt duidelijk bij, (Mattheüs 12:46-49; Markus 3:31-35; Lukas 8:20,21; Johannes 2:4) – en hoe Hij het Menselijke uit eigen macht Goddelijk maakte, totdat Hij één was met de Vader, zoals Hijzelf leert bij, (Johannes 14:6,8-11 en elders).

Deze dingen worden door de Heer door middel van myriaden voorstellingen en uitbeeldingen, die alle onuitsprekelijk zijn, aan de engelen in een helder licht getoond; dit komt, zoals gezegd, omdat deze dingen in het bereik van hun gemoed vallen en wanneer zij daarin zijn, zijn zij in de zaligheid van hun inzicht en in het geluk van hun wijsheid; en bovendien worden, daar er engelen zijn die, toen zij mensen waren, een voorstelling van het Menselijk van de Heer hadden opgevat als van het menselijke bij een ander mens, opdat zij in het andere leven met de hemelse engelen tezamen kunnen zijn – want de voorstellingen, die ingegeven

zijn door de aandoening van het goede, verbinden in het andere leven – dergelijke opvattingen door de innerlijke zin van het Woord verstrooid en op deze wijze worden zij vervolmaakt. Hieruit kan blijken, hoe groot de waarde van de dingen die in de innerlijke zin van het Woord liggen, voor de engelen is, hoewel die dingen voor de mens misschien als van weinig gewicht toeschijnen; de mens is immers in zo'n duistere voorstelling van dergelijke dingen dat het nauwelijks een voorstelling is.

2575. Dat de woorden 'zie, ik heb uw broeder duizend zilverlingen gegeven' een oneindige overvloed van het aan het goede toegevoegde redelijk ware betekenen, blijkt uit de betekenis van duizend, namelijk het vele en ontelbare, hier het oneindige of een oneindige overvloed, daar het betrekking heeft op de Heer, over welke betekenis hierna; uit de betekenis van het zilver, namelijk het redelijk ware, waarover de nrs. 1551, 2048; en uit de betekenis van de broeder, namelijk het aan het redelijk toegevoegde hemelse goede, zoals een broeder aan een zuster, nrs. 2524, 2557.

Hieruit blijkt duidelijk, dat de woorden 'ik heb uw broeder duizend zilverlingen gegeven' een oneindige overvloed van het aan het goede toegevoegde redelijk ware betekenen.

Dat het aan het goede, wat de broeder is, gegeven wordt, maar niet aan het ware, komt omdat het ware uit het goede is en niet omgekeerd; over deze oneindige overvloed zie nr. 2572.

Dat duizend in het Woord het vele en ontelbare betekent, en wanneer het op de Heer betrekking heeft, het oneindige, blijkt duidelijk uit de plaatsen hierna volgend; bij Mozes: *'Ik, Jehovah, uw God, ben een ijverig God, die de ongerechtigheid der vaders bezoekt aan de zonen, aan het derde en aan het vierde lid van degenen die Mij haten; en doe barmhartigheid aan duizenden van degenen die Mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden'*, (Exodus 20:5,6; 34:7; Deuteronomium 5:9,10) en bij Jeremia: *'Jehovah doet barmhartigheid aan duizendtallen en vergeldt de ongerechtigheid der vaders in de schoot van hun zonen na hen'*, (Jeremia 32:18) waar door duizenden en duizendtallen niet iets bepaalds wordt aangeduid, maar het oneindige, want de barmhartigheid van de Heer is oneindig, omdat zij Goddelijk is. Bij David: *'Gods wagenen zijn twee myriaden, de duizendtallen verdubbeld; de Heer is onder hen, Sinaï in heiligheid'*, (Psalm 68:18) waar myriaden en duizendtallen voor het ontelbare staan.

Bij dezelfde: *'Aan uw zijde zullen er duizend vallen en een myriade aan uw rechterhand; tot u zal het niet genaken'*, (Psalm 91:7) waar duizend en myriade eveneens voor het ontelbare staan; en daar het de Heer betreft, die in de psalmen met David wordt bedoeld, staan zij voor allen, die Zijn vijanden zijn.

Bij dezelfde: *'Onze winkels zijn vol, uitgevende de ene spijs na de andere; onze kudden van kleinvee werpen duizend en tienduizend op onze straten'*, (Psalm 144:13) ook hier duizend en tienduizend of een myriade voor het ontelbare.

Bij dezelfde: *'Duizend jaren zijn in Uw ogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is'*, (Psalm 90:4) duizend jaren voor hetgeen zonder tijd is, dus voor het eeuwige, dat het oneindige van de tijd is.

Bij Jesaja: *'Een duizend van het schelden van een enige, van voor het schelden van vijf zult gij vlieden, totdat gij overgelaten wordt gelijk een mast op de top van een berg'*, (Jesaja 30:17) waar een duizend of een troep van duizend staat voor velen zonder bepaald getal en vijf voor weinigen, nr. 649.

Bij Mozes: *'Jehovah, uw vaderen God, doe tot u, zo als gij zijt, duizendmaal meer en Hij zegene u'*, (Deuteronomium 1:11) waar duizendmaal staat voor het talloze, zoals in de gewone spreektaal, waarin duizend eveneens gezegd wordt voor veel, zoals dat iets duizendmaal gezegd of op duizend manieren is gedaan.

Eveneens bij Jozua: *'Een enig man onder u zal er duizend vervolgen, want Jehovah, uw God, strijdt voor u'*, (Jozua 23:10).

Daar in de berekening duizend een bepaald getal is, schijnt het in de profetieën, vooral wanneer het met het historische in verband staat, alsof duizend, duizend betekent, terwijl het toch vele of ontelbare dingen betekent zonder een bepaald getal, want de historische vermeldingen zijn van dien aard dat zij de voorstellingen bepalen tot de naastgelegen en eigenlijke betekenissen van de woorden en ook tot de namen die daar voorkomen, hoewel door getallen evenals door namen in het Woord dingen worden aangeduid, zoals blijken kan uit hetgeen eerder over getallen is aangetoond in de nrs. 482, 487, 575, 647, 648, 755, 813, 1963, 1988, 2075, 2252.

Dit is de reden dat sommigen ook van menig zijn, dat door de duizend jaren in, (Openbaring 20:1-7) duizend jaren of duizend tijden worden aangeduid, omdat, zoals gezegd, de profetische dingen daar in historische vorm zijn beschreven, terwijl er door duizend jaren niets anders wordt aangeduid dan een onbepaalde veelheid en ook elders een oneindigheid van tijd of de eeuwigheid.

2576. Dat de woorden ‘zie, het zij u een bedekking van de ogen, allen, die met u zijn’ betekenen, dat de redelijke waarheden zijn als een bedekking of bekleding van de geestelijke waarheden, blijkt uit de betekenis van de bedekking, waarover direct hierna; en uit de betekenis van de ogen, namelijk de verstandelijke dingen, zoals uit zeer veel plaatsen in het Woord duidelijk blijkt; en verder uit de betekenis van zien, namelijk verstaan, nrs. 2150, 2325.

Eenieder kan zien dat in elke bijzonderheid van dit vers verborgenheden liggen die niet uit kunnen komen dan alleen door een zekere innerlijke zin; zo bijvoorbeeld, dat hij duizend zilverlingen gaf en dat dit gezegd wordt, gegeven te zijn niet aan haar echtgenoot maar aan haar broeder en dat dit een bedekking was van de ogen, zowel voor haar als ook voor allen die met haar zijn en verder met allen en dat zij zo dus bevrijd was.

Weliswaar zouden vele historische veronderstellingen uit de zin van de letter kunnen worden afgeleid, maar deze hebben alle niets geestelijks in zich, nog minder iets Goddelijks, terwijl toch het Woord van dien aard is.

Dat de redelijke waarheden zijn als een bedekking of bekleding van de geestelijke waarheden, daarmee is het als volgt gesteld: het zijn de binnenste dingen van de mens, die tot zijn ziel behoren, maar het zijn de uiterlijke dingen die tot zijn lichaam behoren.

De binnenste dingen van de mens zijn goedheden en waarheden, waaruit zijn ziel het leven heeft, want anders zou de ziel geen ziel zijn; de uiterlijke dingen ontlene daaraan hun leven en zijn alle als een lichaam, of wat hetzelfde is, zijn als een bedekking of bekleding; dit kan vooral blijken uit de dingen die in het andere leven verschijnen, zoals uit de engelen wanneer zij zich zichtbaar vertonen; hun innerlijke dingen stralen vanuit hun gelaat, hun uiterlijke dingen worden uitgebeeld zowel in hun lichaam als in hun gewaad, dermate, dat eenieder daar uit de gewaden alleen kan weten, van welke aard zij zijn, want het zijn werkelijke substanties en dus essenties gehuld in vorm.

Zo is het eveneens gesteld met de engelen die in het Woord gezien en naar het gelaat en de kleding beschreven werden, zoals die, welke gezien werden in het graf van de Heer, (Mattheüs 28:3; Markus 16:6) en met de vierentwintig ouderlingen rondom de troon, (Openbaring 4:4) en met anderen; en ook niet met de engelen alleen, maar eveneens met alle overige dingen, hoewel onbezielde, die in het Woord vermeld worden; de uiterlijke dingen ervan zijn een bedekking of een bekleding, zoals het geval was met de ark des verbonds en met de tent die er omheen stond.

De ark, die het binnenste was, beeldde daarin de Heer Zelf uit, want daarin lag het getuigenis, maar de tent daaromheen beeldde het rijk van de Heer uit; de bedekking of de gordijnen en overdekkingen beeldden alle tot in bijzonderheden de uiterlijke hemelse en geestelijke dingen in Zijn rijk uit, namelijk in de drie hemelen; wat hieruit kan blijken, dat de vorm van de tent aan Mozes getoond werd op de berg Sinai, (Exodus 25:9; 26:30).

Daaraan ontleende de tent haar heiligheid, maar niet aan het goud, het zilver, de beelden, die daarin waren.

Daar hier nu gehandeld wordt over de redelijke waarheden, namelijk als een bedekking of bekleding van de geestelijke waarheden en bij Mozes de tent beschreven wordt ten aanzien van haar bedekking of overdekkingen en ook ten aanzien van de gordijnen die voor de ingang hingen, mag ter verduidelijking worden uitgelegd, wat daar in het bijzonder door de gordijnen werd aangeduid; wat echter door de overdekkingen rondom werd aangeduid, zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer elders worden gezegd.

De gordijnen van de tent waren drieërlei: het eerste dat scheiding maakte tussen het Heilige en het Heilige der Heiligen; het tweede, dat genoemd werd het deksel voor de deur van de tent; het derde, dat het deksel was voor de poort van de voorhof.

Ten aanzien van het gordijn zelf, dat het eerste was, vóór de ark, het volgende bij Mozes: *‘Gij zult een voorhang maken van hyacint en purper en dubbel gedoopt scharlaken en fijn getweerd linnen, een werk des denkers, gij zult die maken met cherubim; en gij zult hem hangen aan vier pilaren van sittimhout, met goud overtogen en hun haken zullen van goud zijn; op vier zilveren voeten en gij zult de voorhang onder de haakjes hangen; en gij zult de ark der getuigenis aldaar binnen de voorhang brengen en de voorhang zal ulieden een scheiding maken tussen het heilige en het heilige der heiligen’*, (Exodus 26:31-34; 36:35,36)

Deze voorhang beeldde de naastgelegen en binnenste schijnbaarheden van het redelijk goede en ware uit, waarin de engelen van de derde hemel zijn, en welke schijnbaarheden beschreven worden door hyacint, purper, dubbel gedoopt scharlaken en fijn getweerd linnen, waarin de rode kleur de goedheden van de liefde uitbeeldde en de witte kleur haar waarheden; evenzo ook het goud en zilver, waarmee de pilaren werden overtogen en waaruit de haken en voeten bestonden.

Dat de kleuren uitbeeldend zijn, zie men in de nrs. 1042, 1043, 1053, 1624; dat goud het goede van de liefde is, nrs. 113, 1551, 1552; en zilver het ware, nrs. 1551, 2048.

Hieruit kan blijken wat het betekent, dat het voorhangsel van de tempel vaneen gescheurd werd, (Mattheüs 27:51; Markus 15:38; Lukas 23:45) namelijk dat de Heer in het Goddelijke zelf binnenging, nadat alle schijnbaarheden vaneengescheurd waren, en dat Hij tevens de toegang opende tot het Goddelijke Zelf, door Zijn Goddelijk gemaakt Menselijke.

Ten aanzien van het tweede gordijn die dienst deed als deksel [scherm] van de tentdeur, het volgende bij Mozes: *‘Gij zult een deksel maken aan de deur van de tent, van hyacint en purper en dubbel gedoopt scharlaken en fijn getweerd linnen, het werk des borduurders; en gij zult tot het deksel vijf pilaren van sittimhout maken en die met goud overtrekken; hun haken zullen van goud zijn; en gij zult hun vijf koperen voeten gieten’*, (Exodus 26:36,37; 36:37,38).

Door de deksel werden de schijnbaarheden van het goede en ware uitgebeeld, die lager of meer uiterlijk waren dan de eerste, of de middelste van het redelijke, waarin de engelen van de tweede hemel zijn; welke schijnbaarheden bijna op dezelfde wijze beschreven zijn, evenwel met dit verschil, dat er voor de deksel vijf pilaren en vijf voeten waren, door welk getal het betrekkelijk weinige wordt aangeduid, want deze schijnbaarheden hangen niet zozeer samen, of zijn niet zo hemels als de schijnbaarheden van de binnenste of van de derde hemel; ten aanzien van het getal vijf, dat het weinig betekent, zie men de nrs. 649, 1686. Daar deze schijnbaarheden op de natuurlijke dingen waren gericht, werd bevolen, dat de voeten uit koper gegoten zouden worden, want door koper werd het natuurlijk goede uitgebeeld en aangeduid, nrs. 425, 1551.

Over het derde gordijn of het deksel voor de poort van de voorhof het volgende bij Mozes: *‘Voor de poort des voorhofs zal een deksel zijn van twintig ellen, uit hyacint en purper en dubbel gedoopt scharlaken en gijn getweerd linnen, het werk des borduurders; hun pilaren vier, derzelver voeten vier; al de pilaren des voorhofs zullen rondom met zilveren banden bezet zijn, hun haken van zilver, maar hun voeten van koper’*, (Exodus 27:16,17; 38:18,19).

Door de deksel werden de nog lagere of nog meer uiterlijke schijnbaarheden van het goede en ware uitgebeeld, welke de laagste van het redelijke zijn, waarin de engelen van de eerste hemel zijn.

Deze schijnbaarheden worden, daar die met de innerlijke dingen overeenstemmen, op eenzelfde wijze beschreven, evenwel met dit verschil, dat de pilaren niet met goud waren overtrokken, maar met zilveren banden bezet en dat de haken van zilver waren, waarmee redelijke waarheden worden aangeduid, die hun oorsprong rechtstreeks aan wetenschappelijk dingen ontleen; en de voeten waren van koper, waarmee de natuurlijke goedheden worden aangeduid.

Hieruit kan duidelijk blijken dat daar dus niets was, dat niet een uitbeelding was van de hemelse en geestelijke dingen van het rijk van de Heer, of dat niet geheel naar het toonbeeld van de hemelse en geestelijke dingen in de drie hemelen gemaakt was; en ook dat de bedekkingen of deksels die dingen betekenden, die als een lichaam of bekleding rondom of buiten het binnenste zijn.

Dat verder bedekkingen, deksels, kleding of gewaden betrekkelijk lagere waarheden beteken, kan uit vele plaatsen in het Woord blijken, zoals bij Ezechiël: *'Fijn linnen met stiksel uit Egypte was uw uitbreidsel, hyacint en purper uit de eilanden van Elisha was uw deksel'*, (Ezechiël 27:7) waar gehandeld wordt over Tyrus, waardoor de innerlijke erkentissen van hemelse en geestelijke dingen worden aangeduid, dus zij die daarin zijn, nr. 1201; stiksel uit Egypte voor het wetenschappelijke; dat Egypte het wetenschappelijke is, nrs. 1164, 1165, 1186, 1462; hyacint en purper uit de eilanden van Elisha, dat het deksel was, voor de met de innerlijke eredienst overeenstemmende riten, nr. 1156.

Bij dezelfde: *'Alle vorsten der zee zullen afdalen van hun tronen en hun mantels van zich doen en hun gestikte klederen uittrekken; met sidderingen zullen zij bekleed worden, op de aarde zullen zij nederzitten'*, (Ezechiël 26:16) eveneens over Tyrus; mantels en gestikte klederen voor erkentissen uit wetenschappelijke dingen, dus voor lagere waarheden.

Bij dezelfde: *'Ik kleepte u met gestikt werk en Ik schoeide u met dassenvellen en omgordde u met fijn linnen en bedekte u met zijde; en Ik versierde u met sieraad en deed armingen aan uw handen en een keten aan uw hals. Gij hebt van uw klederen genomen en hebt u geplekte hoogten gemaakt en hebt daarop gehoereerd; gij hebt uw gestikte klederen genomen en hebt ze bedekt'*, (Ezechiël 16:10,11,16,18) ten aanzien van Jeruzalem, dat de geestelijke Kerk is, beschreven zoals zij oudtijds was en hoe later, toen zij ontaard was; haar lager geestelijke en leerstellige dingen zijn de gestikte klederen, fijn linnen en zijde.

Bij Jesaja: *'De Heer Jehovah Zebaoth zal van Jeruzalem wegnemen alle stok des broods, en de stok des waters; dan zal de man zijn broeder uit het huis van zijn vader aangrijpen: Gij hebt een kleed, wees ons ten overste.*

Hij zal in die dag opheffen, zeggende: Ik zal geen heelmeeester wezen en in mijn huis is geen brood en geen kleed, zet mij niet tot een overste van het volk.

De Heer zal de schedel van de dochters van Zion schurftig maken; ten zelve dage zal de Heer wegnemen het sieraad der kousenbanden en de netjes en de maantjes en de halsketens en de kleine ketentjes en de plaatjes en de hoofdkroningen en de armversierselen en de bindselen en de reukballetjes en de oorkettingen; de ringen en de neusversierselen, de wisselklederen en de mantels en de bovenklederen en de buidels, de spiegels en de fijn linnen deksels en de hulledoeken en de kappen', (Jesaja 3:1,6,7,17,24) Jeruzalem voor de geestelijke Kerk, Jehudah voor de hemelse Kerk; de stok des broods en de stok des waters, die weggenomen worden, voor het goede en het ware; het kleed dat de overste zou hebben, voor de waarheden die tot de leer behoren; de kledij en de verschillende sieraden van de dochters van Zion, die opgesomd worden, zijn alle en elk van de geslachten en soorten van het goede en ware, waarvan zij verstoken zouden worden.

Wanneer alle bijzonderheden die hier vermeld worden, niet iets bijzonders van de Kerk betekenden, zouden zij niet van het Woord zijn, dat in elk woord het Goddelijke bergt; deze

bijzonderheden hebben betrekking op de dochters van Zion en door hen worden de dingen van de Kerk aangeduid, zie nr. 2362.

Bij dezelfde: *‘Waak op, waak op, trek uw sterkte aan, Zion, trek de klederen van uw sierlijkheid aan, o Jeruzalem, stad der heiligheid, want in u zal voortaan geen met de voorhuid behepte noch onreine meer komen’*, (Jesaja 52:1,2) Zion voor de hemelse Kerk, Jeruzalem voor de geestelijke Kerk, klederen der sierlijkheid voor de heilige dingen van het geloof.

Bij dezelfde: *‘Hun webben zijn niet tot leed, en zij zullen zichzelf niet dekken met hun werken; hun werken zijn werken der ongerechtigheid’*, (Jesaja 59:6) webben voor verzonnen waarheden die niet tot kled zijn; het kled voor de uiterlijke waarheden van de leer en van de eredienst, waarom er gezegd wordt ‘en zij zullen zichzelf niet dekken met hun werken’.

Bij dezelfde: *‘Verblijdende zal ik mij verblijden in Jehovah, mijn ziel zal zich verheugen in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils.*

Hij heeft mij gedekt met de mantel der gerechtigheid’, (Jesaja 61:10) de klederen des heils voor de waarheden van het geloof, de mantel der gerechtigheid voor het goede van de naastenliefde.

Bij Johannes: *‘Gij hebt weinige namen ook te Sardis die hun klederen niet bevlekt hebben; en zij zullen met Mij in witte wandelen, overmits zij het waardig zijn; die overwint, die zal bekleed worden met witte klederen’*, (Openbaring 3:4,5).

Bij dezelfde: *‘Op de tronen zag ik de vierentwintig ouderlingen zittende, bekleed met witte klederen’*, (Openbaring 4:4) waar duidelijk blijkt, dat klederen niet klederen zijn, maar geestelijke dingen die tot het ware behoren; eveneens daar waar de Heer over de voleinding der eeuw zei, ‘dat zij niet weder terug zouden keren om hun klederen weg te nemen’, (Mattheüs 24:18; Markus 13:16) dat de klederen daar waarheden zijn, zie men in nr. 2454; en verder over degene, die niet gekleed was met een bruiloftskled, (Mattheüs 22:11,12) en ten aanzien van Johannes: *‘Wat zijt gij uitgegaan te zien? Een mens met glanzende klederen bekleed? Die glanzende klederen dragen, zijn in der koningen huizen’*, (Mattheüs 11:8; Lukas 7:25) hetgeen wil zeggen dat zij niet in de uiterlijke dingen van de leer en van de eredienst waren, maar in de innerlijke, waarom Hij er aan toevoegt: *‘Wat zijt gij uitgegaan te zien? Een profeet? Ja, Ik zeg u, ook veel meer dan een profeet’*, (Mattheüs 11:9) profeet voor de uiterlijke dingen van leer en eredienst.

Daar klederen waarheden van alle soorten betekenden, werd het bevolen dat de zonen Israëls, toen zij uit Egypte trokken, goud en zilver en klederen zouden lenen en op hun zonen leggen, (Exodus 3:22; 12:35,36) en verder dat klederen van velerlei soort of dooreen vermengd niet zouden worden aangetrokken, (Leviticus 19:19; Deuteronomium 22:11) en dat zij zich snoertjes zouden maken aan de hoeken van hun klederen en daarop een hyacinten draad zetten en wanneer zij het aanzagen, de geboden zouden gedenken en die doen, (Numeri 15:38-40). Oudtijds verscheurden zij ook hun klederen, zoals duidelijk blijkt bij, (Jozua 7:6; Richteren 11:35; 1 Samuël 4:12; 2 Samuël 1:2,11,12; 3:31; 13:30,31; 15:32; 1 Koningen 21:27; 2 Koningen 5:7,8; 6:30; 22:11,14,19; Jesaja 36:22; 37:1) hetgeen de ijver uitbeeldde voor de leer en het ware, die dus verscheurd waren; en verder de vernedering, namelijk, dat er niets bij hen was, wat door de tooi van de klederen wordt aangeduid.

Dat door deksels, bedekkingen, beklodingsen of klederen dergelijke dingen worden aangeduid, blijkt ook duidelijk uit de profetie van Jakob, destijds met de naam Israël: *‘Hij zal zijn veulen aan de wijnstok binden en de zoon van zijn ezelin aan de edele wijnstok; hij zal zijn kled wassen in de wijn en Zijn mantel in druivenbloed’*, (Genesis 49:11).

Wat deze woorden betekenen kan niemand weten, tenzij uit de innerlijke zin, namelijk wat wijnstok, wat edele wijnstok, veulen, zoon van de ezelin, wijn, druivenbloed, kled en mantel; dat het betrekking heeft op de Heer, hier Schiloh genoemd, is duidelijk; hier wordt gehandeld over Jehudah, door wie het Goddelijk hemelse van de Heer wordt uitgebeeld; door het kled

dat Hij in wijn zou wassen en door de mantel die Hij in druivenbloed zou wassen, wordt Zijn redelijke en natuurlijke aangeduid, dat Hij Goddelijk zou maken.

Bij Jesaja: *‘Wie is deze, die uit Edom komt, met besprenkelde klederen uit Bozra; deze die eerwaardig is in Zijn gewaad, voorttrekkend in de menigte van Zijn sterkte; waarom zijt gij rood aan Uw gewaad en Uw klederen als van een die in de wijnpers treedt; Ik heb de pers alleen getreden en er was niemand van de volken met mij; hun overwinning is gesprengd op Mijn klederen en al Mijn gewaad heb Ik bezoedeld’*, (Jesaja 63:1-3) waar de klederen en het gewaad eveneens staan voor het Menselijke van de Heer, dat Hij door worstelingen van de verzoeken en door overwinningen uit eigen macht Goddelijk maakte, waarom er gezegd wordt *‘Ik heb de pers alleen getreden en er was niemand van de volken met Mij’*.

Dat Izaäk rook de reuk van de klederen van Ezau en hem dus zegende, (Genesis 27:27) sluit iets dergelijks in.

Het heilige zelf van het Goddelijk Menselijke van de Heer was eveneens een kleed, dat verscheen als het licht en als stralend wit, toen Hij van gedaante veranderde, waarover het volgende bij Mattheüs: *‘Toen Jezus van gedaante veranderde, blonk Zijn aangezicht gelijk de zon en Zijn klederen werden gelijk het licht’*, (Mattheüs 17:2) en bij Lukas: *‘Toen Jezus bad, werd de gedaante van Zijn aangezicht veranderd en Zijn kleding stralend wit’*, (Lukas 9:29) en bij Markus: *‘Toen Jezus van gedaante werd veranderd, werden Zijn klederen blinkend, zeer wit als sneeuw, hoedanig geen voller op aarde wit kan maken’*, (Markus 9:3).

De klederen der heiligheid, waarmee Aharon bekleed was, wanneer hij inging binnen de voorhang en die van linnen waren, betekenden iets dergelijks, (Leviticus 16:2,4) evenzo de klederen der heiligheid die tot heerlijkheid en sieraad waren en de ambtsklederen, waarover in, (Exodus 28:2 tot het einde; 39:1 tot het einde) hierin was hoegenaamd niets, dat niet iets uitbeelde.

2577. Dat de woorden ‘en met allen’ betekenen dat evenzo ook de waarheden zijn die daaruit voortvloeien, namelijk de wetenschappelijke en de zinnelijke, blijkt uit hetgeen eerder gezegd is en uit het verband zelf, want er wordt vlak daarvoor gezegd ‘zie, het zij u een bedekking van de ogen, allen die met u zijn’; waardoor de redelijke waarheden worden aangeduid, die als een bedekking van de geestelijke waarheden zijn, en nu wordt opnieuw gezegd ‘met allen’, waardoor dus de nog lagere waarheden worden aangeduid, die uit de redelijke voortkomen en deze zijn geen andere dan die, welke wetenschappelijke waarheden en zinnelijke waarheden worden genoemd.

Dat de wetenschappelijke en zinnelijke waarheden uit de redelijke voortkomen, blijkt uit de orde van de invloeiing: de innerlijke dingen vloeien in de uiterlijke dingen, of wat hetzelfde is, de hogere in de lagere, maar niet omgekeerd.

Het lijkt weliswaar anders, namelijk dat de mens door zinnelijke en wetenschappelijke dingen redelijk wordt, maar dat is een begoocheling.

Het goede vloeit voortdurend van de Heer in door het redelijk vermogen van de mens en het gaat de wetenschappelijke dingen tegemoet en neemt die bij zich op en voor zoveel hij die bij zich kan opnemen en ze op behoorlijke wijze in orde stellen, wordt de mens redelijk.

Het is hiermee evenzo gesteld als met het goede en de waarheden die van het geloof genoemd worden; van de Heer vloeit het goede in de waarheden en hij neemt die bij zich op en voor zoveel hij die bij zich kan opnemen, wordt de mens geestelijk, hoewel het schijnt, alsof de waarheden die van het geloof genoemd worden, invloeiën en de mens geestelijk maken.

Deze schijnbaarheid is ook de oorzaak dat het ware van het geloof heden ten dage zozeer vereerd wordt en er over het goede, dat van de naastenliefde is, niet gedacht wordt.

2578. Dat de woorden ‘zij was bevrijd’ betekenen, dat er dus geen schuld en geen schade was, blijkt uit al wat voorafgaat, waarvan dit het besluit is.

2579. *vers 17. En Abraham bad tot God en God genas Abimelech en zijn echtgenote en zijn dienstmaagden; en zij baarden.*

En Abraham bad tot God, betekent openbaring; en God genas Abimelech, betekent de ongereptheid van de leer ten aanzien van het goede; en zijn echtgenote, betekent ten aanzien van het ware; en zijn dienstmaagden, betekent ten aanzien van de aandoeningen van de leerstellige dingen; en zij baarden, betekent vruchtbaarheid.

2580. Dat ‘Abraham bad tot God’ een openbaring betekent, blijkt uit de betekenis van bidden, wanneer het van de Heer gezegd wordt, namelijk geopenbaard worden, waarover in nr. 2535; en uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer, waarover herhaaldelijk eerder.

In de zin van de letter zijn er twee personen, namelijk een die bidt en een ander tot wie gebeden wordt, want er wordt gezegd, dat Abraham tot God bad; maar in de innerlijke zin zijn er niet twee, maar één, want het was God of Jehovah in Hem, die openbaarde, want Hij was van Jehovah ontvangen; maar voor zoveel Hij het moederlijk menselijke had, was Hij een ander.

Hoe het hiermee gesteld is, kan bezwaarlijk zo in de voorstellingen vallen, dat het tot het begrip doordringt; wel in de voorstellingen van de engelen, die zich in het licht van de hemel vertonen, maar niet zozeer in de menselijke, die niets gewaarworden of zij moeten verlicht worden door dingen die tot het licht van de wereld behoren; nog minder in de voorstellingen van hen, voor wie al wat tot het licht van de hemel behoort, dikke duisternis is, zodat het niets is.

2581. Dat de woorden ‘en God genas Abimelech’ de ongereptheid van de leer ten aanzien van het goede betekenen, blijkt uit de betekenis van genezen, namelijk ongedeedd maken; en uit de uitbeelding van Abimelech, namelijk de op de redelijke dingen gerichte leer van het geloof, nr. 2510.

Dat het ten aanzien van het goede is, blijkt duidelijk hieruit, dat ook zijn echtgenote genezen wordt genoemd, waarmee de ongereptheid van de leer ten aanzien van het ware wordt aangeduid; want wanneer in het Woord de echtgenoot ‘echtgenoot’ wordt genoemd, en ook wanneer hij met name wordt genoemd, betekent hij het goede en zijn echtgenote het ware; wanneer de echtgenoot echter ‘man’ wordt genoemd, betekent hij het ware en zijn echtgenote het goede; waarover eveneens in de nrs. 915, 1468, 2517.

2582. Dat ‘en zijn echtgenote’ betekent ten aanzien van het ware, blijkt uit de betekenis van de echtgenote, namelijk het ware, waarover hiervoor, nr. 2581.

2583. Dat ‘en zijn dienstmaagden’ betekent, ten aanzien van de aandoeningen van de daaruit voortvloeiende leerstellingen, blijkt uit de betekenis van de dienstmaagden, namelijk de aandoeningen van redelijke en wetenschappelijke dingen, waarover in de nrs. 1895, 2567, hier van leerstellige dingen, daar zij betrekking hebben op de leer van het geloof, want zij behoorden tot Abimelech, door wie de leer van het geloof wordt aangeduid, nrs. 2509, 2510; want alle betekenissen richten zich naar de dingen waarover wordt gehandeld.

2584. Dat de woorden ‘en zij baarden’ de vruchtbaarheid betekenen, blijkt uit de betekenis van baren en baring.

In de innerlijke zin van het Woord zijn het alleen geestelijke en hemelse dingen die worden aangeduid; vandaar worden, overal waar melding wordt gemaakt van ontvangenis of ontvangen, baring of baren, geboorte of geboren worden, van verwekking of verwekken en verder ook van hen die verwekken zoals vader en moeder en van hen die verwekt worden, zoals zonen en dochters, al deze dingen uitsluitend in geestelijke zin bedoeld, want het Woord is in zichzelf geestelijk en hemels.

Zo ook hier baren, waardoor de vruchtbaarheid wordt aangeduid ten aanzien van de dingen die tot de leer behoren.

Dat onder baring in het Woord geen andere baring wordt verstaan, kan uit de volgende plaatsen blijken; bij Samuël: *‘Die verzadigd waren, hebben zich verhuurd om brood en die hongerig waren, hebben opgehouden, totdat de onvruchtbare zeven heeft gebaard en die vele kinderen had, krachteloos is geworden.*

‘Jehovah doodt en maakt levend’ Hij doet ter helle nederdalen en Hij doet opkomen’, (1 Samuël 2:5,6).

Bij Jeremia: *‘Zij, die zeven baarde, is zwak geworden, zij heeft haar ziel uitgeblazen; haar zoon is ondergegaan als het nog dag was’, (Jeremia 15:9).*

Bij Jesaja: *‘Zing, gij onvruchtbare, die niet gebaard hebt; breekt uit in gezang en jubel, die geen barensnood gehad hebt, want de zonen der verlatene zijn meer dan de zonen van de getrouwde, zegt Jehovah’, (Jesaja 54:1).*

Bij David: *‘De stem van Jehovah doet de hinden in barensnood verkeren en ontbloot de wouden en in Zijn tempel zegt eenieder heerlijkheid’, (Psalm 29:9).*

Bij Jesaja: *‘Word schaamrood, o Zidon, want de zee heeft gesproken, de vesting der zee, zeggende: Ik heb geen barensnood gehad, ik heb niet gebaard en ik heb ook geen jongelingen groot gemaakt en geen meisjes doen opgroeien, gelijk als geweest is de tijding van Egypte, zullen zij in barensnood zijn, al naar de tijding van Tyrus’, (Jesaja 23:4,5).*

Bij dezelfde: *‘Eer zij barensnood had, heeft zij gebaard en eer haar smart overkwam, was zij van een knechtje verlost; wie heeft zoiets gehoord, wie heeft dergelijks gezien; zou een land barensnood hebben in een dag en zal Ik niet doen baren, zei Jehovah; zal ik niet doen baren en toesluiten, zei uw God’, (Jesaja 66:7-9).*

Bij Jeremia: *‘Vraagt, Ik bid u en ziet of een manspersoon baart; waarom heb Ik gezien elke man met zijn handen op zijn lenden, als van een barende’, (Jeremia 30:6); bij Ezechiël: ‘Ik zal een vuur leggen in Egypte, en in barensnood zijnde zal Sin barensnood hebben en No zal zijn’ (Ezechiël 30:16).*

Bij Hosea: *‘Efraïm, hunlieder heerlijkheid zal wegvliegen als een vogel; van de geboorte af en van de baarmoeder en van de ontvangenis af’, (Hosea 9:11).*

Bij dezelfde: *‘Smarten van een in barensnood verkerende overkwamen Efraïm; hij is een onwijze zoon, want hij zal op de tijd niet staan in de breking der moeder der zonen’, (Hosea 13:13).*

Bij Johannes: *‘Een vrouw met de zon omgeven en de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren; en zij was zwanger en riep, barensnood hebbende en zijnde in pijn om te baren; de draak stond voor de vrouw die baren zou, opdat hij haar zoon zou verslinden, wanneer zij hem zou gebaard hebben; en zij baarde een mannelijke zoon, die alle natiën zou hoeden met een ijzeren roede, maar de knaap werd weggerukt tot God en Zijn troon’, (Openbaring 12:1,2,4,5).*

Uit al deze plaatsen kan eenieder zien, dat geen andere ontvangenschappen en baringen worden aangeduid, dan die welke van de Kerk zijn.

Eveneens uit wat hier van Abimelech gezegd wordt, namelijk, dat God Abimelech genas, zijn echtgenote en zijn dienstmaagden, en zij baarden; en dat toesluitende Jehovah had toegesloten alle baarmoeder van het huis van Abimelech, om het woord van Sarah, Abrahams echtgenote; wat door deze dingen in de innerlijke zin wordt aangeduid, kan uit de verklaring ervan blijken, namelijk van welke aard de leer van het geloof is, wanneer zij beschouwd wordt vanuit de Goddelijke waarheden, en van welke aard, wanneer zij beschouwd wordt vanuit het redelijke; en wel, dat wanneer zij van de Goddelijke waarheden, dat wil zeggen, vanuit het Woord beschouwd wordt, alle dingen tot in bijzonderheden, zowel de redelijke als de wetenschappelijke, bevestigen.

Anders is het gesteld, wanneer zij beschouwd wordt vanuit menselijke dingen, dat wil zeggen vanuit de rede en de wetenschap, namelijk dat dan niets goeds en niets waars ontvangen

wordt; want haar beschouwen vanuit het Woord, is vanuit de Heer, maar haar beschouwen vanuit de rede en de wetenschap, is vanuit de mens; uit het eerste komt alle inzicht en wijsheid voort, uit het laatste alle waanzin en verdwazing.

2585. *vers 18. Want toesluitende had Jehovah daarom alle baarmoeder van het huis van Abimelech toegesloten, ter oorzaak van het Woord van Sarah, Abrahams echtgenote.*

Want toesluitende had Jehovah daarom alle baarmoeder van het huis van Abimelech toegesloten, betekent de onvruchtbaarheid van de leer; ter oorzaak van het Woord van Sarah, betekent door het redelijke, zo het zich verbonden had; Abrahams echtgenote, betekent opdat het geestelijk ware met het hemels goede verbonden zou worden.

2586. Dat de woorden ‘Want toesluitende had Jehovah daarom alle baarmoeder van het huis van Abimelech toegesloten’ de onvruchtbaarheid betekenen, namelijk van de leer, blijkt uit de betekenis van toesluitende de baarmoeder toesluiten, namelijk de ontvangenis zelf beletten; en uit de betekenis van het huis van Abimelech, namelijk het goede van de leer van het geloof; hieruit blijkt duidelijk dat de onvruchtbaarheid wordt aangeduid.

Dat eerder in dit hoofdstuk werd gezegd God, hier echter voor het eerst Jehovah, komt omdat God gezegd wordt waar over het ware wordt gehandeld, maar Jehovah waar over het goede wordt gehandeld.

Alle ontvangenis van de leer is uit het goede als vader, maar de geboorte door het ware als moeder, zoals herhaaldelijk eerder werd gezegd.

Hier wordt gehandeld over de ontvangenis en aangezien deze uit het goede is, wordt Jehovah vermeld; eerder was echter sprake van de baring en daar deze door het ware plaatsvindt, wordt gezegd God, zoals in het voorgaande vers: ‘God genas Abimelech, zijn echtgenote en zijn dienstmaagden, en zij baarden’, evenzo ook elders in het Woord, waar gehandeld wordt over de ontvangenis, zoals bij Jesaja: ‘*Jehovah heeft mij geroepen van de baarmoeder af; Jehovah, mijn Formeerder van de baarmoeder af, zei: dan zal ik waardevol zijn voor Jehovah; en mijn God zal mijn sterkte zijn*’, (Jesaja 49:1,5) sterkte heeft betrekking op het ware en daarom wordt er gezegd God.

Bij dezelfde: ‘*Zo zegt Jehovah, uw Maker en uw Formeerder van de baarmoeder af*’, (Jesaja 44:2,24) en elders.

Daarom wordt er ook gezegd ‘huis van Abimelech’ waardoor het goede van de leer van het geloof wordt aangeduid; dat het huis het goede is, zie men in de nrs. 2048, 2223, 2234; en dat Abimelech de leer van het geloof is, nrs. 2509, 2510.

Dat er een Goddelijke verborgenheid in gelegen is, dat zij baarden en dat de baarmoeders van het huis van Abimelech toegesloten waren vanwege Sarah, blijkt duidelijk, en deze verborgenheid kan niet dan door de innerlijke zin ontsloten worden.

2587. Dat de woorden ‘ter oorzaak van het Woord van Sarah’ betekenen door het redelijke, zo het zich verbonden had, blijkt uit de uitbeelding van Sarah als zuster, namelijk het redelijke ware, waarover in nr. 2508.

‘Het woord van Sarah’ betekent al het tussenliggende, namelijk dat zij zuster werd genoemd, dat Abimelech haar wegnam, maar dat hij niet tot haar genaderd was; wat deze dingen verder betekenen, zal direct hierna worden gezegd.

2588. Dat de woorden ‘Abrahams echtgenote’ betekenen opdat het geestelijk ware met het hemels goede verbonden zou worden, blijkt uit de uitbeelding van Sarah als echtgenote, namelijk het aan het hemels goede verbonden geestelijk ware, waarover de nrs. 1468, 1901, 2063, 2065, 2172, 2173, 2198, 2507; en uit de uitbeelding van Abraham, namelijk het aan het geestelijk ware verbonden hemelse goede, waarover in de nrs. 2011, 2172, 2198, 2501.

Of men zegt het geestelijk ware en het hemels goede, dan wel de Heer, is een en hetzelfde en het huwelijk zelf van het ware en het goede en van het goede en het ware.

Hoe het hiermee is gesteld kan weliswaar uit de uitleg blijken, maar daar deze dingen tot diegene behoren die heden ten dage duister zijn, mag het zoveel als mogelijk worden toegelicht.

Hier wordt gehandeld over de leer van het geloof, waarover de Heer in de knapenjaren overdacht, namelijk of het geoorloofd was deze binnen te treden door middel van redelijke dingen en er zich dus zo voorstellingen over te vormen.

Dat Hij dit overdacht, kwam voort uit Zijn bezorgde liefde voor het menselijk geslacht, dat van dien aard is, dat het wat het niet op redelijke wijze vat, niet gelooft.

Maar Hij werd uit het Goddelijke gewaar, dat zoiets niet mocht plaatsvinden en daarom openbaarde Hij de leer aan Zichzelf vanuit het Goddelijke en vandaar toen ook alle dingen in het heelal, die ondergeschikt zijn, namelijk alle dingen, die tot de redelijke en tot de natuurlijke dingen behoren.

Hoe het met de leerstellige dingen van het geloof bij de mensen gesteld is, werd eerder in nr. 2568 gezegd, namelijk dat er twee beginselen zijn, van waaruit zij denken: een ontkennend en een bevestigend; en dat diegenen vanuit het ontkennend beginsel denken die niets geloven, wanneer zij niet door redelijke en wetenschappelijke, ja zelfs door zinnelijke dingen worden overtuigd; en dat diegenen vanuit het bevestigende beginsel denken, die geloven dat het waarheden zijn, omdat de Heer het in het Woord gezegd heeft, dus zij die geloof hebben in de Heer.

Met hen die in het ontkennende zijn daarover, dat het waar is wat in het Woord staat en in hun hart zeggen dat zij pas dan willen geloven, wanneer zij door redelijke en wetenschappelijke dingen worden overtuigd, is het zo gesteld, dat zij nooit geloven, zelfs ook niet als zij door de zinnelijke dingen zelf van het lichaam, zoals door het gezicht, door het gehoor en door de tastzin werden overtuigd, want altijd zouden zij er nieuwe redeneringen tegen tevoorschijn brengen en zo dus tenslotte alle geloof geheel en al uitblussen en tegelijkertijd het licht van het redelijke in duisternis verkeren, dus in valsheden.

Met hen echter die in het bevestigende zijn, dat wil zeggen, die geloven dat het waarheden zijn, omdat de Heer het zo gezegd heeft, is het als volgt gesteld, dat zij door redelijke en wetenschappelijke dingen, alsmede door zinnelijke voortdurend bevestigd worden en dat hun voorstellingen verlicht en versterkt worden, want de mens heeft het licht nergens anders vandaan dan door redelijke en wetenschappelijke dingen en eenieder doet dit ook zo.

Bij hen leeft zo dus de levende leer en van hen wordt gezegd dat zij ‘genezen worden en baren’, maar bij eerdergenoemden sterft de leer stervende en van hen wordt gezegd, dat ‘toesluitende de baarmoeder toegesloten wordt’.

Hieruit blijkt wat het zeggen wil in de leer van het geloof binnen te gaan door redelijke dingen, en wat uit de leer van het geloof binnen te gaan in redelijke dingen; maar dit wordt door voorbeelden verduidelijkt.

Het is uit de leer van het geloof, dat het eerste en voornaamste van de leer, is de liefde tot God en de liefde jegens de naaste.

Zij die daarover in het bevestigende zijn, kunnen naar believen in alle mogelijke redelijke en wetenschappelijke, ja zelfs zinnelijk dingen binnengaan, eenieder naar zijn begaafdheid, zijn wetenschap en zijn ervaring; ja zelfs hoe meer zij binnengaan, hoe meer zij bevestigd worden, want de gehele natuur is vol van bevestiging.

Maar zij die dit eerste en voornaamste van de leer loochenen en eerst door wetenschappelijke en redelijke dingen overtuigd willen worden dat het zo is, laten zich, omdat zij in hun hart ontkennen, nooit overtuigen en houden voortdurend stand ten behoeve van een ander beginsel dat zij voor wezenlijk houden en tenslotte verblinden deze mensen zich door bevestigingen van hun beginsel dermate, dat zij zelfs niet eens kunnen weten, wat de liefde tot de Heer en wat de liefde jegens de naaste is.

En daar zij zich bevestigen in tegenovergestelde dingen, bevestigen zij zich tenslotte ook hierin, dat er geen andere liefde kan bestaan, waarin bekoring gelegen is, dan de eigen- en wereldliefde en dit in zo'n mate, dat zij, zo al niet met de leer dan toch met het leven de helse liefde omhelzen in plaats van de hemelse liefde.

Met hen echter die niet in het ontkennende zijn en ook niet in het bevestigende, maar in twijfel verkeren voordat zij ontkennen of bevestigen, is het als volgt gesteld, zoals eerder in nr. 2568 werd gezegd, namelijk dat zij die tot een leven van het boze overhellen, in de ontkenning vallen, maar dat zij die tot een leven van het goede overhellen, tot bevestiging worden gebracht.

Een ander voorbeeld: onder de allereerste dingen van de leer van het geloof behoort dit, dat al het goede van de Heer komt en al het boze van de mens of van hemzelf.

Zij die in het bevestigende zijn, dat dit zo is, kunnen zich bevestigen door vele dingen, redelijke en wetenschappelijke, zo bijvoorbeeld dat nooit enig goeds kan invloeden dan alleen vanuit het goede, dat wil zeggen, van de fontein van het goede, dus van de Heer; en dat het beginsel van het goede geen andere oorsprong kan hebben, wat zij aan zichzelf duidelijk maken door alle dingen die in henzelf, in anderen, in de gemeenschap, ja zelfs in het geschapen heelal waarlijk goed zijn.

Maar zij, die in de ontkenning zijn, bevestigen zich in tegenovergestelde dingen, door alles wat ze maar denken, dermate tot zij tenslotte niet weten wat goed is en er onder elkaar over redetwisten wat het hoogste is, terwijl zij in het geheel niet weten, dat het het hemelse en geestelijk goede is dat aan de Heer ontspringt, waardoor al het goede dat lager is levend wordt gemaakt en dat de bekoring daarvan werkelijk bekoring is; sommigen zijn ook van mening, dat wanneer het goede niet van henzelf komt, het nergens anders vandaan kan komen.

Nog een ander voorbeeld: zij die in de liefde tot de Heer en in de liefde jegens de naaste zijn, kunnen de waarheden van de leer ontvangen en geloof in het Woord hebben, niet echter degenen die in een leven van eigen- en wereldliefde zijn, of wat hetzelfde is, dat zij die in het goede zijn, kunnen geloven, niet echter zij die in het boze zijn.

Zij die in het bevestigende zijn, kunnen dit door talloze dingen op redelijke en wetenschappelijke wijze bevestigen; op redelijke wijze hierin dat het ware en goede samenstemmen, niet echter het ware en het boze, en dit daarom, omdat al het valse in het boze is en het evenzo uit het boze voortkomt, en dat, wanneer sommigen toch waarheden hebben hebben, het op de lippen is en niet in het hart; op wetenschappelijke wijze kunnen zij door vele dingen bevestigen dat de waarheden de boosheden ontvluchten en dat de boosheden de waarheden uitspugen.

Zij die echter in de ontkenning zijn, bevestigen zichzelf hierin dat eenieder, onverschillig van welke aard, hoewel hij in voortdurende haat, wraakzucht en sluwheid leeft, evengoed als anderen kan geloven en dit zolang totdat zij het goede van het leven geheel en al uit de leer verwerpen en is dit eenmaal verworpen, geloven zij hoegenaamd niets meer.

Om het nog duidelijker te stellen hoe het hiermee staat, het volgende voorbeeld: zij die in het bevestigende zijn, dat het Woord zo geschreven werd dat het een innerlijke zin heeft, die niet in de letter verschijnt, kunnen zich in vele dingen, ook door redelijke dingen, bevestigen, zo bijvoorbeeld, dat de mens door het Woord verbinding heeft met de hemel; dat er overeenstemmingen bestaan van natuurlijke met geestelijke dingen en dat deze niet zozeer voor de dag treden; dat de voorstellingen van het meer innerlijke denken geheel anders zijn dan de stoffelijke gedachten die in de woorden van de taal vallen; dat de mens terwijl hij in de wereld is, ook in de hemel kan zijn – omdat hij voor beide levens geboren is – door middel van het Woord dat voor beide bestemd is; dat bij sommigen een zeker Goddelijk licht invloeit in de verstandelijke dingen en in de aandoeningen, wanneer het Woord gelezen wordt; dat het noodzakelijk is, dat er iets geschreven werd dat neerdaalde uit de hemel, en dat zo het Woord dus in zijn oorsprong niet zo kan zijn als het in de letter is; en dat het niet heilig kan zijn dan alleen door een zekere heiligheid die daar binnenin gelegen is.

Ook kan hij zich door wetenschappelijke dingen bevestigen, zoals bijvoorbeeld dat de mensen in vroeger tijden in dingen van uitbeeldende aard waren en dat de geschriften van de Oude Kerk van dien aard waren, en ook dat daaruit ook de geschriften van vele onder de natïen voortkwamen en dat vandaar deze stijl in de Kerken als heilig werd vereerd en bij de natïen als geleerd, in verband hiermee kunnen ook boeken van vele schrijvers vermeld worden. Wanneer zij die in ontkenning zijn, deze dingen niet loochenen, geloven zij ze toch niet en zij overreden zichzelf, dat het Woord zo is als het in de letter is, weliswaar werelds schijnend, maar toch geestelijk – waar echter het geestelijke verborgen is, bekommeren zij zich niet om, maar om velerlei redenen willen ze het zo – en dit kunnen zij door vele dingen bevestigen. Om het ook voor het begrip van de eenvoudigen zichtbaar te maken, kan ook het wetenschappelijke tot voorbeeld dienen: zij die in het bevestigende zijn, dat het gezicht niet tot het oog maar tot de geest behoort, die de dingen die in de wereld zijn ziet door het oog als door een orgaan van zijn lichaam, kunnen zich bevestigen door vele dingen, zoals bijvoorbeeld het horen van gesproken dingen, daarin dat zij teruggebracht worden tot een zeker innerlijk gezicht, waarin die woorden worden veranderd, wat niet zou kunnen plaatsvinden, wanneer er geen innerlijk gezicht was; en verder ook, dat al wat gedacht wordt, gezien wordt met een innerlijk gezicht, door sommigen helderder en door anderen duisterder en verder dat de dingen van de verbeelding zichzelf vertonen niet ongelijk aan de zichtbare dingen; en eveneens dat wanneer het de geest niet was, die in het lichaam is, die datgene zag wat het oog als orgaan opneemt, de geest in het andere leven niets zou kunnen zien, terwijl het toch niet anders kan zijn, of hij zal daar ontelbare en verbazingwekkende dingen zien die het oog van het lichaam nooit kan zien.

Bovendien kan men nadenken over dromen, vooral over die van de profeten, waarin eveneens vele dingen werden gezien en deze dingen niet door de ogen; en tenslotte kan men, wanneer men met filosofie op de hoogte is, zich hierin bevestigen dat de uiterlijke dingen niet in de innerlijke kunnen treden, evenmin als samengestelde dingen in enkelvoudige, dus dat de dingen van het lichaam niet in de dingen van de geest kunnen binnengaan, maar wel omgekeerd; behalve nog tal van andere dingen meer, totdat men tenslotte overtuigd is, dat de geest gezicht heeft en niet het oog, dan alleen door de geest.

Zij die echter in de ontkenning zijn, noemen al deze dingen òf natuurlijke dingen of fantasieën; en wanneer hun gezegd wordt, dat de geest een veel volmaakter gezicht bezit en geniet dan de mens in het lichaam, lachen zij daarom en rekenen het onder de fabeltjes en zijn van mening dat, eenmaal van het gezicht van de ogen verstoken, zij in duisternis zouden leven, terwijl dit toch geheel en al het tegenovergestelde is, namelijk dat zij dan in het licht zijn.

Uit deze voorbeelden blijkt duidelijk, wat het wil zeggen door waarheden in de redelijke en wetenschappelijke dingen binnen te gaan, namelijk dat het eerste volgens de orde is, maar het laatste tegen de orde in; en dat wanneer het volgens de orde gebeurt, de mens verlicht wordt, maar wanneer het tegen de orde in plaatsvindt, de mens wordt verblind.

Hieruit blijkt van hoe groot belang het is, dat men de waarheden weet en gelooft, want door de waarheden wordt de mens verlicht, maar door de valsheden wordt hij verblind.

Door de waarheden opent zich aan het redelijke een ontzaglijke en bijna onbegrensd gebied, maar door de valsheden vergelijkenderwijs bijna in het helemaal niets, ook al lijkt het niet zo; vandaar hebben de engelen zo'n grote wijsheid, daar zij in de waarheden zijn, want het ware is het licht van de hemel zelf.

Zij die zichzelf daarmee hadden verblind, door niets te willen geloven wat zij niet met de zinnen vatten, totdat zij tenslotte in het geheel niets meer geloofden, werden oudtijds 'slangen van de boom der wetenschap' genoemd, want zulke mensen redeneerden veel uit zinnelijke dingen en de daaruit voortvloeiende begoochelingen, die gemakkelijk in het begrip en geloof van de mens vallen en zij verleidden er velen, nrs. 195, 196.

In het andere leven zijn zij gemakkelijk van andere geesten te onderkennen, namelijk hieraan, dat zij over alle dingen die tot het geloof behoren, redetwisten of het zo is, en wanneer hun duizenden en duizenden malen wordt aangetoond dat het zo is, brengen zij toch tegen elke bevestigende zaak ontkenkende twijfel te berde en daarmee zouden zij tot in eeuwigheid doorgaan.

Zij zijn daarom dermate verblind dat zij geen gezond verstand hebben, dat wil zeggen, niet kunnen vatten wat het goede en het ware is; en toch, waant ieder van hen wijzer te zijn dan allen in het heelal en stellen daarin hun wijsheid, dat zij datgene wat Goddelijk is kunnen wegdoen en alles van het natuurlijke afleiden.

Velen die in de wereld voor wijzen golden, zijn meer dan anderen van dien aard; want hoe meer iemand met aanleg is begaafd en met wetenschap toegerust en daarbij in de ontkenning is, des te meer is hij verdwaasd boven dan de overigen, maar des te meer iemand met aanleg is begaafd en met wetenschap toegerust en daarbij in het bevestigende, des te wijzer kan hij zijn.

Het is de mens geenszins ontzegd, het redelijke door wetenschappen te ontwikkelen, maar het is verboden zich te verharderen tegen de waarheden van het geloof, die tot het Woord behoren.

Over deze dingen wordt veel gehandeld in de innerlijke zin van het Woord, vooral van het profetische Woord, waar sprake is van Aschur en Egypte, want door Aschur wordt de redenering aangeduid, nrs. 119, 1186 en door Egypte de wetenschap, nrs. 1164, 1165, 1186, 1462.

Over degenen die door wetenschappelijke en redelijke dingen willen binnendringen in de leerstellige zaken van het geloof en de Goddelijke dingen en vandaar verdwazen, het volgende bij Jesaja: *'Ik zal Egypte in Egypte verwarren en zij zullen strijden, de man tegen zijn broeder, en de man tegen zijn metgezel, stad tegen stad en koninkrijk tegen koninkrijk, en de geest van Egypte zal uitgeledigd worden in het midden van hem en zijn raad zal Ik verslinden; de wateren uit de zee zullen vergaan en de rivier zal verzippen [wegsijpelen] en verdrogen; en de rivieren zullen verre terugdrijven, de rivieren van Egypte zullen verminderd worden en opdrogen; het riet en het schilf zullen verwelken en al het zaad der stromen zal verdrogen.*

Jehovah heeft een geest van verkeerdheden in het midden van hem gemengd en zij hebben Egypte doen dwalen in al zijn doen, gelijk een dronkaard dwaalt in zijn uitpuwsel', (Jesaja 19:2,3,5,6,7,14).

Bij dezelfde: *'Wee de zonen die afvallen, die gaan om af te dalen in Egypte, maar Mijn mond niet ondervraagd hebben, om zich te sterken met de sterkte van farao en om te vertrouwen in de schaduw van Egypte; en de sterkte van Farao zal ulieden tot schaamte zijn en het vertrouwen in de schaduw van Egypte tot schande',* (Jesaja 30:1-3).

Bij dezelfde: *'Wee degenen die in Egypte om hulp aftrekken en steunen op paarden en vertrouwen op wagens, omdat er vele zijn, maar zien niet op de Heilige Israëls en Jehovah niet zoeken.*

En Jehovah zal Zijn hand uitstrekken, dat de helper zal struikelen, en die geholpen wordt, zal neervallen en zij zullen al te samen te niet komen.

En Aschur zal vallen door het zwaard, niet van een man, en het zwaard, niet van een mens, zal hem verteren', (Jesaja 31:1,3,8).

Bij Jeremia: *'Mijn volk heeft twee boosheden gedaan; Mij, de springader van de levende wateren, hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te houwen, gebroken bakken die geen wateren houden.*

Is dan Israël een knecht?

Wanneer hij een ingeborene des huizes is, waarom is hij dan ten roof geworden?

Doet gij u dit niet zelf, doordien gij Jehovah, uw God, verlaat, ten tijde als Hij u op de weg leidt?

En nu, wat hebt gij te doen met de weg van Egypte, om de wateren van Schihor te drinken, of wat hebt gij te doen met de weg van Aschur om de wateren van de rivier te drinken?

O geslacht, aanmerkt gijlieden het Woord van Jehovah, ben Ik Israël een woestijn geweest, een land van de duisternis?

Waarom zegt Mijn volk: Wij zullen overheersen, wij zullen niet meer tot U komen; waarom gaat gij zo ver weg om uw weg te veranderen; gij zult ook van Egypte beschaamd worden, gelijk als gij ook van Aschur beschaamd waart', (Jeremia 2:13,14,17,18,31,36).

Bij dezelfde: 'Hoort het Woord van Jehovah, gij overblijfsel van Jehudah, zo zegt Jehovah Zebaoth, de God Israëls: indien gij stellende uw aangezichten zult stellen om in Egypte te komen en zult heen ingaan, om aldaar als vreemdelingen te verkeren; en het zal geschieden, het zwaard waar gij voor vreest, zal u aldaar in het land van Egypte achterhalen; en de honger waar gij voor bezorgd zijt, zal u aldaar in Egypte aankleven, zodat gij aldaar zult sterven.

Zo zullen al de mannen zijn, die hun aangezichten stellen, om in Egypte te komen, om aldaar als vreemdelingen te verkeren; zij zullen sterven door het zwaard, door de honger en door de pestilentie; en zij zullen niemand hebben, die overblijve of ontkome van voor het boze, dat Ik over u zal brengen', (Jeremia 42:15-17 e.v.).

Bij Ezechiël: 'En al de inwoners van Egypte zullen weten, dat Ik Jehovah ben, omdat zij de huize Israëls een rietstaf geweest zijn; als zij u bij de hand grepen, zo werd gij gebroken en spleet hen allen de schouder; en als zij op u leunden, zo werd gij verbroken en liet alle lenden van hen op zich zelf staan; daarom, zo zegt de Heer Jehovih: Zie, Ik zal het zwaard over u brengen en Ik zal uit u mens en beest uitroeien en het land van Egypte zal worden tot een verlaten en verwoesting en zij zullen weten, dat Ik Jehovah ben; omdat hij gezegd heeft: De rivier is mijne en ik heb hem gemaakt', (Ezechiël 29:6-9 e.v.).

Bij Hosea: 'Efraïm was als een botte duif; zij roepen Egypte aan, zij gaan heen tot Aschur; wanneer zij zullen heengaan, zal Ik Mijn net over hen uitspreiden; wee hen, want zij zijn van Mij afgezworven', (Hosea 7:11-13).

Bij dezelfde: 'Efraïm weidt zich met wind en jaagt de oostenwind na; de ganse dag vermenigvuldigt hij leugen en verwoesting; en zij maken een verbond met Aschur en de olie wordt naar Egypte gevoerd', (Hosea 12:2).

Bij dezelfde: 'Israël heeft gehoereerd onder zijn god, gij hebt hoerenloon lief gehad op dorsvloeren van het koren; Efraïm zal weer in Egypte keren en zij zullen in Aschur het onreine eten; want ziet, zij zijn daarheen gegaan vanwege de verwoesting; Egypte zal ze verzamelen, Mof zal ze begraven, de doorn zal hun gewenste dingen van zilver bezitten, de distel zal in hun tenten zijn.

Efraïm is geslagen, hunlieder wortel is verdord, zij zullen geen vrucht voortbrengen; ook wanneer zij genereren, en Ik zal de gewenste vruchten van hun buik doden; mijn God zal ze verwerpen, omdat zij naar Hem niet hoorden en zij zullen omzwervende zijn onder de natiën', (Hosea 9:1,3,6,16,17).

Bij Jesaja: 'Wee Aschur, de roede Mijns toorns en hij is de stok in hun hand van Mijn verontwaardiging; hij denkt het rechte niet en zijn hart overdenkt het rechte niet, want het is zijn hart om te verdelen en om uit te roeien niet weinige natiën; want hij zegt: Zijn niet mijn vorsten al tezamen koningen?

Ik zal bezoeken de vrucht van de grootsheid van de koning van Aschur, omdat hij gezegd heeft: Door de kracht van mijn handen heb ik het gedaan en door mijn wijsheid, want ik ben vol inzicht; en Ik zal de landpalen van de volken wegnemen en hun schatten roven en als een machtige de inwoners neerwerpen; daarom zal de Heer der heren Zebaoth onder zijn vetten een magerheid zenden en in plaats van zijn heerlijkheid brandende zal gebrand worden een brand des vuurs', (Jesaja 10:5,7,8,12,13,16).

Op al deze plaatsen wordt door Aschur, zoals aangetoond, de redenering aangeduid; door Egypte en farao de wetenschap; door Efaïm het verstandelijke en er wordt hier en op vele

plaatsen elders beschreven, van welke aard het redelijke van de mens wordt, wanneer hij vanuit de ontkenning redeneert over de waarheden van het geloof; iets dergelijks ligt hierin opgesloten, dat toen Rabshake, gezonden door de koning van Aschur, tot Jeruzalem en de koning Hizkia sprak, de engel van Jehovah in het leger van de koning van Aschur toen sloeg honderd vijf en tachtig duizend, waarover bij, (Jesaja hoofdstukken 36 en 37) waardoor wordt aangeduid, tot wat een slachting van de redelijke dingen van de mens het komt, wanneer men tegen de Goddelijke dingen redeneert, hoezeer de mens zichzelf dan toeschijnt wijs te zijn. Deze redenering wordt ook hier en daar hoererij met de zonen van Egypte en met de zonen van Aschur genoemd, zoals bij Ezechiël: *'Gij hebt gehoereerd met de zonen van Egypte, uw naburen, die groot van vlees zijn en gij hebt uw hoererij vermenigvuldigd en gij hebt gehoereerd met de zonen van Aschur, zonder dat gij verzadigd waart'*, (Ezechiël 16:26,28; 23:3,5-21) zie ook nr. 2466.

Ten aanzien van hen die daarentegen uit de leer van het geloof binnengaan in de redelijke en wetenschappelijke dingen en vandaar wijs zijn; bij Jesaja: *'Te dien dage zal Jehovah een altaar hebben in het midden van het land van Egypte en een opgericht teken aan haar landpaal voor Jehovah; en het zal zijn tot een teken en tot een getuigenis voor Jehovah Zebaoth in het land van Egypte; want zij zullen tot Jehovah roepen vanwege de verdrukken en Hij zal hun een Heiland en Vorst zenden en Hij zal hen verlossen; en Jehovah zal aan Egypte bekend zijn en de Egyptenaars zullen Jehovah kennen te dien dage en zij zullen slachtoffer en spijsoffer offeren en zullen Jehovah een gelofte beloven en betalen'*, (Jesaja 19:18-21).

Bij dezelfde: *'Te dien dage zal er een gebaande weg wezen van Egypte tot Aschur en Aschur zal in Egypte komen en de Egyptenaars zullen Aschur dienen.*

Te dien dage zal Israël de derde wezen met Egypte en met Aschur, een zegen in het midden van het land, welk Jehovah Zebaoth zal zegenen, zeggende: Gezegend zij Egypte, Mijn volk en Aschur, het werk Mijner handen en Israël, Mijn erfdeel', (Jesaja 19:23-25) waar gehandeld wordt over de geestelijke Kerk, waarvan het geestelijke Israël is, het redelijke Aschur en het wetenschappelijke Egypte; deze drie maken de verstandelijke dingen van die Kerk uit en die elkaar zo opvolgen, waarom er gezegd wordt 'in die dagen zal Israël de derde wezen met Egypte en Aschur en gezegend zij Egypte, Mijn volk, Aschur, het werk Mijner handen en Israël Mijn erfdeel'.

Bij dezelfde: *'Het zal te dien dage geschieden, dat er met een grote bazuin geblazen zal worden en die zullen komen die in het land van Aschur verloren zijn en de heengedrevenen in het land van Egypte en zij zullen zich neerbuigen voor Jehovah op de berg der heiligheid in Jeruzalem'*, (Jesaja 27:13).

Bij dezelfde: *'Alzo zei Jehovah: De arbeid van Egypte en de koophandel van Kusch en van de Sabeërs, van de mannen van grote lengte, zullen tot u overkomen en zij zullen de uwe zijn; zij zullen u navolgen en zich voor u neerbuigen, zij zullen u smeken: God is alleen maar in u en er is anders geen God meer'*, (Jesaja 45:14) Kusch en de Sabeërs zijn de erkentissen, nrs. 117, 1171.

Bij Zacharia: *'Egypte zal optrekken naar Jeruzalem om de koning Jehovah Zebaoth te aanbidden'*, (Zacharia 14:17,18).

Bij Micha: *'Ik zie uit naar Jehovah, ik wacht op de God van mijn heil, mijn God zal mij horen; een dag om uw muren te bouwen, op dien dage en zij zullen komen tot u toe, van Aschur af en de steden van Egypte en van Egypte tot aan de rivier'*, (Micha 7:7,11,12).

Bij Ezechiël: *'Alzo zei de Heer Jehovih: Ten einde van veertig jaren zal Ik Egypte vergaderen uit de volken, waarheen zij verstrooid zijn geworden en Ik zal de gevangenis van Egypte wederbrengen'*, (Ezechiël 29:13,14).

Bij dezelfde: *'Zie, Aschur was een ceder op de Libanon, schoon van takken en een schaduwrijk woud en verheven van hoogte en zijn tak was onder struweel; de wateren deden hem groeien, gaande met zijn rivieren rondom zijn planting en zond zijn waterleidingen uit tot*

alle bomen van het veld; daarom werd zijn hoogte hoger dan alle bomen van het veld en zijn takken werden menigvuldig en zijn twijgen lang vanwege de vele wateren; in zijn takken nestelden alle vogelen der hemelen en onder zijn takken teelden alle wilde dieren van het veld en in zijn schaduw woonden alle grote natiën; en hij werd schoon in zijn grootheid, in de lengte van zijn takken, omdat zijn wortel bij vele wateren was; de ceders in Gods hof verduisterden hem niet; de dennenbomen waren zijn takken niet gelijk, geen boom in Gods hof was hem gelijk in zijn schoonheid; Ik had hem schoon gemaakt door de veelheid van zijn takken en alle bomen van Eden die in Gods hof waren, benijdden hem', (Ezechiël 31:3-8) hier wordt de Oudste Kerk beschreven, die hemels was, namelijk van welke aard haar redelijke was en dus haar wijsheid en inzicht, want deze Kerk beschouwde vanuit de Goddelijke dingen, de dingen die lager waren, en zo dus vanuit de goedheden zelf de waarheden en vandaar de dingen die ondergeschikt zijn.

Aschur en de ceder is het redelijke; het struweel te midden waarvan zijn takken waren, de wetenschappelijke dingen; rivieren en wateren, de geestelijke goedheden, waarbij zijn wortel was; de hoogte en lengte van takken is zijn uitbreiding; Gods hof is de geestelijke Kerk; de bomen van Eden zijn gewaarwordingen.

Hieruit en uit het voorafgaande blijkt duidelijk van welke aard het redelijke en het wetenschappelijke van de mens is, wanneer zij aan de Goddelijke waarheden ondergeschikt worden gemaakt en ze dienen door te bevestigen.

Dat de redelijke en wetenschappelijke dingen dienstbaar zijn aan hen die in het bevestigende zijn, als middelen om wijs te worden, werd uitgebeeld en aangeduid hiermee, dat de zonen Israëls werd bevolen, van de Egyptenaren gouden vaten en zilveren vaten en klederen te lenen, (Exodus 3:22; 11:2; 12:35,36).

Evenzo daarmee, dat herhaaldelijk in het Woord gezegd wordt, dat zij de goederen, huizen, wijngaarden en olijfgaarden en vele andere dingen van de natiën zouden bezitten; alsmede dat het goud en zilver zelf, van de natiën afgenomen, heilig zou zijn, zoals bij Jesaja: *'Jehovah zal Tyrus bezoeken en zij zal wederkeren tot haar hoerenloon en zij zal hoererij bedrijven met alle koninkrijken van de aarde over de aangezichten van de aardbodem; en haar koophandel en haar hoerenloon zal Jehovah heilig zijn; het zal niet ten schat vergaderd noch weggelegd zijn, want haar koophandel zal wezen voor hen, die voor Jehovah wonen, om te eten tot verzadiging en tot een oude bedekking'*, (Jesaja 23:17,18) de koophandel van Tyrus voor de erkennenissen, nr. 1201, die voor hen, die in de ontkenning zijn, als hoerenloon zijn, maar voor hen, die in het bevestigende zijn, het heilige.

Hetzelfde wordt ook bedoeld door de woorden van de Heer: *'Maak u zelf vrienden uit de mammon der onrechtvaardigheid, opdat, wanneer u ontbreken zal, zij u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen; zo gij in de onrechtvaardige mammon niet getrouw zijt geweest, wie zal u het ware vertrouwen'*, (Lukas 16:9,11).

Over de staat en het lot in het andere leven van de natiën en volken die buiten de Kerk geboren zijn.

2589. Het is een algemene mening, dat degenen die buiten de Kerk geboren zijn, en heidenen genoemd worden, niet zalig kunnen worden, omdat zij het Woord niet hebben en dus van de Heer niet weten, zonder wie er geen zaligheid te verwachten is; maar toch kan men alleen hieruit al weten, dat ook zij behouden worden, omdat de barmhartigheid van de Heer alomvattend is, dat wil zeggen, jegens eenieder in het bijzonder; en dat dezen evengoed als mensen geboren zijn als zij die binnen de Kerk zijn en die betrekkelijk klein in getal zijn; en

dat het hun schuld niet is dat zij van de Heer niet weten; van welke aard daarom hun staat en lot in het andere leven is, werd mij door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, getoond.

2590. Ik ben er door vele dingen over onderricht, dat de heidenen die een zedelijk leven hebben geleid en gehoorzaam zijn geweest en in onderlinge naastenliefde hebben geleefd, en overeenkomstig hun religie iets als een geweten hebben aangenomen, in het andere leven worden ontvangen en daar met de uiterste zorg door de engelen worden onderwezen in de goedheden en waarheden van het geloof.

Zij gedragen zich, wanneer zij onderricht worden, bescheiden, verstandig en wijs en nemen gemakkelijk op en worden gewillig vervuld, want zij vormden zich geen beginselen tegen de waarheden van het geloof, die verstrooid moeten worden, nog minder ergernissen tegen de Heer, zoals vele christenen deden, die een leven van het boze leidden; bovendien haten zulke mensen anderen niet, noch oefenen zij wraak, noch verzinnen zij kunstgrepen en sluwheden, ja zelfs willen zij de christenen het goede, terwijl dezen omgekeerd hen verachten en aan hen, zoveel zij kunnen, geweld aandoen, maar zij worden door de Heer aan hun onbarmhartigheid ontruikt en beschermd.

Want het is met de christenen en de heidenen in het andere leven zo gesteld, dat de christenen die de waarheden van het geloof erkenden en tevens een leven van het goede leidden, eerder dan de heidenen ontvangen worden, maar zulke mensen zijn er heden ten dage maar weinigen; maar de heidenen die in gehoorzaamheid en wederkerige naastenliefde geleefd hebben, worden eerder dan de christenen ontvangen, die dus niet zo'n goed leven hebben geleid.

Want allen die in het goede leefden, over het gehele aardrijk worden door de barmhartigheid van de Heer ontvangen en zalig gemaakt, want het is het goede zelf dat het ware ontvangt; het goede van het leven is de eigenlijk aardbodem van het zaad, dat wil zeggen, van het ware; het boze van het leven ontvangt nooit; hoezeer zij die in het boze zijn, ook op duizend-en-een manieren worden onderricht, ja zelfs al werden zij op de allervolledigste manier onderwezen, toch gaan bij hen de waarheden van het geloof niet verder dan in het geheugen en zij dringen ook niet door tot de aandoening die tot het hart behoort; vandaar worden in het andere leven ook de waarheden van hun geheugen uiteengedreven en vervallen tot niets.

2591. Maar er zijn onder de heidenen net als onder de christenen, wijzen en eenvoudigen; ten einde over hun hoedanigheid onderricht te worden, is het mij gegeven, met beide te spreken, soms uren en dagen lang; maar van de wijzen zijn er heden ten dage nauwelijks enige, terwijl er in de oude tijden zeer vele waren, vooral in de Oude Kerk, van welke wijsheid vele natiën de uitstraling ontvingen.

Opdat ik zou weten, van welke aard zij waren, werd het mij gegeven, met sommigen van hen in vertrouwelijk gesprek te zijn, zodat de aard van hun wijsheid en hoe deze boven de huidige uitmuntte, uit het volgende kan blijken.

2592. Er was iemand bij mij, die oudtijds tot de grootste wijzen behoorde en vandaar ook in de geleerde wereld bekend is.

Ik sprak met hem over verschillende onderwerpen en daar ik wist dat hij een wijze was geweest, ging het gesprek met hem over de wijsheid, het inzicht, de orde, het Woord en tenslotte over de Heer.

Ten aanzien van de wijsheid zei hij, dat er geen andere wijsheid bestaat dan die welke tot het leven behoort en dat er bij niets anders van wijsheid gesproken kan worden; over het inzicht zei hij dat het daaruit voortvloeit; over de orde, dat de orde uit de hoogste God voortkomt en dat leven in deze orde wil zeggen wijs en vol inzicht zijn; wat het Woord betreft, was hij, toen ik hem iets uit de profetische gedeelten voorlas, uitermate verrukt, vooral hierover, dat elke

naam en elk woord innerlijke dingen betekende, en zeer verwonderd, dat de geleerden van heden niet bekoord worden door het bestuderen van dergelijke dingen.

Het werd duidelijk waargenomen, dat de innerlijke dingen van zijn denken of van zijn gemoed geopend waren en toen tegelijkertijd van een aantal christenen, die aanwezig waren, gesloten waren; want er heerste afgunst bij hen tegen hem en ongeloof dat het Woord van dien aard is; ja zelfs zei hij, toen ik verder ging het Woord te lezen, dat hij niet daar kon blijven, want hij werd het als te heilig gewaar, dan dat hij het zou kunnen verdragen, want zodanig werd hij innerlijk aangedaan; daarentegen zeiden de christenen overduidelijk, dat zij daar konden blijven; en dit kwam omdat hun innerlijke dingen gesloten waren en de heilige dingen hen niet aandeden.

Tenslotte ging het gesprek met hem over de Heer, dat Hij als mens geboren was, maar van God ontvangen en dat Hij het menselijke aflegde en het Goddelijke aantrok en dat Hij het is, die het heelal regeert.

Hierop antwoordde hij dat hij vele dingen omtrent de Heer wist en op zijn wijze gewaar was geworden, dat het niet anders zou hebben kunnen gebeuren, wilde het menselijk geslacht behouden worden; intussen goten zekere boze christenen allerlei ergernissen in, maar daar bekommerde hij zich niet om, en zei dat het niet te verwonderen was, aangezien zij zich in het leven van het lichaam hadden vervuld met dingen, die niet van dien aard zijn dat het betaamt; en dat zij, voordat dergelijke dingen waren verstrooid, die dingen die bevestigen, niet konden toelaten, zoals diegenen kunnen die onwetend zijn.

Deze nu was een heiden.

* Waarschijnlijk Cicero; zie Hemel en Hel nr. 322.

2593. Het is mij ook gegeven, te spreken met anderen die in de oude tijden leefden en die toen tot de grootste wijzen behoorden; zij werden eerst vooraan op een afstand gezien, en zij konden van daar af de innerlijke dingen van mijn gedachten gewaar worden en zo dus vele dingen volledig.

Uit één enkele voorstelling van de gedachte konden zij een volledige reeks weten en deze vullen met verrukkelijke dingen van wijsheid gepaard met bekoorlijke uitbeeldingen, waaruit ik gewaar werd dat zij tot de grootste wijzen behoorden en er werd gezegd, dat zij tot de Ouden behoorden; en zij kwamen dichterbij en toen ik hun iets uit het Woord voorlas, waren zij hoogst verrukt; het werd mij gegeven, hun verrukking en verlustiging gewaar te worden, welke het sterkst hieruit voortkwam, dat alle dingen, die zij uit het Woord hoorden, tot in bijzonderheden uitbeeldend en aanduidend waren voor hemelse en geestelijke dingen. Zij zeiden dat in hun tijd, toen zij in de wereld leefden, hun wijze van denken en spreken alsmede van schrijven van dien aard was geweest en dat dit het streven van hun wijsheid was geweest.

2594. Maar wat de heidenen betreft die heden ten dage op de aarde zijn, dezen zijn niet zo wijs, maar voor het merendeel eenvoudig van hart, maar toch ontvangen diegenen onder hen, die in wederkerige liefde geleefd hebben, in het andere leven wijsheid; over hen mag ik het volgende meedelen.

2595. Ik hoorde iets als een ruisend koor, maar scherper dan gewoonlijk en uit het geluid wist ik direct dat zij tot de heidenen behoorden.

Door de engelen werd mij gezegd dat zij heidenen waren, die drie of vier dagen tevoren weder opgewekt waren.

De rei of het koor werd vele uren lang gehoord en het werd waargenomen dat zij ook gedurende die korte tijd, dat het gehoord werd, meer en meer vervolmaakt werden; toen ik mij daarover verwonderde, werd er gezegd, dat dezen in een enkele nacht kunnen ingewijd

worden in koren, dus in harmonieën, terwijl de meeste christenen dit nauwelijks in dertig jaren kunnen.

Reien of koren ontstaan, wanneer velen tezamen spreken, allen als één en eenieder als allen; maar over reien of koren zal, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders worden gesproken.

2596. Op zekere morgen was er een koor op een afstand en het werd mij uit de uitbeeldingen van het koor te weten gegeven dat het Chinezen waren, want zij vertoonden een soort van wollige geitenbok en verder een koek van gierst en een ivoren lepel, en ook de voorstelling van een drijvende stad.

Zij verlangden dichter bij mij te komen en toen zij zichzelf hadden aangepast, zeiden zij dat zij alleen met mij wilden zijn, opdat zij hun gedachten zouden openen.

Maar er werd hun gezegd dat zij niet alleen waren en dat er anderen waren, die verontwaardigd waren, dat zij alleen wilden zijn, hoewel zij gasten waren.

Toen zij die verontwaardiging gewaar werden, verzonken zij hierover in gedachten, of zij tegenover de naaste een overtreding hadden begaan en of zij voor zichzelf iets hadden opgeëist dat anderen toebehoorde – in het andere leven worden alle gedachten meegedeeld. Het werd mij gegeven, hun ontroering waar te nemen; het was de ontroering van de erkenning dat zij hen wellicht gekrenkt hadden en ook van schaamte daarover en tevens van andere rechtschappen aandoeningen, waaruit werd onderkend, dat zij met naastenliefde waren begiftigd.

Spoedig hierna sprak ik met hen en tenslotte ook over de Heer; toen ik Hem Christus noemde, werd een zekere afkeer bij hen waargenomen, maar de reden daarvan werd opgelegd, namelijk dat zij deze afkeer uit de wereld hadden meegebracht en wel een afkeer hierover, omdat zij wisten, dat de christenen slechter leefden dan zij en zonder naastenliefde.

Maar toen ik Hem eenvoudig de Heer noemde, werden zij innerlijk bewogen.

Daarna werden zij door de engelen onderricht, dat de christelijke leer boven alle andere leringen in de gehele wereld de liefde en de naastenliefde voorschrijft, maar dat er slechts weinigen zijn, die overeenkomstig deze leer leven.

2597. Er zijn geesten, die toen zij in de wereld leefden, uit gesprekken en van horen zeggen, wisten, dat de christenen het allerergste leven leiden, in echtbreuken, in haatgevoelens en twisten, in dronkenschap en dergelijke dingen meer, waarvan zij een afschuw hebben, omdat dergelijk dingen tegen hun wetten, zeden en godsdienstigheid indruisen.

In het andere leven zijn deze meer terughoudend dan de anderen in het ontvangen van de waarheden van het geloof, maar zij worden er door de engelen in onderwezen, dat de christelijke leer en het geloof zelf geheel iets anders leert en dat de christenen minder dan de heidenen volgens de leerstellige dingen leven; wanneer zij dit ontwaren, ontvangen zij de waarheden van het geloof en aanbidden de Heer, maar niet zo snel.

2598. Toen ik het zeventiende en achttiende hoofdstuk van Richteren over Micha las, hoe de zonen van Dan zijn gesneden beeld, de terafim en de Leviet wegnamen, was een geest uit de heidenen aanwezig, die in het leven van het lichaam een gesneden beeld had aanbeden; toen deze aandachtig luisterde naar wat Micha overkwam en in welke smart hij verkeerde vanwege zijn gesneden beeld, dat de Daniëten hadden weggenomen, overviel en beroerde ook hem smart en wel dermate, dat hij van innerlijk verdriet nauwelijks wist wat hij dacht; ik werd de smart gewaar en nam tevens de onschuld in elk van zijn neigingen waar.

Er waren ook christelijke geesten aanwezig die dit opmerkten en verwonderd waren, dat een aanbidder van gesneden beelden door zo'n sterke ontroering van barmhartigheid en onschuld bewogen werd.

Later spraken goede geesten met hem die zeiden dat een gesneden beeld niet aanbeden moest worden en dat hij dit kon verstaan omdat hij een mens was, maar dat hij buiten het beeld

moest denken aan God de Schepper en Regeerder van de gehele hemel en van de gehele aarde en dat deze God de Heer is.

Toen deze dingen gezegd werden, werd het mij gegeven de innerlijke ontroering van zijn aanbedding waar te nemen, die aan mij werd meegedeeld en veel heiliger was dan die bij de christenen.

Hieruit kan blijken dat de heidenen gemakkelijker in de hemel komen dan de christenen heden ten dage, die niet ontroerd worden – overeenkomstig de woorden van de Heer bij, (Lukas 13:29,30) – want in de staat, waarin hij was, kon hij met alle dingen van het geloof vervuld worden en deze met innerlijke ontroering ontvangen.

Bij hem was barmhartigheid die van de liefde is en in zijn onwetendheid was onschuld, en wanneer dit er is, worden alle dingen van het geloof als vanzelf ontvangen en wel met blijdschap; hij werd daarna onder de engelen ontvangen.

2599. Er was ook een ander onder de heidenen, die in het goede van de naastenliefde had geleefd.

Toen hij christelijke geesten hoorde redekavelen over de dingen die men geloven moet – geesten redeneren onder elkaar veel uitvoeriger en scherpzinniger dan mensen, vooral over de goedheden en waarheden, daar deze tot het andere leven behoren – verwonderde hij zich, dat zij zo redetwisten; hij zei dat hij deze dingen niet wilde horen, want zij redeneerden uit begoochelingen en hij gaf hun de volgende onderwijzing: ‘Als ik goed ben, kan ik uit het goede zelf de dingen weten die waar zijn en die, welke ik niet weet, kan ik ontvangen’.

2600. De rechtschapen heidenen worden in het andere leven voor het merendeel overeenkomstig de staat van hun leven en overeenkomstig hun godsdienstigheid, voor zoveel dit mogelijk is, onderwezen, en zo dus op verschillende wijze; ik mag er hier alleen drie meedelen.

2601. Sommigen van hen worden in een staat van kalmte, als het ware een soort van slaap, gebracht en dan lijkt het voor henzelf alsof zij kleine steden bouwen en in het midden daarvan een verborgenheid verstoppen, waarvan zij willen dat niemand het geweld aan zal doen; zij geven deze steden aan anderen, met smeekbeden om het verborgene in het midden ervan niet te schenden.

Zo wordt er onschuld in hen gelegd en eveneens naastenliefde en tevens de voorstelling dat het verborgene de Heer betreft.

In deze staat worden zij geruime tijd gehouden.

Het is de staat van de onwetendheid, waarin onschuld is.

Zij worden beschermd door kleine kinderen, opdat niemand hun letsel zal toebrengen.

Ik heb met hen gesproken en ben zeer ontroerd door hun staat van onschuld en naastenliefde en ook door de uiterste zorg, waarmee zij het verborgene verstoppen en door de heilige vrees, dat het maar niet geschonden zou worden.

2602. Er is een natie – mij werd gezegd dat het Indië is – waar de godsdienst hierin bestaat dat zij de grootste God met de volgende ritus vereren: wanneer zij Hem aanbidden, verheerlijken zij eerst zichzelf, maar direct daarop werpen zij zich neer als wormen; verder geloven zij dat boven het heelal, dat naar hun geloof rondwentelt, deze grootste God is, die van daaruit neerziet op wat zij doen.

Daar zij dergelijke godsdienstige opvattingen hadden, worden zij in het andere leven daarin teruggebracht en ik heb met hen gesproken, toen zij zich dergelijke dingen verbeeldden.

Zij zijn voor het merendeel bescheiden, gehoorzaam en eenvoudig van hart.

Zij worden geleidelijke van deze fantasieën door de engelen bevrijd, want zij worden overeenkomstig hun religie onderwezen dat de grootste God de Heer is, en dat zij zich kunnen

verheerlijken op grond hiervan dat zij in staat zijn Hem te aanbidden en dat zij nochtans als wormen zijn; en dat de Heer vanuit de hoogte alles tot in bijzonderheden ziet; op deze gepaste wijze worden zij door middel van hun eigen godsdienstigheid in de erkenningen van het goede en ware gebracht.

2603. Er zijn bepaalde heidenen uit die streken waar de mensen zwart zijn, die uit het leven in de wereld het volgende met zich meebrengen, dat zij hard behandeld willen worden, omdat zij geloven dat niemand in de hemel kan komen dan door straffen en verdrukkingen en dat zij daarna vreugdevollere dingen ontvangen, die zij paradijselijk noemen.

Daar zij zulke opvattingen uit hun godsdienstigheid meebrengen, worden zij dan ook in het andere leven hard behandeld door sommigen, die zij duivels noemen en daarna overgebracht in paradijselijke oorden, waarover in nr. 1622.

Maar zij worden door de engelen onderwezen dat hun straffen en verdrukkingen door de Heer worden verkeerd in wat goed voor hen is, zoals bij hen die in verzoeking; en verder ook dat die paradijselijke oorden niet de hemel zijn, maar de aandoening van de hemelse en geestelijke dingen, die daarin liggen; en dat zij op een zekere weg van de waarheid waren, maar in de schaduw van de onwetendheid.

Zij hebben lange tijd met mij gesproken; toen zij in de staat van de verdrukkingen waren, ging hun spraak als het ware met een bepaald haperen gepaard en was dus zo onderscheiden van de spraak van de anderen; maar toen deze verdrukkingen voorbij waren en zij tot de paradijselijke dingen werden opgeheven, hadden zij niet langer een dergelijke spraak, maar een bijna engelachtige.

Zij brengen ook uit hun godsdienstigheid het geloof mee dat zij innerlijke dingen willen hebben; zij zeggen dat zij, wanneer zij hard behandeld worden, zwart zijn, maar dat zij daarna het zwarte afleggen en het blanke aantrekken, zij weten immers dat hun zielen blank, maar hun lichamen zwart zijn.

2604. Het is heel gewoon, dat de heidenen die in de een of andere God onder een afbeelding of opgericht teken, of enig gesneden beeld aanbaden, wanneer zij in het andere leven komen, tot sommigen worden gebracht die in de plaats van hun goden of afgoden staan en wel om deze reden, dat zij hun fantasieën zullen afleggen; wanneer zij enige dagen lang bij dezen zijn geweest, worden zij daarvandaan weggeleid.

Zij die mensen aanbaden, worden ook soms tot hen gebracht of tot anderen in hun plaats, zoals velen uit de Joden tot Abraham, Jakob, Mozes, David; maar wanneer zij ontdekken dat dezen net zo'n menselijke aard hebben als anderen en geen hulp kunnen verlenen, worden zij beschaamd en naar hun plaats overeenkomstig hun leven gebracht.

Onder de heidenen in het andere leven worden de Afrikanen het meest geliefd, want zij ontvangen de goedheden en waarheden van de hemel gemakkelijker dan de overigen zij willen vooral dat men hen gehoorzaam noemt, maar niet gelovig; zij zeggen dat de christenen, omdat zij de leer van het geloof hebben, gelovig genoemd kunnen worden, niet echter zij, dan alleen wanneer zij haar ontvangen, of zoals zij zeggen, haar ontvangen kunnen.

2605. Ik sprak met enige geesten die in de Oude Kerk waren geweest en die toen over de Heer wisten dat Hij komen zou en die doordrenkt waren van de goedheden van het geloof, maar toch afvielen en afgodendienaren werden.

Zij waren vooraan naar links, in een in duisternis gehulde plaats en in een jammerlijke staat; hun spraak was als de klank van een fluit, op een enkele toon, bijna zonder het redelijke van de gedachte.

Zij zeiden dat zij daar vele eeuwen waren en dat zij daar soms werden weggehaald om anderen tot enig nut van geringe aard te dienen.

Naar aanleiding hiervan werd het mij gegeven te denken over vele christenen, die niet uiterlijk maar innerlijk afgodendienaren zijn en in hun hart de Heer loochenen, dus ook de waarheden van het geloof en welk lot deze mensen in het andere leven wacht.

Einde hoofdstuk twintig.

Voor een volledig overzicht van hoofdstuk 1 t/m19 van Hemelse Verborgenheden, zie:
<http://swedenborg.nl/hemelseverborgenheden-inhoud.htm>